

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: Felelős szerkesztő: Kiadja:
VÉSZI JÓZSEF. BRAUNSÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k. (14), 1/3 évre 14 k. (7), 1/4 évre
7 k. (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 irt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Kóstoló.

Budapest, március 12.

(S.) Egy kis kóstolót kaptunk ma a magyar demokrata földbirtok-politikából. Báró Feilitzsch Arturnak köszönhetjük, aki képviselőházi szűzbeszédjében a földmivelési vitát nagyon sokat ígérően indította meg.

Báró Feilitzschnak német a neve, de a beszédjében erős magyar lélek szólal meg és mágnás létére a demokráciának tett ma hála érdemes szolgálatot. Nem a beszédjében volt demokrata, hanem a következtetéseiben. Mindenesetre jobb így, mintha megfordítva lenne. A hitbizományok és holtkézi birtokok kérdését tette szóvá érdekesen, tanulságosan. Nem értünk mindenben egyet a premisszával; de a konkluzióiban örömmel üdvözöljük azt az irányt, amelynek az érvényesülését szeretnők mi látni egy szerves, rendszeres magyar földbirtok-politikában.

Akik ennek a földbirtok-politikának a megszületését várják velünk együtt, azok bizonyára nem érthetnek egyet báró Feilitzschnak azzal a véleményével, hogy a kötött birtok nálunk nemzeti missziót teljesít. Kötött birtok és nemzeti misszió: ez a kettő megfér ugyan egymás mellett, de nem foly szükségszerűen egymásból. A helyes birtokmegosztás, a magyar nép nagy tömegeiben pusztító földéhség enyhítése egyik elsőrangú feladata a nemzeti agrárpolitikának. A magyar középbirtok pusztulását maga báró Feilitzsch is ennek a politikának a veszteségslájljára írja. Hogy teljesítene hát nemzeti missziót a kötött birtok, amely utjában áll e nagy feladatok teljesítésének, e nagy bajok orvoslásának? Micsoda nemzeti feladatot teljesít például a Schönborn-Buchheim-féle hitbizomány, amely Magyarország földjéből több mint kétszáz ezer kataszteri holdat tart egy

osztrák főiri család kezében? Vagy az a hitbizomány, amelynek a birtokosát báró Haynaumak hívják? Hát azok a hitbizományok, amelyek a legmagyarabb vidékeken, az ország szívében kárhoztatják örökös jobbágságra a földmunkás népet?

Ez az okoskodása báró Feilitzsch Arturnak nem állja ki bizony a kritikát sem demokratikus, sem magyar nemzeti szempontból. Annál nagyobb elismeréssel vagyunk a nemes báró elfogulatlansága iránt, amelyvel elismerte, hogy a hitbizományi birtok intézménye elavult és részben igazságtalan, s hogy ennek a kérdésnek a törvényhozási szabályozása elől kitérni nem lehet. Azt is fenntartás nélkül helyesljük, hogy ennek a szabályozásnak a nemzeti érdekeket kielégítő irányban kell történnie. Ez helyes és bátor beszéd volt. Aki így beszél, az a demokráciát szolgálja, akármilyen premisszából indul is ki.

Ideje volt, hogy végre egyenesen, minden kerülgetés nélkül szóba kerüljön ez a kérdés a törvényhozásban. Az a körülbelül 2,350.000 kataszteri hold, amelyet a hitbizományok köntek meg az ország földjéből, a holtkézen levő roppant területekkel együtt legyőzhetetlen akadály egyrészt az agrárszocializmus legyőzésének, másrészt a középbirtokos osztály talpraállításának. És akik rémüldözve, fázva gondolnak most a nem is régen még fitymált parasztozalmakra, jegyezzék meg maguknak, hogy a legbölcsebb agrárpolitika és a legkérlelhetlenebb rendőri intézkedések sem szüntetik meg ezt a veszedelmet, amíg hétezerötől kétszáz ezer holdig emelkedő, elidegeníthetetlen latifundiumok szomszédságában százezrek éheznek egy-egy tenyérnyi földcsékre hasztalanul. És ha a földosztó vándorapostolokkal az igen egyszerű és radikális toloncozás utján végeznék is, a birtokmegosztás kérdését agyonütni nem lehet. Nem le-

het már csak azért sem, mert ez nem egyedül az agrárszocializmus kérdése. A latifundiumok mesterséges növesztése, a kötött birtok folytonos szaporodása mellett kiáltó ellentétképpen áll a középbirtok hanyatlása. És mihelyt kutatjuk az okát annak, hogy a pusztuló középbirtokos osztályt miért nem lehet regenerálni, felrisszítani, természetes válaszképpen jelentkezik itt is a földbirtok szerzésének egyre nagyobbodó nehézsége. És mihelyt ez a meggyőződés erősebb gyökert ver, rögtön erősebben fog jelentkezni egy törekvés, amely annál veszedelmesebb a kötött birtok védőire, mert elérhető. És hiába akarják feltartóztatni, eljön biztosan a leszámolás ideje: a kötött birtokkal való leszámolás. Jobb ezt a leszámolást előkészíteni fokozatosan, mint bevárni azt az időt, mikor majd a kelleténél nagyobb mohósággal találnak jelentkezni azok a törekvések, amelyeket ma báró Feilitzsch a kellő óvatossággal érintett.

Az ő beszédjében mi nem találtuk meg egészen azt, amit mi egy határozott demokratikus földbirtokpolitikától várunk. Báró Feilitzsch az új hitbizományok keletkezését a törvényhozás ellenőrzése alá akarja helyezni. Mi ezzel szemben egészen eltiltandónak véljük az új hitbizományok alakítását. Semmiféle törvényes intézkedés nem kárpótol bennünket azért a lehetőségért, hogy a kötött birtok szaporodjék. Még az sem, hogy a megkötöttséget Feilitzsch időhöz akarja kötni, legalább fakultative. De utóvégre ez is egy fokozat, amelylyel szóba lehet állni annak, aki a fokozatos demokratikus haladásban látja a felforgató törekvéseknek egyetlen biztos ellenszerét.

Már azt, amit a nemes báró a holtkéz birtokszerzéséről mondott, egészen aláírjuk. A Kuriának az a hirhedt döntvénye, amely

TÁRCA.

Székely Bertalan.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: Lyka Károly.

Babérlevéllel fonták körül Székely Bertalan arcképét a Nemzeti Szalon kiállításán. Az a babérlevél jól megtalálta a helyét. Megilleti, akit díszít: egy ifju festőt, aki negyvenegy évvel ezelőtt festette meg a saját képmását, fütetlen, hideg szobában, nagy nyomoruságban. Talán modellre sem volt pénze, hogy a tükör elé ült. Vagy talán egy ihletett percben megunta a nagy kosztümös bábuk festését a Piloty-iskolában s valamely őszinte művészi vágy kergette, hogy a merő természetet nézze meg egyszer alaposan, egy darab természetet, amelyet nagyon jól ismer: önmagát. És látnivaló, hogy ritka gyönyörűséggel telt ebben a munkában. Mert bár később főkapt a nevét a hir és két ország kormánya folyamodott hozzá munkáért, ez az egy kép mégis a *chef d'oeuvre*je Székelynek, ebben bontotta ki szírmait a legpompásabban az ő tehetsége. Pedig ő maga kevés ügyet vetett rá. Hosszu esztendő-kön át régi lim-lom közt hevert a kép és szedte magára a műtermen porát. Onnan halászta elő a kép mostani boldog tulajdonosa: Ernst Lajos ur, a festett hungarikumok legszerencésebb gyűjtője.

Ez a legrégebbi kép az itt kiállított nyolcvan-hét darab közt. Sőt talán egyáltalán a legelső befejezett munkája. És, úgy érezzük, a legművészebb is. Csak amikor ezt befejezte, kezdte meg tulajdonképeni hivatalos művészi pályafutását. Egy évvel később, 1860-ban már azon a nagy kompozíciót dolgozott, amely a Nemzeti Múzeum-

ban látható „II. Lajos a Csele patakban” cím alatt. Egy év s mekkora a változás! A dideregő, szegény festő magakészítette arc képe még üde, színben pompázó, — a történelmi képen azonban már többet dolgozott, a spekuláció és a teória, mint a tehetség. Amabban durcás erő van, ez sima, kikéfték, majdnem eszított. Amabban semmi megalkuvás, semmi teketória, ez csupa körültekintés, óvatos rendezés. Ott a jellemzés a közvetlen színből, a formák esodlatosán könnyed összejátszásából kerül ki, — itt a jellemzés kölcsönkéri a pathetikus és tulzó, sallangos és szinpadias költők fogásait. Van ebben az összehasonlításban egy csekélyke tulzás, de azt hisszük, hogy lényegileg mégis talál. És ugyanez a viszony áll fonn az első és az utána következő sok kép közt, hol erősebb, hol gyöngébb arányban. Okát azokban a német iskolákban kereshetjük, amelyeket Székely végigjárt. Mennyi nagy magyar tehetség esett ennek a befolyásnak áldozatul! Hogy megberetvalta a torzozborz magyar szakált a német beretva! Simávé, édeskéssé vagy óvatosan konvencionálissá tette őket, holott ezekben a tehetségekben megvolt a végnélküli magyar szántóföldök göröngyössége, talán kissé érdesek is voltak, de pasztózusak, faj-éresek, kemény markuak mindenestre. Látszik ez azokon a vázlatokon és tanulmányokon, amelyek mintegy öntudatlanul, okoskodás nélkül születtek meg. Tessék például összehasonlítani azokat az első vázlatokat, amelyek Székely Bertalan műtermében olyankor születtek meg, amikor valamely atavisztikus hang hívogatta őt a magyar mult megfestésére. Minő erős dolgok az V. László nevelkedése, az Egri nők, a Mohácsi esata első vázlatai, amelyek itt szembe vannak akasztva a nyomukon készült kész képekkel. (Ezeket a vázlatokat is Ernst Lajos ur mentette meg nekünk.) Mint belemarkol

a kétszer-Székely a drámába, hogyan odaveti a nagy események erős szuggerációja alatt szélesen, fölhevülten, gondtalan cselekvésben az alakokat a szín közepébe, hogy ott lejátsszák a darabot, ahogy a mester indulata rögtön diktálja. Mind tragédiák és balladák ezek; az egyikben több a fegyveresörrenés, a másikban több az elhaló dal. Tulajdonképen tragikus a Székely alaphangja és eredeti gesztusa. De az alaphangot csak ezekből a genialis vázlatokból érezzük ki, a szilaj magyar gesztust pedig szalonképesre idomította a történelmek nagy hőfmeszterje, Piloty Károly ur. Székely Bertalan tökéletes székely vér, mig magának dolgozik, otthon a műtermében, és csak akkor, amikor a vére östökéli: most cselekedjél. De Székely Bertalanra azonnal hideg borogatást rak a mestere, mihelyt arról van szó, hogy a tanítvány a világ elé áll valamely képével. Hogyan csinálják ezt a lehűtő miveletet a művészeti klinikán? Ilyenfórmán: ráolvassák az izléseesen összeállított festészeti illemtant: nem illik másként komponálni, csak háromszögben vagy körkörösen; nem illik eszméket, utógondolatokat nem vinni a képbe; nem illik a természet völetleneivel foglalkozni, hanem illik bizonyos megállapított elmélet szerint összeállítani a színt, a formákat, a vonalakat. Nem illik színnel festeni, csak festékekkel. Nem illik valamit megrajzolni, hanem csak rajzolni. És annyi „nem illik”-et találtak ki az unaközö akadémiikusok, hogy az ember sült parasztnak érzi magát a négy-öt évi részletes illemkurzus befejezése előtt.

Végre igen illedelmes lett a festészet, kifogástalanul sima a textúra, simák a formák, simán, ivesen járók a vonalak, sőt bizonyos szín-simaság is keletkezett olyképp, hogy semmi új szín nem toladott a többi színek közé. Azaz

egyszerűen megszűntnek mondotta ki a holt-kéz birtokszerzésének tilalmát, elég bajt okozott eddig is. Most még lassan, csendben, de folytonosan szaporodnak máris a papi ingatlan javak. Hogy nem rohamosan, az a holt-kéz bölcs óvatosságát mutatja csupán, nem a veszedelem kicsiségét. A Kuriának arról a döntvényéről egyenesen, bátran kimondta báró Feilitzsch, hogy törvénytelen. Az is. Az a baj, hogy ez a törvénytelen határozat most mégis törvény. Ezen csak a törvényhozás segíthet. Törvényt kell alkotni, amely a régi törvényt visszahelyezze jogába és elejét veszi a nagyobb veszedelemnek.

Reméljük, hogy ezt a dolgot is, valamint a kötött birtok egész kérdését, a most megindult agrárvita közelebb fogja vinni a tisztázódáshoz. Báró Feilitzsch beszéde jó volt köztölönök. Csak bele kell harapni bátra.

A földművelési vita.

— A képviselőház ülése. —

Budapest, március 12.

A folyosó elesdősült. Madarász Józsefnek megint elég helye volt, hogy kísértelhesse magát a megszokott sikátorban. De elkapták az öreg és gratulálták, mert az országos demokrata-párt megválasztotta tiszteletbeli elnökének. Aztán akadtak, akik elévődtek vele:

— Józsi bátyánk, mi lesz az új párt magyar neve?

— Hát csak lesz, — morogta az öreg kuruc. Azt a csuf idegen szót én ki nem mondom. Talán úgy mondom majd *mokra-pártnak*.

Nevették a magyarosításért. Az öreg elgondolkozva folytatta:

Nem is az én találmányom a *mokra-párt*. A kecskeméti eszelték ki 1869-ben, amikor pártot szerveztek az urakkal szemben. Akkor a kecskeméti ember azt mondta: „már csak inkább tartok a *mokrakkal*, mint a *tokrákkal*.” Tokráknak ugyanis az arisztokratát mondták.

Aztán tovább is mesélt az öreg ur. Ha a *mokra* meg a *tokra* nem is az ő találmánya, de a *mellény*, az igen.

— *A huszas évek végén csináltam az új szót* — mondta a t. Ház legöregebb tagja s mondta öreg embereknek, akik még a világon se voltak, mikor Madarász apó már új magyar szavakat csinált.

Hát ez mégis csak szebb szórakozása volt

a folyosónak, mint az a sok „ügy”. S a folyosó ma nem is vonta el a figyelmet a vitától, amely most a földművelési tárcza költségvetése körül indult meg. Hogy van valamelyes érdeklődés, már annyiból is kitetszik, hogy *időig huszonhét szónok iratkozott fel*. S ebből a sok szónokból ma csak kettőre került sor, mert az előadó, Papp Géza, maga majdnem másfél óráig referált a tárcza ügyeiről. Okos és kimerítő beszéd volt, amihez a humort a gróf Forgács ötlete szállította, elesenven a szónok elől a beszéd — *végét*. A t. Ház nevetett, hogy Papp Géza nem találta meg a beszédét, de azért az előadó nem jött zavarba. El tudta ő azt a beszédet mondani, ha el is kaparították a jegyzeteit.

Utána Molnár apát beszélt s határozati javaslatot terjesztett be a kiszakdák érdekében.

Az ülés legérdekesebb beszéde kétségtelenül a báró Feilitzsch Artúr volt, aki ma szólalt fel először a t. Házban. Kiterjeszkedett a gazdasági kérdések összességére, de leghosszabban és legérdekesebben a *hitbizományokról* beszélt s nagyon valószínű, hogy ezzel megadta a lökést a szélesebb diskusszióra. Ő egyébként általános érdeklődés közben úgy formulázta álláspontját, hogy a hitbizományok kérdésének jogi, gazdasági és magyar nemzeti szempontból való szabályozása a sürgősen megoldandó feladatok közé tartozik.

A szónokot érdekes és szépen előadott beszéde után számosan üdvözölték. Holnap *Komjáthy Béla* kezdi a vitát s valószínű, hogy a miniszter is fel fog szólnani.

A képviselőház ülése március 12-én.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

A mult ülés jegyzőkönyvét hitelesítik.

Elnök bemutatja Beles János radnai képviselő levelét, melyben közjegyzővé történt kinevezése miatt képviselői állásáról lemond.

A Ház tudomásul veszi a lemondást s megbizva az elnököt, hogy az új választásról intézkedjék.

Belesta Béni, az állandó igazoló-bizottság előadója, jelenti, hogy a bizottság Cseh Ervin és Masics Ilés, a horvát-szlavon dalmát országgyűlés által a magyar országgyűlésbe kiküldött képviselő megbízó levelét megvizsgálta és a két képviselőt végleg igazolt képviselőnek jelentette ki.

Denke Gyula a zárszámadás vizsgáló-bizottság előadója a zárszámadási bizottság nevében két jelentést mutat be. Az egyik vonatkozik a törvényhozás által engedélyezett évi hitellal szemben az 1899-iki zárszámadási év harmadik negyedében előfordult tulkiadások, előirányzat nélküli kiadások és hiteltruházásokról szóló állami számvizsgáló jelentésre, a másik pedig a Magyarország és Horvát-Szlavonországek közt az 1897. évre eszközölt leszámolásról szóló állami számvizsgáló jelentésre.

Annak idején napirendre tűzettek.

ideje németes, annak minden kellemtelenségével. De becsuljuk meg bennük a gondolatot. Titáni teljes munkát nem követelhetünk tőlünk igazságon.

Amit Székely Bertalan a képeiben mondott, tiszta magyar. A szabadságharc mezőin még nem mosta a mélyégszibe a vért az eső. A szántóvető ekéje még sűrűn kicsorbult elhullott fegyverek acélján. Forradalmat szimatoló zsendárok kószáltak be az országot és a középületekre kétfejú sást, sárga-fekete zászlót plántáltak. Halotti szagot fűtt a szellő Pozsonytól Kolozsvárig. Arvák és özvegyek koldultak foszlott gyászruhában. A börtönök zsúfoiva voltak, a szabadság sajtójának kerekői megállottak és az egész világ tele-szóródott menekült honvédekkel. Ezt a nagy katasztrófát közvetlen közelből látta Székely Bertalan. Tizennégy éves volt, amidőn Görgey letette a fegyvert. Eppen egy évvel azelőtt főbe akarták lőni az atyját, mert nem akart a reakció szolgálatába állani. Ezek az impressziók mélyen bele-vésődhettek a kolozsvári diák lelkébe. Az utána következett halotti csend nálánál még sötétebb nyomokat hagyott benne. Aztán nagyra nőtt legendákat hallhatott, amelyek végigjárták Erdélyt: a nagy katasztrófa utolsó, de szertelen, körvonallal való árnyékai: a tizenhárom vértanú kivégzése, Batthyány főbellelőzése, aztán titokban tovaesetett legendák Petőfiről, aki rongyokban, éhesen, bilincsekbe verve dolgozik Szibéria olombányában, Tompa, akit börtönbe zártak, Kerényi, aki valamely operenciás világrészbe bujdosott, Eötvös, Horváth, akik Sváje hegyei közé veték magukat. Mi lesz velük?

Ezekkel az impressziókkal ment ki Székely művészetet tanulni. Drága, szomorú impressziók, a hatvanas évek költői szépséges versekbe öntötték azokat. De a nagy bubánatos hangulat az akkori magyar művészek lelkén is uralkodott. Mint az írók, úgy ők is a dicső multban fűrésztölték meg szívüket, hogy kiszakadjanak a bor-

A Ház ezután harmadszori o vasában elfogadja az 1893. évi IV. törvényelk némely intézkedéseinek kiegészítéséről szóló törvényjavaslatot.

(A földművelési vita.)

Papp Géza előadó: Ismerteti a földművelésügyi tárcza egyes tételét; különösen behatóan az állattenyésztésről foglalkozik. A lótenyésztés tételénél elő-irányzott 6 millió korona nem mutatkozott elég nagy-nak a földművelésügyi miniszter azon akciója mellett, melyet az ország lóállományának javításáért bevezetett. De a 300.000 korona tulkiadás egyrészt nem billenti meg a földművelési tárcza költségét, másrészt azonban eklektikus bizonyítéka annak, hogy a miniszter e teren egy céltudatos irányt követ. Fel-sorolja azon intézkedéseket, melyek különösen a telivér tenyésztés érdekében tettek. Foglalkozik azon kérdésekkel is, amelyek a mezőgazdasági bajok orvoslása céljából napirenden vannak s kéri a képviselőket, hogy behatóan foglalkozzanak azokkal. A költségvetést elfogadásra ajánlja.

Molnár János: Magyarország alapját, gerincét a parasztság képezi. A föld szilárdasága a nemzet szilárdasága. Feltétlen szükségesnek tartja a földadó leszállítást, mert a községi pótdadó eltörlése nem segít a kiszakda baján. Leszállítandók a vízszállítási díjak is. A váltóképességet meg kell szorítani s nem szabad a kiszakdanak oly hitelt biztosítani, mely a birtokának bizonyos értékét tulhaladja. A takarékpénztárak nagy percentre dolgoznak s ez mind a kiszakda fillérből kerül ki. Az uszorosokat pedig vasvesszővel kell kikörcsíteni az országból. Egan beszéde Röntgen-sugárral világította meg a felelvék viszonyait; máshol is így van ez. A kiszakda helyzetén csak cleső és fölbonthatatlan hitel nyújtásával lehet segíteni. A másik mód pedig az volna, hogy meg kellene állapítani egy minimumot, amelyen tul a kiszakda vagyonát elarvezni nem lehet. Erre vonatkozólag határozati javaslatot nyujt be, amely így hangzik:

Utasítatik a kormány, hogy haladéktalanul törvényjavaslatot terjeszzen be a tisztelt Ház elé, mely olyan, megvénykint taxatív felsorolt földminimimumot állapít meg, amelyen alul a kiszakdanak semmi néven nevezendő birtokát, vagy annak műveléséhez okvetlenül szükséges eszközeit és átlományát sem adhatóalékért, sem egyéb tartozásért elarvezni nem szabad.

Báró **Feilitzsch Artur** a költségvetés pénzügyi részletével akar főképpen foglalkozni. Ha az összes kiadásokat és bevételeket összevetjük, a tényleges kiadás nagyon számbavehető emelkedést látjuk a mult évi kiadások fűszegéhez képest. Késztésien, hogy ez a többlet, amely fejlődésnek indult intézmény fejlesztésére irányul, fölültenül szükséges s az összes aránylag csekély is azokhoz a célokhoz képest, amelyeket ennek a kiadás-többletnek szogánia kell. Attár a mezőgazdasági szocializmusra és kifejti, hogy ez tulajdonképpen 1848-ban keletkezett a vagyontkiegnyítés elvének propagálásával. Ma ott vagyunk, hogy a bérlők sok helyen valóságilag kizsákmányolják a munkásnépet. A fényűzés, a lenézés jellemző vonássá változott a birtokos népnél, nem vezet többé a népet, nem veszi részt a községi ügyekben, ez már nem noble officium. Ha ehhez hozzávesszük a földéhséget, az általános gazdasági helyzetet, megtaláljuk a mezőgazdasági szocializmus elharapódzásának fő rugóit, amelyben csak kisebb részük van a hitbizományok és a holt kéznek.

A hitbizományok a jogi egyenlőség és méltá-vnosság szempontjából igazadhatatlan elavult és rész-

egyszerű lett minden Bécsben és egy darabig Münchenben is. Csak a legnyakasabb Piloty-tanítványok menekültek meg ettől az átoktól.

A művészeknek tehát az akadémikus rás-polylyal leköszörültek az oroszánkormeiket. Rendetlen, fegyvelmezetlen, rakoncátlan abban az időben csak két művészi kellék maradhadt: a hajzat és a nyakravaló. Maga a műtermeles azonban félelmesen korrekt folyamatokba terelődött.

Ennek a folyamatnak hatása egy kissé megbénította a székeley talentumot. Az akkori magyar festők, bár erős véretek voltak, a világ-boldogító művészeti eszmék ellen nem lázadtak fel. A forradalomból — ez volt akkor Európában a közérzés — elég volt. Hisz csak tíz év előtt roppant össze a magyarság Világosnál: az utolsó nagy föllángolás. S a tíz év előtti katasztrófára, amely egy pereig igazolni látszott a felkelés lehetetlenségét, még élénken emlékeztek a festők is. Náluk ez a tudat hangulattá változhatott és a levett szabadsághősök fia in-kább kesergették a multat, semmint hogy uira fegyverkezzenek. A nagy honfui bánat megtörte egy új nagy fölbuzdulás lehetőségét. Egyelőre siratta a halottat Akhillesz s csak aztán ment bosszuló utra. Egyelőre csak kesergették a magyar költők, írók, művészek. Nem volt bennük semmi lázongó hangulat ebben a nagy gyászban. Még a művészetben sem.

Ebből vélem kimagyarázhatni azt, hogy akkor oly bágyadatan engedték át magukat a magyar művészek a merőn külföldi, vérmérés-küknek meg nem felelő művészeti doktrínáknak. Hozzájárult még az is, hogy Magyarországon a ig találtak művészeti hagyományt: frisen fakadt minden s a gyöngye plántát rögtön idegen kertész nyeste, ojtogatta. Ilyen körülmények közt nem lehetett a magyar művészek munkáin magyar akcentust érezni. Csak a gondolatuk volt magyar, de a nyelv, amelyen ezt a gondolatot előadták, még idegeneszerű. Előadásuk, technikájuk jó sok

zasztó jelenből. 1851-ben uira megnyílt a mű-egylet Pesten, s ugyanabban az évben festette meg Orlai Petrics Soma II. Lajos halálát. A kö-vetkező években ugyanó kiállította a „Bucus csata előtt” című művét. Zách Feliciánt, Vak Bélát, Attilát. 1854-ben Kovács Mihálytól látták a pestiek Árpád fejedelemmé választását, egy évvel később Molnár József képét: Dezső önfel-áldozását. 1856-ban került a nyilvánosság elé Madarász Viktor „Bujdosó álma” című képe, egy évre rá Than Mór mohácsi ütközete. Látni való, hogy művészeink színe-java ugyanannak a széles országos hangulatnak hatása alatt kereste tárgyait és festette a régi dalt dicsőségéről. Vagy jobban mondva ezek a tárgyak abban az időben maguktól kínálkoztak nekik. Ők mind Vörösmarty, Tompa, Arany hatása alatt állottak. Magyar érzés vezette képeikhez, magyar kor-hangulatot fejeztek ki. De előadási módjuk még nélkülözötte a magyaros akcentust. Ez azonban éppen nálunk és éppen akkor mellékes volt, a fő az, hogy intenzív kifejezést adtak az egész akkori magyarság érzésének. Az a művészet vezéreikhez művészet volt.

Ugyanabban az esztendőben, amelyben a nagy nemzeti dicsőség megénekölőjének, a Zalán futása szerzőjének szobrárt leleplezték Székes-fehérvárott, 1866-ban teremtette meg Székely Bertalan a „Mohácsi csatát.” Ez, úgy tudjuk, már Magyarországon termett, egy másik, korábbi keletű műve, a „II. Lajos a Csele patakban” című, még a Piloty iskolában készült. Münchenből báró Eötvös és Kemény Zsigmond hívták haza, benne látták a magyar történelmi festészet leendő mesterét. De sorsa Pesten nem volt valami fényes. A Mohácsi csatáért, amelyen két éven át dolgo-zott, 1200 forintot kapott egy Fuchs Gusztáv nevű patriótától, aki a képet a Nemzeti Mu-zeumnak ajándékozta. Művészte kellett Magyar-országnak, de Magyarország vagy nem bírta vagy elfelejtette ezt a művészetet honoralni. Küzdelmes,

ben igazságtalan intézményt képeznek. De ha figyelembe vesszük hazánk jelenlegi földbirtok-tulajdon viszonyait és tekintettel vagyunk nemzetiségi állapotaikra, úgy nem tartja teljesen indokoltnak és igazoltnak azt a nagy ellenszenvet és iróniát, amely az utóbbi időkben ezen intézmény ellen irányult és összes gazdasági és szociális bajainak kuforrásául jelleme meg. Kétségtelen, hogy a magyar nemzeti állam fenntartó eleme, gerince, a mohácsi vésztől 1848-ig középbirtokos-osztályunk volt, amde ez az osztály ma már annyira megapadt, hogy feladatának teljesítésére többé nem elegendő és nem elég erős. Ezzel szemben tehát ésszerű-e, helyes-e ez magyar nemzeti szempontból, habár csak részben is, de minden esetre helyettesítő, a magyar állam egysége ellen irányuló törekvéseknek gátul szolgáló és úgy gazdasági szempontból, mint a földtulajdon birtoklása szempontjából ma teljesen biztos alapunk a középbirtokosok sorsára juttatni? Meggyőződése az, hogy nem, már csak azért sem, mert úgy a hitbizományi, mint egyáltalában a kötött birtokok, ma már nemzeti missziót is teljesítenek és mindaddig, amíg helyettesítésükről a kellő és megfelelő módon gondoskodás nem történt, azoknak létesítése magyar nemzeti szempontból sem kifogásolható. Ezekkel szemben azonban viszont igaz és kétségtelen az, hogy a hitbizományok kérdésének a magyar nemzeti érdekeknek megfelelő irányban való megoldása, valamint a kérdés lényegében való törvényhozási szabályozása elől többé kitérni nem lehet. A hitbizományi birtokok összes területe az eddigi statisztikai adatok szerint 2,849,970 kat. hold. Amennyire a rendelkezésére állott adatokból megállapítható, a területből nagy átlagban 1.100.000 kat. hold képez erdőbirtokot, tehát kerekén és nagyjában véve körülbelül a hitbizományi birtokok fele erdőbirtokot képez, amely ez idő szerint 65 hitbizományt élvező birtokos között oszlik meg. Legnagyobb hitbizományi erdőbirtok a Schönborn-Buchhem-féle beregvármegyei hitbizomány, 202,745 kat. holdal. Ezt követi a herceg Esterházy-féle, de már nyolc vármegyében szétszórva, 156.184 kat. holdal. Ezután sorakozik a Kőbörg herceg-féle hét vármegyében 144.877 kataszteri holdal. A többi már leszáll 7000 holdra és azon alóli egész minimális területekre. Nem lesz talán érdektelen a magyar nemzet véghetetlen túrlménék igazolásaképpen felemlíteni, hogy egynek kivételével a legkisebb hitbizományi erdőbirtok a Haynau Gyula báróé. (Mozgás a szélesvilágon. Halljuk! Halljuk!) A hitbizományok mezőgazdasági birtokban tehát kerekén 1,250,000 kataszteri holdat foglalnak el. Ha a hitbizományok által elfoglalt gazdasági területeknek ezen lekötött mennyiségét tekintjük, akkor ő ezen területet aggodalomra okot szolgáltatónak és aránytalanul nem mondhatja.

De, ha a lekötött területeknek vármegyék szerinti megoszlását tekintjük, akkor már igenis, aggodalomra okot szolgáltatónak és aránytalanul találja. Csakis a mezőgazdasági területeket véve alapul, — mert hiszen az erdők, tekintettel az erdőtervényben foglalt korlátozásokra, általában a kötöttség jellegével bírnak — tulajdon, sőt aránytalanul nagy területet foglalnak el a hitbizományok a mezőgazdasági területek. Hogy csak egy parat soroljon fel, Somogy-megyében 132, Sopron-megyében 105, Csongrád-ban 77, Zalában 71, Mosonban 67, Baranyában 63, Zemplénben 53, Nyitra-megyében 45, Pékermegyében 42 és Bereg-megyében 42 hold és így tovább egész 400 kataszteri holdig. A legnagyobb területet foglalnak el mezőgazdasági birtokokban a hitbizományok a

duna-jobbparti vármegyékben, míg ellenben Árva-, Zólyom-, Győr-, Maramaros-, Ugocsa-, Bács-Bodrog-, Torontál- és 11 erdélyrezi megyében hitbizományi birtokok egyáltalában nem léteznek. A megoszlás tehát aránytalan és ebben rejlik a bajnak alapja és gyökere. A segítesnek, az orvoslásnak az a módja, amelyet Bekics Gusztáv munkájában ajánl, a kérdés gyökeres megoldására és a bajnak állandó orvoslására nem vezet.

A hitbizományt élvezők is első sorban és természetesen az okosbíró gazdálkodás mellett is a jövedelemre fektetik a súlyt. Olyan nagy áldozatkészség pedig nem tehető fel, de nem is kivétel, hogy jövedelmező birtokot egy talán kifejtésében tisztább, de úgy a kezelés, mint a használat tekintetében is szigorúan korlátozott és minden esetre jövedelmet sokkal csekélyebb mértékben nyújtó birtoktesttel cserélje fel. Ezt törvényhozási uton kötelezővé tenni, véleményem szerint, nemcsak nem lehet, de végzetes hiba is volna.

A kérdés csak hosszú időközön át, kellő átnemtel és természetesen oldható meg, amelynek végcélját a hitbizományi mezőgazdasági birtokoknak az egész ország arányos megoszlását kell, hogy képezze. Csak röviden mutató rá, hogy nézete szerint miként lehetne ezt elérni. A pontos adatok felvétele, az összes viszonyok mérlegelése és a jövőben előrelátható fejlődésnek és alakulásának figyelembe vételével megállapítandó az a maximális mezőgazdasági terület, lehetőleg vármegyénként, amely hitbizományt képezhet. Ezzel kapcsolatban kimondandó volna, hogy újabb hitbizomány mindaddig nem alakítható, míg a hitbizományoknak az egész országra megállapított maximális terület időközönként megszüntetéséig nem szállt és ezen esetben is csak oly terjedelemben és oly vármegyékben volna hitbizományi alakítható, amennyit és ahol azt az arra megállapított maximális terület megengedi. Azonkívül hitbizomány alapítása minden egyes esetben csak a földmívelési kormányval egyetértően tett előterjesztésre, a hitbizomány alapítói által szerzett és kimutatható érdemek által nyújtott ellenérték fejében és a törvényhozas engedélyezése mellett lehetne engedélyezendő. Szabályozandó volna továbbá a hitbizományi fennállásának időtartama és e tekintetben mindenekelőtt kimondandó volna, hogy hitbizomány csak egyenes leszármazott fiú-ökök által élveztető és hogy hitbizomány, mint ilyen, mellék- vagy leányvagyakra át nem szállhat. E tekintetben nem zárkoznám el még visszaható törvényhozási intézkedésektől sem. Kimondandó továbbá azt is, hogy bizonyos határidő eltelével a hitbizományok hitbizományi jellegű ökvetenül megszűnnek és illetőleg, hogy bizonyos számú utódnak pl. az 5-ik hitbizományi utód a hitbizományi jellegének megszüntetését kérelmezheti.

Ezen és ezekhez hasonló intézkedésekkel, habár lassan is, de minden esetre el lesz érve az előre kitűzött, úgy gazdasági és nemzeti, mint talán mondhatom az ipar és kereskedelmi érdekekkel is meg egyező és az illetéket legalább is érzékenyen nem érintő arányos megoszlása a hitbizományi mezőgazdasági birtokoknak az egész országban és egyáltalán egészséges alapon áthelyezése az erdőbirtokokra. Végül nem volna figyelmen kívül hagyandó kérdés a szabályozásnál az sem, ugyancsak a kitűzött cél mihamarabb elérése tekintetében, hogy hitbizományi pénztükében és illetőleg ingótlékában is alapítható és az ingatlan hitbizományi ilyen ingótlék is alakítható legyen. Az előadottak dacára ő azonban távolról sem látja a hitbizomány intézményében a gazdasági szociális bajainak oly nagyfokú és nagymérvű

alapiát, kuforrását, mint egy más, a megoldandó föladatak sorozatában ugyancsak beillesztendő és a föld kérdéseivel szoros összefüggő kérdésében, tudniillik az ugynevezett holtkezi birtok kérdésében. Abban, hogy az egyházak ingatlanokat vásárolhatnak, alapíthatnak — amit a kuriai döntvény mondot ki — sokkal nagyobb veszedelem az országra nézve, mint a hitbizományok statválása. A kuriának ez a döntvény tulajdonképpen nem is érzéken törvényes. S ő azt hiszi, hogy a holtkezi birtokok csak állami felügyelet mellett lehetne helyesen vezetett. Az eredeti birtokviszonyokról szólna, csak azt hangsúlyozza, hogy az erdélyi nemzetiségi munkáskérdés többé társadalmi uton már meg nem oldható. Ott a magyarság veszedelemben van, sürgős a segítség, csak későn ne jöjjön! Az erdélyi középbirtokok folyvást emelkednek s ebben nagy segítségül szolgálhatnak az oláh pénztintezetek is. — a magyarság ellenben állandóan fogy s évről-évre szaporodik a román középbirtokos nép. Itt a telepítés csak másodrangú kérdés. Igaza van Bekicsnek, mikor azt mondja, nagyszabású, mindent átélő politikát kell itt követniük. Birtokszerezés, birtokmentés, magyar városok ipari, kereskedelmi gépöntökhöz való emelése, közigazgatásunk reformja mind elkerülhetetlen. elhalasztatlanul teendő az erdélyi viszonyok rendezésénél. Csak néhány nagy témát akar itt felhozni a megoldásra váró nagy feladatok közül. Megnyugvással mondhatja, hogy a földmívelési miniszter politikája teljes megnyugvással szolgál arra, hogy e feladatokat a legjobb akaratul, legjobb tudással intézi s a költségvetést elfogadja. (Zsúrnk, általános helyeslés.)

Élnök az ülést öt percre felfüggeszti.

A szünet után Komjáthy Béla kéri a Házat, hogy beszédét holnap mondhasa el.

BELFÖLD.

Jelenségek és hangulatok. Szokatlanul nagy, szinte ijesztő arányokban indult ma meg a földmívelésügyi vita. Huszonegy szónok jegyeztette föl magát már ezen az első napon s mondják, hogy holnap még fog vagy négy-öt jelentkezni. Politikai körökben sokat kommentálják azt a feltűnő tény, hogy a szónokhadnak tulajdonképpen többségét maga a szabadelvű párt szolgáltatja. Az a furcsa látszat merül fel, mintha ezáltal a többség részéről készülne holmi obstrukció-féle. Mondanunk sem kell, hogy ez nem lehet egyéb látszatnál. Azt sem kell mondanunk, hogy bizonyos látszatokat a politikában kerülni kell. Az ellen semmi kifogás nincs, sőt a parlamentarizmus szempontjából határozottan kívánatos, hogy a költségvetés tárgyalásakor alaposan hányja vesse meg az ország sorsát a képviselőház. És a többség mindenesetre inkább érdemel dicséretet, ha maga is kivonul az eszmeharok porondjára, amint most teszi, mintha az ellenzékét hagyja beszélni, maga pedig a szavazásra szorítkozik, amint ezt ezelőtt sokszor tenni szokta. De itt is áll a régi szabály, hogy sunt certi denique fines. Beszélnie igenis kötelessége a többségnek, de kerülnie kell a szószaporítást s még inkább az agyonbeszélést. A budget-vitára, — még ha husvétra nem is számítunk szünetet — mindössze hat hete van még a parlamentnek. Normális vitára ez bőven elég idő. De ha olyan arányokban folyik a tárgyalás, amilyenek ma kezdenek jelentkezni, akkor nem futja az időből. A jóból ez talán mégis csak sok lesz. Elvégre meg kell gondolni, hogy nagyon odiosus látszatok keletkeznek, ha a kormány azért kell majd új indemnitit kérnie, mert a régebben olyan szófukar többség lett most váratlanul ilyen szapora beszédűvé. A miniszterelnök, aki a vita helyes méreteire vonatkozó nézeteiből nem csinál titkot, egyelőre csupán a rendes tanácskozási idő intenzívebb kihasználására gondol. De ha ez nem segítene, közelebb az üléseknek délutáni három óráig való meghosszabbítását fogja indítványozni. Ha ez sem talán használni, akkor nyilván a szabadelvűpárt valamely érkeztetleten kell majd szóvá tenni a dolgot s ott bizonyára nyílik majd alkalom annak a megállapítására, miként lehessen összhangzásba hozni a vita méreteit azzal a nagy országos érdekekkel, mely a költségvetési törvénynek kellő időben való létrejöttéhez fűződik. A szabadelvű pártkörben a vita dimenzióinak túltengését többféleképpen magyarázzák. Ma még korai volna ezekkel a különböző okadásokkal foglalkoznunk. Egyelőre csak konstataálni kívántuk a feltűnő jelenséget s az általa provokált fel-fogásokat. — Ugyan-e kérdéssel foglalkozik a

nehéz napok voltak, amelyeknek végén Székely Kénytelen volt professzúrát vállalni. De azáltal sürűn dolgozott történelmi képeken, amelyek mindegyikén ama nagy nemzeti melankólia tükröződik vissza a tárgyban, de amelyek előadása ugyanazokat a jellemvonásokat mutatja, amelyeket Székelyről e cikk elején feljegyeztünk. E képek-nél több nehéz problémát kellett megoldania. Ezek közt nevezetes a korszerű ruházat és fegyverzet felkutatása. Egész magyar arkeológiát kellett magának teremtenie s ebben végtelenül lelkiismeretes, majdnem pedáns volt. Ez a témák korszerű ruha, esendélet-rész, pajzs, dárda és páncél mind az ő szorgalmas, szivós keresésének gyümölcse. Különben is erős a hajlama a tudós foglalatosságokhoz, sőt néhol a szisztémáig kutatja a művészete szabályait és szinte szisztematikusan fest. Mondottuk már, hogy vázlatait éppen ez különbözteti meg a kész képektől, amelyeken a körültekintő munka, a végsőig való mérlegelés és fontolgatás nem engedi érvényesülni azt a nagy üdeséget és székelyi tüzet, amely első vázlatában oly mélységesen lebilincsel minket s amely majdnem klasszikus erejűvé vált az ő ifjúkori areképeiben. Amint a fényes tehetséggel költő a maga ihlete szerint rápattant a vászonra a vázlatokon, azt szorgosan megfűsüli a kész képen a tudós tanár. Amazok ritka tehetségéről, ezek szorgalmasan megszerzett, rendszerbe foglalt ismereteiről, tapasztalatairól, meggyőződéséről, szisztémájáról beszélnek.

Székely Bertalan jelentőségét csak ebből a vázlatból ismertük meg egészen. A mi történetünkben ő is ott áll azoknak a költőknek sorában, akik a dermedtség borus napjaiban a ragyogó multat tárták fel bátortatlanság vagy talán még inkább vizasztalásul a magyar népek. Ezt annál is inkább kiérezzük műveiből, mert azokban az irodalmi elem erősen uralkodik. És talán ezért számíthatnak ezek a képek arra, hogy a nagy közönség mindig gyönyörködik bennük.

Viszont a művészet inyenői számára hagyta Székely a kis vázlatokat és gyönyörűséges arcképet. Mind a két tábor örvendez neki és nem fog a felett vitatkozni, hogy melyik kapott többet.

Az irodalmi elemről szólunk, amely Székely képein uralkodik. Ez nemcsak történelmi műveiről áll: van itt egy sor más rajza és képe is, amelyen ez a hajlandóság félreismerhetetlenül meglátszik. Példa rá az Anya örszeme és a Nő története. Az előbbi olajfestésű triptichon, az utóbbi tizenkét rajzból való sorozat. A patak partján játszó kis gyermek halálos veszedelmét elhárítja a gondos anya. Mese, amelyet erkölcsi tanulság kísér. A nő története is elvont szemléletűs eredménye. Ezek és ilyfajta egyéb művei hozzácsatlakoznak a mese-rajzoló német festők műveiből, sőt azok szellemében készültek. Szinte mellékes rajtuk a művészi elem, az elbeszélő festő csak eszközül használja a vonalakat és formákat, hogy az eseményről lehető hiven informáljon. Azért nagyolódunk el mind a formák, mert hiszen mellékesek. Die Lust zum fabulieren: ez hajtotta azokat az embereket, köztük Székelyt is. Rengeteg sok ilyfajta képet láthatott akkor Münchenben, mert ott éppen az időben népszerű lett a fametszet s a fametszet akkor erkölcsös mesékkel tartogatta a német polgári családokat. Hogy ezek a merőn elbeszélő ciklusok letérnek a tulajdonképpeni festés és rajz ösvényeiről, azt abban az időben még nem fűdözte fel senki sem. Székely benne élt abban a légkörben: mesélt ő is. Ezt a merőn irodalmi hajlandóságot egészen sohasem hagyta el. És talán ezért nem acélozta egészen tehetségét a szin tüzében.

Székely művei ennek a kornak lecsapódásai. Mint ilyenek egyáltalán kortörténelmi jelentőségűek. A magyar műtörténetek ily szempontból is haszonnal nézhetik ezt a gyűjteményt.

Budapesti Tudósító következő félhivatalos kommunikója is:

Minthogy a költségvetési vita, amely már február eleje óta tart, mind nagyobb arányokat kezd ölteni és e miatt a költségvetés huszétig nem volna elintézhető, ami pedig a mérvadó körökben általános óhaj tárgya, ezentul az ülések pontban tíz órákor kezdődnek. A legközelebbi napokban a kormány indítványozni fogja, hogy az ülések egyelőre délutáni 3 óráig tartassanak.

Gróf Széchenyi Manó távozása. A félhivatalos bécsi *Pol. Corr.*-nak írják *Budapestről*: A mult hét izgalmas eseményei közben oszónesen, majdnem észrevétlenül történt meg gróf Széchenyi Manó ő felsége személye körüli miniszter visszalépése. Gróf Széchenyi-nak rövid miniszteri pályáján nem volt alkalma arra, hogy a nyilvánosság szeme előtt mélyre ható tevékenységet fejtson ki. A politikai köröket azonban, amelyekkel érintkezett, gyorsan megnyerte és tárgyalagos fellegása s az a teljes önállóság, amelyvel nézeteit képviselve, rövid idő alatt jelentékeny pozíciókat szerzett neki. E mellett gróf Széchenyi személyes befolyása és összeköttetése révén is abban a helyzetben volt, hogy nagy szolgálatokat tehessen a kabinetnek, amelynek tagja volt. A gróf Széchenyit állásától fölmentő királyi kéziratnak rendkívül szives hangja arról az elismerésről és bizalomról tanuskodik, amelyvel őt ő felsége kitüntette. Midőn a gróf a diplomaciából átlépett a miniszteri pályára, jóvő-jéhez nagy reményeket fűztek. Bizton reméljük, hogy mostani visszavonulása csak rövid megszakítást jelent pályájában, mert ilyen erőt, amely oly fényes auspiciumok között bontakozott ki, a közszolgálatnak nem szabad véglegesen elveszitenie.

Szél Kálmán és a Lipótvárosi Kaszinó. A *Magyarország* ma kalandos históriát közöl egy incidensről, mely állítólag Szél Kálmán s a Lipótvárosi Kaszinó közt történt. E közleménnyel szemben kijelentjük, hogy a Lipótvárosi Kaszinó nem intézett meghívást Szél Kálmánhoz, a miniszterelnöknek tehát nem is volt alkalma e testület meghívását elfogadni vagy el nem fogadni. Annyi azonban mindenesetre bizonyos, hogy amennyiben ez a kaszinó vendégéül akarta volna fogadni az ország miniszterelnökét, akkor ez ügyben mindenesetre tapintatosan és lojálisul járt volna el. Az ellenkezőt csupán az föltételezhetné, aki ez egyesület tagjainak jó ízlését és előkelő társadalmi színvonalát nem ismeri. Kizártnak kell tehát annak még az elméleti lehetőségét is tekintenünk, amit az idézett lap állít, hogy t. i. egy szabadelvű párti képviselő a Lipótvárosi Kaszinóban botránnyal fenyegetődött volna arra az esetre, ha Szél Kálmán a neki állítólag szánt meghívást elfogadja s ott megjelen. Ilyen erős kifogás alá eső gondolkodású ember nem lehet tagja annak a kaszinónak, ahol bizonyára nem tűrnék a vendégjognak még feltételek megsértését sem. S még kevésbé lehet *szabadelvűpárti* képviselő, aki a többség vezérét s a kormány elnökét akarja botránnyal megtámadni. Ha van ilyen képviselő, akkor semmiesetre nem kereshető a szabadelvűpárt soraiban. Mindezeknél fogva úgy véljük, hogy laptársunk előadása vagy mese, vagy pedig a felismerhetlenségig eltorzult valóság.

Képviselőválasztások. A lippai és a radnai kerületben megindult már a választási mozgalom. A lippai kerület szabadelvű pártja ma dr. Fülöp Béla temesvári ügyvédet kiáltozta ki képviselőjelöltnek, akit küldöttség hívott meg a kerület székhelyére. A jelölt *Blaskovics* Ferenc országgyűlési képviselő kíséretében jelent meg és számos választó előtt magyar, német és román nyelven fejtette ki programját. *Blaskovics* nagyhatású beszédében melegen ajánlotta dr. Fülöpöt a választóknak. Eddig ellenjelölt nincsen. — A radnai kerületben dr. Nemes Vancsót és dr. Máléket jelölték.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Március 15-én új előfizetés és nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejár, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

Minthogy január 1-jén a kötelező koronaszámítás lépett életbe, és a posta csak olyan utalványokat fogad el, amelyekben a pénzösszeg koronákban van megjelölve, kérjük tisztelt előfizetőinket, hogy az utalványokon az előfizetési díjat ezentul ne forint és krajcárban, hanem koronákban és fillérekben méltóztatassanak feltüntetni.

KÜLFÖLD.

A háború.

Budapest, március 12.

Semmi kétség sem férhet már ahhoz, hogy a két délafrikai köztársaság elnökei csakugyan tettek lépéseket a béketárgyalások megkezdésére. Ha nem fordultak is talán közvetlenül Angolországhoz, a nagyhatalmaknál tapogatóztak, vajjon nem volnának-e hajlandók elvállalni a közvetítést. Hogy ők a két ország teljes függetlenségét akarják biztosítani, az csak természetes, és épp ezért valószínű, hogy a velük szimpatizáló hatalmak szövetségéhez folyamodnak, ezek útján remélvén elérni — legalább részben — azt, amit Anglia a közvetlen alkudozásban föltétlenül megtagadna.

Talán ezekkel a hírekkel van kapcsolatban az a távirati jelentés, amely szerint *Joubert* leköszönt volna a hadvezérségről, s magyarázata az lehetne, hogy a világhírű tábornok nem ért egyet Krügernek és elnöktársának azzal a lépésével, amely a boerok részéről a további harcra való lemondást jelentené.

Akárminthogy legyen is, a hare a boerokra nézve nem igen folytatható. Roberts tábornok már Bloemfontein közelébe érkezett, s a boeroknak csak az a reményük lehet még, hogy Transvaal hegyei közt sikeresen folytathatják majd az ellentállást, amely azonban a legjobb esetben is annyi áldozatba kerülne, amely egy most talán megközelíthető tisztes békével nem érne föl.

Mai tudósításaink a következők:

(Hírek a csatateréről.)

London, március 12.

A Reuter-ügynökség jelenti Driefonteinből tegnapi kelettel: A tegnapi harcban, amely igen heves volt, sok ausztráliai csapat vett részt. Mikor az ellenség megfutamodott, csak az ausztráliai lovasság lovai voltak képesek az ellenséget üldözni.

Durban, március 12.

A *Natal Mercury* című újság táviratot kapott Greytownból, amely szerint lovassági garmati csapatok március 9-én Pommerynél megütköztek az ellenséggel. Mind a két fél erősen lövöldözött. Mint-hogy azonban az angol csapatoknak nem volt tüzéréjük s az ellenséget nem voltak képesek hadállásából kiverni, visszavonultak a Tugelától délre. Egy ember megsebesült.

London, március 12.

Gatacre tábornok jelenti mai kelettel, hogy tegnap egy mérföldnyire volt a bethuliei vasuti hídtól. A hid részben le van rombolva. Az ellenség a tulsó partot tartotta megszállva.

London, március 12.

A Reuter-ügynökség jelenti *Colesberg*-ből: Az Oranje-River fölötti járható hidat szombaton az ellenség elpusztította. E hid költségei annak idején sok ezer fontra rугtak.

(Roberts előnyomulása.)

London, március 12.

Roberts seregével *Bloemfontein* előtt áll, sőt a legújabb hírek szerint már be is vonult *Oránje fővárosába*.

London, március 12.

A *Daly News*nak jelenti *Aasvogelkop*-ból 11-diki kelettel este fél 8 óráról: *Lord Roberts* folytatta előnyomulását kelet felé és ma *Aasvogelkop*-ig jutott. Az uton nem találkozott boerokkal. Az angol csapatok mindössze 25 mérföldnyire vannak *Bloemfontein*től.

Maga *Lord Roberts* ezt táviratozza *Aasvogelkop*-ból mai kelettel: Tegnapi előnyomulásunk közben nem bukkantunk ellentállásra. E hó 10-diki vesztéseink listáját még nem ismerjük teljesen. Két tiszt elesett, három megsebesült.

(A békealkudozások.)

London, március 12.

Az angol minisztertanács kijelentette, hogy föltétlen meghódolást követel a boeroktól és semmiféle béketárgyalásba nem becsátkozik, de másrészt hajlandó a boeroknak birtokukat és teljes joggyenlőségüket biztosítani. Az angol kormány követeli továbbá, hogy a két elnököt és pártjukat eltávolítsák, a mostani képviselő-testületeket föl-oszlassák s az összes boerokat leszereljék.

London, március 12.

A *Daily Mail*-nek jelenti Pretóriából 10-iki kelettel: Az idegen kormányok konzuljait tegnap éretelezre hívták össze s megkérték, kérjék meg az általuk képviselt hatalmasságokat közbenjárásra, hogy a vérontásnak vége legyen.

Brüsszel, március 12.

A transvaali ügyvivőséghez közel álló körökben még folyvást tagadják, hogy *Krüger* és *Steyn* elnökök békét kértek *Salisbury*től s *Leyds* még egyre a háború kiméletlen folytatásával fenyegetőzik arra az esetre, ha Anglia nem hagyja meg a két boer állammak függetlenségét.

Brüsszel, március 12.

Hivatalosan jelenti, hogy *Krüger* elnök és *Salisbury* miniszterelnök között nem volt direkt táviratváltás, de igenis egy idegen hatalom kísérelte meg a békeközvetítést.

Amsterdam, március 12.

Az itteni Reuter-ügynökség jelenti: *Hágában*, hitel érdemlő helyen szerzett értesülés megerősíti, hogy *Krüger* elnök a külföldi kormányok pretóriai konzuljai útján a nagyhatalmakat, továbbá a belga, hollandi és svájci kormányokat közbenjárásra kérte fel.

New York, március 12.

A *New York World* jelenti Washingtonból: *Wekerherlin*, az itteni németalföldi követ, egy beszélgetés alkalmával úgy nyilatkozott, hogy nincs tudomása arról, mintha az európai hatalmak tárgyalásokat folytatnának a dél-afrikai kérdésben való közbenjárás céljából. Az ügyek, sajnos, úgy állanak, hogy valószínűleg minden európai hatalomnak lehetetlen volna Angolországhoz közelednie, úgy, hogy visszautasítsanak ne tenné ki magát. Ha egy Angolországgal jó viszonyban álló hatalom tárgyalásokat kezdene és egyengetné a közvetítés útját, ezt a tervet, az ő meggyőződése szerint, az összes európai hatalmak elősegítenék.

(*Joubert* lemondása.)

London, március 12.

Pretóriából jelenti, hogy *Joubert* lemondott főparancsnoki állásáról.

London, március 12.

Boer forrásból eredő táviratok szerint *Mafeking* meghódolása már legközelebb várható.

(A fokföldi fölkelés.)

London, március 12.

Briggstown-ból jelenti, hogy a fokvárosi hollandusok fölkelése mindinkább terjed dél felé.

London, március 12.

A *Daily News*nak jelenti Britstownból 9-iki kelettel: Egy brit sereg kedden egész nap harcolt a lázadókkal és szerdán visszatért ide. Az angolok közül 14 megsebesült és 9 elült. Az ellenség vesztése 5 halott és több sebesült. A lázadók *Houwater*-ból visszavonultak *Prieskaba*-ba.

Fokváros március 12.

Ladygrey-ből, *Herschel*-ből és *Aliwalnorth*-ből ideérkezett hírek arra vallanak, hogy a fölkelők nagy része leteszi a fegyvert s hogy a boerok a határon mindenütt komoly zavarban vannak. *Herschel*-ből jelenti, hogy a város lojális lakossága az *aliwalnorthi* landrostot, akit a boerok nevezték ki, elfogták s börtönbe vetették. *Barkley-East*-ban és *Aliwalnorth*-ban a boerok leteszik a fegyvert s visszatérnek farmjukra. Egy *Ladygrey*-ből érkezett távirathordó azt jelenti, hogy *Vanderwalds-farm* mellett heves hare folyt, amelyben sok lázadó elesett és megsebesült. Hir szerint, ezer fölkelő meg akarja magát adni *Brabant* tábornoknak. A boerok között nagy az izgatottság. Némelyikük kitüzte a brit lobogót. Az oliviersi kommandó *Albert-Junction* és *Smithfield* mellett táborot ütött. Egy részük előnyomult *Bethuie* és *Rouxville* felé. A zastromi kommandók *Aliwalnorth*-ba mentek, ahol ellentállásra készülnek. *Oranje*-ban sok fölkelő abbahagyta a harcot.

(Vegyes hírek.)

London, március 12.

Négy német tisztet, akik *Transvaal*-ba fegyvert és lőszert akartak csempészni, *Lourenco-Marquezeu*-ben elfogták az angol konzul közbenjárására.

London, március 12.

White tábornok olyan beteg, hogy csak botra támaszkodva tud járni. *Orvosa* tegnap, mikor a tábornok beszélt, felbeszakította, annyira kimélnie kell magát.

(Légberöpített aranybányák.)

London, március 12.

A *Times*nak jelenti *Lourenco-Marquezeu*-ből 10-iki kelettel: *Transvaal*-ból seregesen jönnek az idegenek, mert ott a legújabb események kö-

vetkezteben nem érzik magukat biztonságban. Bányamunkások azt mondják, hogy kormányhivatalnokok és más hivatalos személyek *millan kimondták azt az elhatározásukat, hogy a főbb bányák egész népfelügyelőségét és Johannesburg több épületeit elpusztítják.* Azt hiszik, hogy a Wemmerbányában és más bányákban a munkások elvonulása miatt be kell szüntetni az üzemet.

(Angolelleses tüntetések.)

Paris, március 12.

A Figaro meginterviewoltott egy államférfiut, aki úgy nyilatkozott, hogy az angolellenes tüntetések alaposan megváltoztatták Viktória királynőnek Franciaország iránt táplált érzelmeit s arra indították, hogy határozottan elrendelje, hogy Monson nagykövet ne időzzék Párisban. A tüntetések folytatása nagyon valóságos helyzetbe juttatná Delcassé külügyminisztert.

Az osztrák bonyodalmak.

Prága, március 12.

A lapok ellenmondó híreket terjesztenek a helyzetről. Az ó-esehek lapja azt írja, hogy alapos remény van arra, hogy a parlament munkaképes lesz. Ezzel szemben a *Narodni Listy* azt erősíti, hogy a parlament az ifju-esek klub határozata következtében meg van bénítva. Ma senki sem tudja, még a házelnök sem, sőt még a miniszterelnök sem, hogy meddig fog tartani a birodalmi tanács ülészaka, de valamennyi egyetértéssel abban, hogy a parlament további munkája lehetetlenné van téve.

Bécs, március 12.

Az uralkodó ma az általános kihallgatás során az osztrák képviselőház elnökségét fogadta. A kihallgatásról a következő kommuniké adták ki:

Miután dr. Fuchs elnök a két alelnököt bemutatta, ő felsége az elnökhöz intézett szavaiban annak a kívánságának adott kifejezést, hogy a parlament éjjen alkotmányos jogaival s dolgozzék szorgalmasan az állam valamennyi népének javára. *Prado* képviselőnek azt mondta ő felsége, hogy örül a képviselőház elnökségébe való beválasztásának, ugyiszintén *Zacek* második alelnök megválasztásának. *Zacek*nek azt mondta az uralkodó, hogy nagyon jó indulattal viselkedjen a cseh nemzetiség iránt. Mind a két alelnökhöz intézett szavaiban azt a kívánságát fejezte ki ő felsége, hogy mozdítsák elő a béke művét.

Bécs, március 12.

A képviselőház ma megkezdte az utonjavaslat tárgyalását. Miután *Tschernig* a nagy hadgyakorlatok ellen, *Forscsing* pedig a zde-kérdésről szóló, *Engel* kijelenti, hogy partja az utonjavaslat parlamenti elintézése ellen nem fog obsztrálni, mert a csehek nem akarják lehetetlenné tenni, hogy a parlament szabadon hozzon határozatot avégre, hogy az uralkodónak minden hatalmi eszköz megadásának, amelyre a birodalom nagyhatalmi állásának integritása szempontjából szüksége van. Ez az eljárás annál inkább kötelezősége a cseheknek, mert az utóbbi időben még nem radikális képviselők is olyan esetőségekre készültek, amelyek a birodalom megszűnésére vezetnének. Pedig, sajnos, súlyos panaszok vannak a hadügyi kormányzat ellen, főleg azért, mert nem bánik minden nemzetiséggel egyaránt barátságosan és szeretettel.

Gnievos a vita befejezését indítványozván, vezérnökökül választották: dr. *Schückert* pro és dr. *Herold* kontra.

Schückert a német haladópart névében, tekintettel a jelenlegi politikai konstellációkra, elfogadja a javaslatot.

Herold teljesen helytelennek mondja azt a sokszor hangoztatott állítást, hogy a hadsereget nem érheti kritika. A hadsereg éppen egy a parlament kritikája alá tartozik, mint minden más állami intézmény. Bűn és gyalázat az, hogy a katonai hatóságok mennyit vétkesnek a nemzetiségek ellen. Panaszolja a szlav utonok elnyomását. Az utonok igen gyakran műveltebb emberek, mint a tisztok és mégis gyakran előfordul, hogy durvábban bannak a tisztok a rekrutákkal, mint ahogy az utolsó kocsissal szokás. (Tetszés az ifjuseknek.) Azután a közélet és a parlamentarizmus hanyatlásáról beszél. Az abszolutizmus őt nem ijeszti meg. De az abszolutizmussal sem vinnék többre, mint most. A németek és csehek a kibékülésével, amelyet az ő partja melegen óhajt, a zavarok még nem szűnnének meg, mert más nemzetiségek között is vannak viszályok. Nincs más segítség, mint az, hogy olyan rendet teremtsenek, amely minden nemzetiségnek biztosítja szabad nemzetiségi és tarsadalmi fejlődését. Ha Csehország az autonómia és az államjogi állás alapján újra szervezve, már régén béke volna a birodalomban. Azzal végzi beszédét, hogy a cseh nép, amely nem fél a jövőtől,

mindenre el van készülve. (Helyeslés a csehek soráiban.)

Miután *Foporsli* előadó megjegyezte, hogy a hadvezetőség az elhangzott kívánságok nagy részének megfelelő, a Haz megkezdte a javaslat részletes tárgyalását.

E vita során *Doleschal* több mint két óráig tartó beszédében megokolta kisbbségi indítványát, azután pedig *Lany* cseh képviselő okolta meg indítványát.

Az ülés további folyamán *Koerber* miniszterelnök a bányász-sztrájkról következőleg nyilatkozott:

A szocial-politikai bizottság által a Haz előterjesztett indítvány felhívja a kormányt, hogy érvényesítse befolyását a bányász-sztrájk mielőbbi befejezése érdekében. Nem kell ismételnem, hogy a kormány e részben nem kímélte a fáradságot. E kísérletek főleg azért maradtak eredménytelenek, mert a munkások egyebek közt azt az elvi követelést is hangoztatták, hogy a munkaidő általában és azonnal leszálltassék. A kormány, tekintettel a kérdés nagy jelentőségére, ügyelnie fog a bányászok munkaidőjének leszállítására vonatkozó munkálatokat a lehető legsürgősebben befejezni és ha lehet, még a husvét utáni ülészakban oly javaslatot előterjeszteni, mely az összes fülvelembe jövő érdekeivel számolni fog. Tekintettel a dolgunk iránti állására azt hiszem, hogy a munkások visszatérletének rendszer tevékenységükhöz. Magától értetődik, hogy a kormány a maga részéről minden tőle telhetőt elkövet a normális állapotok helyreállítására.

Utóbb a kormányelnök a *délafrikai háborút* illetőleg a semlegesség állítólagos megsértése tárgyában benyújtott interpellációkra a válaszokban felhozott konkrét tényekre vonatkozólag beszerzett információk alapján teljes egyetértésben a hadügyminiszterrel, bejelentette, hogy a nemzetközi jogi elmélet és az azzal egybehangzó gyakorlat szerint a lényege a semlegességnek, melyet elvileg az államok, illetőleg kormányok közötti viszonyként kell felfogni, nem pedig a semleges állam egyes polgárainak és lakosainak a hadviselő hatalmakkal szemben közvetlenül történő kötelezettségének. — Főleg abban jut kifejezésre, hogy a semleges államnak szigorúan tartózkodnia kell az egyik vagy másik fél bármilyen támogatásától, vagy előnyben részesítésétől, így nevezetesen csapatok és szerény nyújtásától, vagy fegyverek és más hadüzükségletek szállításától is. Ellenben a semlegesség semmiképpen sem foglalja magában azt, hogy a semleges állam polgárainak kereskedelmi ügyeire bármilyen befolyást gyakoroljon. A polgárok egyéni üzleti szerződésének ily ellenőrzése már gyakorlati okokból is kivétel nélkül és az államot nem érheti felelősség oly üzleti tranzakciókért, melyekben a hadviselő fél támogatásának szándéka ki nem mutatható.

Ugyanilyen elvi álláspontot kell azokat a *bévérsztrájkokat* megítélni, amelyek állítólag, mint a lapokból a kormánynak is tudomására jutott, *Magyarországon* történtek. Ezekhez a vásárlásokhoz a kormánynak semmi köze sem volt. Ezek az állítólagos löszállítások sem állami intézet részéről, sem pedig a kormány bármilyen felhatalmazásával vagy támogatásával nem történtek. Ha egyes lökereskedők valamely nekik kínálkozó kedvező konjunktúrát netán kibaszáltak, részükre ebben nincs semmi egyéb, mint egy keresetre való alkalom felhasználása, amely alkalmat, — amit bizonyára fel lehet tenni — akkor sem szalasztották volna el, ha a lovak a másik hadviselő felnek lettek volna szánva.

A miniszterelnök ezután kiterjeszkedik a felhozott specialis esetekre is, kimutatva, hogy a kormány semmit sem tett és semmit sem mulasztott el, ami a legtávolabbi is a monarchia semlegességi kötelezettsége megsértésének vagy elhanyagolásának volna magyarázat.

Wolf kijelenti, hogy a miniszterelnök válasza nem elégti ki. A miniszterelnök a külügyminisztertől kapta értesüléseit, de éppen a külügyminiszter az, aki egyelőül, még pedig személyesen hibás a semlegességnek megsértése körül. A szlovák végül indítványozza, hogy a miniszterelnök válaszat a bányász-ügy elhárítása után naprendre tűzzék. Az indítványt elvetették.

A legközelebbi ülés holnap délelőtt 11 órakor lesz.

HIREK.

Budapest, március 12.

— **Személyi hír.** *Rainer* főherceg feleségével és *Mária Immaculata Rainera* főhercegnővel Cannesba utazott.

— **A otr a világiállítás.** *Pétervárról* írják a *Frankfurter Zeitung*nak, hogy még most sem bizonyos, vajjon a cár ellátogat-e Párisba a világiállításra. Állandó a külügyminiszter elleni a párisi látoga-

tást, ellenben a pénzügyminiszter minden megmozdít, hogy Miklós cár elmenjen a világiállításra. Ha a cár elutazik, akkor az ut legnagyobb részét tengeren fogja megtenni.

— **Bajor köszöntő a királynak.** *Luitpold* bajor régens-herceg születésnapja alkalmából a bécsi bajor egyesület tegnap este ünnepi lakomát rendezett, amelyben a német követéség és a német követéségek tagjai, továbbá a német egyesületek vettek részt.

Báró *Podewils* bajor követ lelkesen fogadott pohárköszöntőt mondott *Ferenc József* királynak, amelyben kiemelte, hogy azon a napon, amelyen az alattyalók halálával emlékeznek meg szeretett uralkodójukról, köszönet és hódolat illeti meg azt a fenéköt uralkodót is, aki vendégjogot, védelmet és oltalmat nyújt a bajoroknak. A követ azután kiemelte, hogy nemrég legelsőbb helyről utalás történt arra, hogy *Bajorország adott feleletet az első magyar királynak* és Bajorország adta az osztrák-magyar monarchiának a mélyen gyászolt, felejtethetlen császárnét és királynét. Viszonozzuk — ugymond — ezt az üdvözlést és emlékezzünk meg azokról a kapcsolokról, amelyek az osztrák és a bajor uralkodóházat a régumt időktől a jelenkorig összefűzték, annak a benső viszonynak és barátságos egyetértésnek kifejezéséül, amely a két népet egymással oly szorosán összeköti.

A köszöntőt a jelenvoltak viharos hoch-kal fogadták, mire a zenekar az osztrák himnuszot játszotta.

— **Stefánia főhercegnő esküvője.** *Bécsből* jelentik, hogy az özvegy trónörökösnő esküvőjének napját már egész határozottsággal március 19-ikére állapították meg. Előtte való vasárnap a főhercegnő ebédet ad, amelyre a trieszti helytartó is hivatalos. Az ebéd után *Erzsébet* főhercegnő Bozen-Griesba utazik s néhány hélig ott marad. A király magára vállalta az özvegy trónörökösnő új kelengyjének összes költségeit és menyé minden kérését a legnagyobb készséggel teljesítette. A belga király ellenben ezúttal nem fizeti azt az 50.000 frankot, amelyet oddig tüpénc címén évenként adott leányának.

Triesztből táviratozza tudósítók, hogy *Stefánia* főhercegnősszony és *Erzsébet* főhercegnő naponként kikocsiznak. Gyönyörű, tavaszi az idő. A főhercegnő és leánya nyitott hintón *Miramare* felé szoktak sétálni.

— **Március tizenötödike.** Az egyetemi ifjúság március tizenötödiki ünnepének programját már megállapították. Az ifjúság délelőtt tíz órakor gyülekezik az új egyetem sülaja előtt, ahonnan az egyetemi kör zászlója alatt az új város házához vonul. Itt fudvalelőleg az egyetemi kör matiné rendez. Az ünnepély műsora a következő:

1. Megnyitó. tartja *Köppödy* Dezső, az Egyetem-kör elnöke. 2. Ünnepi beszéd, tartja *Polóny Géza* országgyűlési képviselő. 3. Március 15. kötetmény, írta és szavalja *Abrányi Emil*. 4. A szabadság ünnepén, beszéd, tartja *Horváth Zoltán*. 5. Nemzeti dal, szavalja *Sántha Mihály*. 6. Záróbeszéd, tartja *Köppödy* Dezső. Délután fél 3 órakor újból az aula előtt gyülekezik az ifjúság és az egyetem erkélyéről *Madarász József* országgyűlési képviselő tart ünnepi beszédet. Az egyetem elől a kecskeméti utcán az a Múzeum-kertbe vonul az ifjúság. Itt a Múzeum feljáróján leleplezik a Petőfi-emléktáblát mely azt a helyet jelöli meg, ahonnan Petőfi Sándor 1848. március 15-én délután elszavalt a szabad sajtó első termékét, a *Talpra magyar*-t. A Múzeum előtt ünnepi programja a következő: 1. Nemzeti dal, szavalja *Onody Jenő*. 2. Ünnepi beszéd, tartja *Vörösi Béla*, a Petőfi-emléktábla bizottság titkára. Ünnepi óda, írta és szavalja *Hanzóczy Balint*. A muzeumtól a Múzeum-köruton és a Kossuth Lajos-utcán az a Petőfi-szóronozó vonul az ifjúság, ahol ifjabb *Gebhardt* Károly tart ünnepi beszédet és *Móra Ferenc* elszavalt a „Március 15.” című alkalmi ódát. Végül a szóron elhelyezik az ifjúság babér koszoruját. Az új város háza díszteremben tartandó matinéra megnyitók beosztják a rendezőbizottság. A muzeum-kertbe is csak belépőjegyvel lehet bejutni. Meghívót és belépőjegyet ingyen lehet kapni a rendezőbizottság irodájában, az egyetemi körben délután 4-6-ig.

A közgyűlés határozata értelmében március 15-ikét a szekerőváros összes iskolában megülik. A határozat bibas értelmezése miatt csak az iprosztononciskolákban nem ünnepelnek e napon. A fővárosi tanárok most lépéseket tesznek illetékes helyen, hogy a nemzeti ünnep az iprosztononciskolákban is megtartsassék.

A radikális egyetemi ifjak pártjának márciusi ünnepén a műsor annyiban szenedve változott, hogy a műsoron levő magyar dalokat nem *Inkey* Gizella, hanem *Blaha* Sarika énekli.

— **Örmény tanár az egyetemen.** A budapesti tudomány egyetemén ma tartotta meg magánatani próbaelőadását dr. *Patrubány* Lúkaos az örmény nyelvűből és irodalomból. *Patrubány* tartalmas, szép előadást tartott *Agathangelos* örmény történetiről. Ismertette az örmény irodalmat, melyről kivül csak dr. *Gopcsa* László foglalkozott s akasztérien. Az előadást végighallgatta *Fonori* *Ikebretek* Emil rektor, dr. *Fröhlich* László bírszécsészari dekan, *Vambéry* Atmin és több orientalista tudós. Az előadás befejeztével az örmény tudóst magánatánára habilitáltak.

— **A legfőbb savoyai herceg.** Turinból jelentik, hogy *Heléna* hercegnő, az aostjai herceg felesége tegnapelőtt este fogyerneknek adott életet. A legfőbb savoyai herceg neve *Amone* lesz. A keresztelőt valószínűleg e hó 14-ikén tartják meg nagy ünnepélyességgel. Tanuk a *turini gróf és Besozzi* tábornok lesznek. A születést gróf *Gianotti* közölte hivatalosan a diplomáciai kör tagjaival. Rómából táviratozzák, hogy *Pelloux* miniszterelnök és *Saracco*, a szenátus elnöke ma délután Turinba utaztak a keresztelőre.

— **Ebéd a miniszterelnöknél.** Széll Kálmán miniszterelnök ma ebédet adott, amelyre hivatalosak voltak: *Grünenstein* Béla és *Kiss* Pál államtitkárok, *Loov* Wladimir herceg orosz-, *Hollai* Richard olasz-, *Cuciorcano* Viktor román- és *Barlovecz* György szerb főkonzulk: *Gyalai* Pál, *Lukács* Antal, *Széchenyi* Béla gróf és *Üchtritz* Zsigmond báró főrendiházi tagok és *Bathidány* Lajos gróf, *Dániel* Ernő báró, *Esterházy* Mihály gróf, *Meskö* László, *Nákó* Kálmán gróf, *Neisziedler* Károly, *Ráthay* László, *Rohonczy* Gedeon, *Semsey* László, *Simó* Lajos, *Széchenyi* Aladár gróf, *Zichy* Jenő gróf és *Zselénzky* Róbert gróf országgyűlési képviselők.

— **A szultán leánya megszökött.** A szultán sógorának szokása után ime a második szenzációs családi szökést jelenti a távíró Konstantinápolyból. *Hadidze*, a szultán leánya *Hanum Nigjar*val, a híres török költőnővel és *Hamed Riza* bey leányával *Európába* szökött. Mind a három vállalkozó szellemű fiatal lány tagja volt a *Vatan* című ifju-török egyesület végrehajtó bizottságának. Ami bennünket különösebben érdekel ebben a szökésben, az az, hogy az egyik szökésvény ereiben magyar vér foly. *Hanum Nigjar* a magyar származású *Osman* pasa leánya. A távirat azt is mondja, hogy a szultánt nagyon megröszéltette ez az immár második botrányos szökés. Félt, hogy családjának többi tagjai is meg fogják szökni. Még meg is ériük, hogy mindenki megszökik Törökországból, csak a szultán marad ott egyedül.

No meg a hárem.

— **A postatakarékpénztár palotája.** A Magyar Királyi Postatakarékpénztár céljaira tervezett új épület pályaterveinek megbírálására kiküldött zsűri *Hajós* József elnöke alatt ma délután döntött a pályázat sorsa felett. A megbírált 61 terv közül a bizottság az első díjat a 8. számú *Kettős körben töltve* jellegű pályaműnek, a második díjat a 29. számú *Magyar* jellegű pályamű „A. II.” jellel ellátott variánsának, a harmadik díjat a 2. számú *Pax et labor* jellegű pályaműnek ítélte oda. A pályanyertes művek jellegű leveleit azonnal felbontották, mire kitűnt, hogy az első díj nyertes: *Bercsik* Gyula, a második díjat nyerte: *Lechner* Ödön és *Baumgarten* Sándor, a harmadik díjat: *Bercsik* Gyula. A bizottság szonfeil több pályaművet jelölt meg mint jobbkat. *Hegedűs* Sándor kereskedelemügyi miniszter elhatározta, hogy a tervek, amelyek a Magyar Tudományos Akadémia dísztermében vannak elhelyezve, néhány napon át közzemlére bocsátassanak.

— **Kolportázs és nemzetiségi politika.** A túrce-szent-mártoni tót újság kisütötte, hogy hogyan kell fölírni letárgikus álmából a tót népet. Megírta, hogy leginkább célra vezetne az, ha a tót diákok házról-házra, faluról falura járnának s papnak, tanítónak, jegyzőnek nyomtatványokat árusítanának el amelyek ezek aztán covább adnának a népeknek. A felhívásnak meg is van már az eredménye. A diákok csakugyan kezükbe vették az ébresztés ügyét s eddig már ötezer füzetet adtak el, a községekben. Most már nagyobb akcióba kezdenek. Tízezer füzetet dobnak ki a piacra. És mi az, ami ezekbe a füzetekbe bele van nyomtatva? Csak a tótok kiváncsiak erre?

— **Menekülő boerok Nagyváradon.** A nagyváradi vasúti állomásra — mint tudósítónk jelenti — ma érkező utasok érkeztek. Tizenöt hatalmas természetű, barnapiros arcú férfiból állott ez a társaság, amely első osztályú kocsiból szállott ki. Kurta, állig begombolt zekét és széles karimájú kalapot viseltek. A közönség előtt, mely a képes lapokból nagy figyelemmel kísérte a délafrikai háború eseményeit, nagyon ismerősnek tűnt fel ez a vesület és egyszerűen csak szájról-szájra repült a kiáltás:

— *Hízen ezek boerok!*

Az érdekes vendégek a rendőrség figyelmét is felkeltették s a vasúti ügyeletes tisztet érdeklődni kezdett a társaság utasvelei iránt. Minden rendben volt és az irásokból kiderült, hogy az utasok csakugyan boerok, akik jobb hazát mennek keresni maguknak. A boerok idegenszerű kijelítéssel, de elég érthetően beszéltek németül, mire többen szóba elegyedtek velük. Az utasok elmondták, hogy a háború derekán elhagyták hazájukat s most Bukarestbe utaznak, onnan pedig tovább Oroszországba. Csakhamar be is szállították a vasúti kocsi s a vonat a boer-párti

közönség lelkes éljenzése közepette gördült ki az állomásról Kolozsvár felé. A délafrikai vándorok széles kalapjaik lengetésével köszönték meg ezt az ovációt.

— **Bezárt műegyetem.** Lembergől táviratozzák nekünk, hogy az ottani műegyetemen előfordult diák-tüntetések miatt a rektor ma elrendelte az intézet bezárását.

— **Óvadék állami szállításoknál.** Felkérték bennünket a következő, nagyon figyelemreméltó sorok közlésére:

Tisztelt szerkesztő ur!

Becsés lapja már számtalan tanujelét adta annak, hogy a hazai iparosok érdekeit őszintén támogatni kívánja. Ez indít arra, hogy ismét beess lapját vegyem igénybe és iparosok egy sérelmének orvoslása céljából és hogy ezután hívjam fel az iparos érdekeket igaz pártolójának, *Hegedűs* Sándor kereskedelemügyi miniszter ur ó nagyméltóságának figyelmét azon kárra, amelyet az iparosok az által szenvednek, hogy állami vállalatoknál az óvadék csak hónapok múlva adatik vissza az ajánlattevőknek. Tetemes ezen kár pedig nemcsak azért, mert a néha nagyszögű óvadék után hosszú ideig kamatot kell fizetni, hanem azért is, mert az iparosok által legtöbb esetben akadályozva van, hogy más vállalatokra is pályázzék.

Az államnak semmi haszna nincs a huzavonásból, az iparos azonban nagy kárt szenved.

Hogy példát hozunk fel, megemlítjük, miszerint a debreceni vasúti felvételi épületre az árlejtés f. évi január hó 29-én tartott meg, de az óvadék még ma sem adott vissza. Pedig ezen esetben 16,000 koronáról van szó.

Nagyon kérem ó nagyméltóságát, legyen kegyes közeget gyorsabban eljárásra utasítani. Nagy hálaira köteleznék és által az iparosokat és az államnak is meg volna a haszna, mert az óvadéknak hosszas hovatetése sokakat elriaszt a versenytől.

Fogadja t. szerkesztő ur hálás köszönetem e sorok szives közléséért.

Szerkesztő ur kész szolgálja:

Robelly Aladár.

— **A magyar katolikusok Rómában.** A szent év s a magyar katolicizmus 900 éves jubileuma alkalmából rendezett nagy nemzeti zárandókat április 24-én reggel indul Budapestről Rómába a bíboros hercegprímás és a püspöki kar vezetése mellett. Ez a nagyszabású zárandókat az egyedüli, melynek hivatalos a jellege, amennyiben a püspöki kar vezetése alatt fog tisztelegni XIII. Leó pápánál. A zárandókat elkerüli a tengeri utat s csak vasuton utazik. A Rómában való tartózkodás 5, illetőleg 10 napra van tervezve; az utazással együtt az elsőnek ára: I. oszt. 130, II. oszt. 96, III. oszt. 60 ft; a másodikok: I. oszt. 170, II. oszt. 123, III. oszt. 70 ft. A zárandókatban, mint halljuk, részvesz a fővárosi napisajtó számos tagja, akik természetesen állásukhoz mért figyelemben fognak részveszenni az örök városban. A zárandókat ügyeit a magyar katolikusok római zárandókatát vezető bizottság látja el, amely a krisztina-városi piébánán (Budapest I. kerület) végzi teendőit, mint a püspöki kar megbízottja. Ugyanott lehet április 10-ig jelentkezni a zárandókatban való részvétel végett. Az ügyek főintézője *König* Gusztáv ma utazott Rómába, hogy a Vatikánban bejelentse a zárandókat jövetelét s ünnepélyes fogadtatására nézve megtegye a lépéseket. A zárandókat tagjai egyébiránt Népolyt s a nápolyi öbölnek egyéb szépségeit, valamint Olaszországban más nevezetes városait jelentékeny túlfizetés mellett megtekinthetik. A zárandókat fogadtatás érdekében a Rómában tartózkodó *Fraknói* püspök buzgólkodik.

— **Kellemetlen attasé.** Politikai és diplomáciai körökben sokat beszélnek egy kis afférról, amelynek hőse egy nagyhatalom katonai attaséja. Az angol kormány ugyanis megharagudott azért, hogy ez a katonai attasé minden tartózkodás nélkül tudakolt egyet s mást a *portsmouth*-i kikötőben. Olyan nagyon megnévezte e miatt, hogy nem is hagyta ennyiben a dolgot, hanem menten diplomáciai jegyzéket küldött az illető nagyhatalomnak, hogy hívja vissza londoni attaséját. Diplomáciai körökben szorgosan titkolják, hogy melyik az a kellemetlenkedő attasé, de a mai angol lapok közlik, hogy a *walesi* herceg tegnapelőtti lakomáján csak az orosz katonai attasé hiányzott.

— **Barcsay temetése.** Pécsből táviratozza tudósítónk, hogy a főnemesség és a legfőbb katonai körök rendkívül nagy részvétel mellett temették ma délután nagybarcsai *Barcsay* József főrendiházi tagot és gárdacérmestert, a magyar királyi testőrség őrnagyát. A temetésen ott volt többen között *Liechtenstein* herceg, a király első főúvármestere, gróf *Cserédy* Béla főúvárnagy, gróf *Üchall* hadtestparancsnok, gróf *Pálffy* testőrkapitány és sok más katonai méltóság.

— **A lex Heinze és a kancellár.** Németország legnagyobb szellemei az irodalom és a művészet kiválóságai egyértelműen fogtak kezét annak a meggátolására, hogy a Heinzeről elnevezett szegény-paragraffussal csúfá tegyék Németországot. Az irodalom, művészet és a tudomány képviselői deputatív főlkerestek ez ügyben a birodalmi kancellárt, aki az igazságügyi államtitkár jelenlétében fogadta a díszes küldöttséget, amely informálta őt a lex Heinze ellenében táplált aggodalmakról. Megjelent többen közt *Menzel*, *Momsen*, *Begas*, *Eberlein*, *Sudermann* és *Laronge*. A kancellár kijelentette, hogy sem neki, sem a szövetséges kormányoknak nincs szándékában akadályokat gördíteni a művészi és tudományos alkotás elé. A színház-paragrafus a második olvasás szövegében a kormányra nézve elfogadhatatlan. A birodalmi kancellár oltalmát ígérte meg a törvényhozás esetleges tulkapásai ellenében az irodalom és a művészet terén, de megjegyezte, hogy a kormány nem tekinthet kizárólag a jelenlevők által képviselt körök nézeteire, hanem figyelembe kell vennie azt is, hogy a nemzet nagy rétegei más, részben ellentétes érzelmet által vezéreltetnek, amely szintén megkövetelheti a hivatalos figyelembevételt. A törvényhozás feladata, hogy megmaradjon a helyes középúton, a nélkül, hogy végletekbe esnek.

— **A hosszú élet titka.** Erről a témáról értekeznek ma a *Le Journal* burleszk humoristája, *Alphonse Allais*. Karcolatában a hosszú életéről a következőket írja:

„... a jó statisztikus, ha az emberi élet hosszúságával foglalkozik egy szép napon bizonyára arra a konkluzióra fog jutni, hogy az összes foglalkozások közül az emberi életet legjobban — a pápai foglalkozás hosszabbítja meg. Igazán kiemondhatatlanul sokáig élnek a pápák. A pápák élethosszának átlaga tíz évvel nagyobb a belga katonatisztek átlagos életkoránál, pedig tudvalevő, hogy ezek a legelkeseredettebb „hosszanélok”. A tanulás ebből a következő: Ha a katolikus világ a helyét, hogy megelégednek egy pápával — ami egyébként felháborító monopólium — és növelné egyházfejeinek számát, néhány ember életkora is megnövekednék. De ez még semmi. Miért ne lehetne minden jó erkölcsű, iskolákat végzett, oltási bizonyítvánnyal ellátott ember egyházfő? Ahogy a köztársaságban minden polgár király, ugy az új kereszténységben minden hívő pápa is volna. No hiszen, a protestánsok bámulnának!

Hát még a zsidók!

— **Negyven ember lángok között.** Egy szűk szavú távirat jelenti *New-Yorkból* a *Frankfurter Zeitung*nak, hogy ma *New-Yersey* városrészen irtózatos tűzvész pusztított. Leégett egy hat emeletes bérház s a tűz olyan hamar elharapózott, hogy a lakók csak nagy nehezen menekülhettek. *Negyven ember bennégett.*

— **Gerő Viktor öngyilkossága.** Gerő Viktornak, az életunt tanárnak állapotában tartós javulás állott be s most már bizonyos, hogy felépül szemből. A szerencsétlen ember elvesztette a szemévelét, amennyiben az egyiket a golyó teljesen szétroncsolta, a másiknak pedig idegeit szakította el. A szerencsétlen ember a kötésváltoztatásnál veszi észre, hogy nem lát s egyelőre azzal vigasztalják, hogy jó időbe kerül, míg teljes látóképeségét visszanyeri.

— **Az acélkirály és az acélminiszter.** Az acélkirályt polgári nevén *Carnegie*nek hívják, a minisztert pedig *Frick*nek. Az a nagy birodalom, amelyben *Carnegie* a király, *Pittsburg* amerikai város s *Carnegie* hasonlít az esseni és a eruzsáti gyártelepekhez. Csak hasonlít, mert a két utóbbi gyártelek olyan a pittsburgihoz képest, mint a montenegrói fejedelem valamelyik egészen komoly európai nagyhatalomhoz. Ebben az acélbirodalomban összepörölt a gazda az üzletvezetőjével, a király a miniszterével. *Carnegie* ur ugyanis feltette a hatalmát *Frick* urtól s ezért egy napon kitette őt az üzletből, mondván: alá is ut, fel is.

A miniszter most fenyegetőzik s azt híreszteli, hogy a leleplezések terére fog lépni. Ezek a leleplezések pedig nem lehetnek kisszerűek, ha meggondolja az ember, hogy a gyártelep 500,000,000 dollár értékét képvisel s évenként 40,000,000 dollár jövedelmez. *Frick* ur a fenyegetésen kívül még egyébre is készül. Perrel támadta meg az acélkirályt s 30,000,000 dollárt kér kárpótálás fejében.

Ennyi nulla még Amerikában is feltűnést kelt s az amerikaiak most egyből sem beszélnek, mint az acélkirály háborújáról.

— **A szegedi árvíz évfordulója.** Ma volt huszonegyedik évfordulója annak a szomorú napnak, mikor a fékevesztett Tisza romba döntötte az alföldi metrópólist. Mint szegedi levelezőnk táviratozza, ma délelőtt a belvárosi templomban ünnepélyes isteni tisztelet volt, amelyen a városi hatóság testületileg jelent meg. Éjfélről 1 óráig a város összes harangjai zúgtak.

— **Katinak semmi köze hozzá.** Valóság-gal elvi jelentőségű határozat az, amit a főváros közigazgatási bizottsága hozott egy cselédpletyka doigában. Ugy esett a dolog tudniillik, hogy a multkoriban beállított Kati, az Abszolút Kati a kapitánysághoz bepanaszolta a gazdját, mert nem akarja kifizetni neki a két heti felmondási időt. Főleltálták a gazdát, egy kereskedelmi utazót, aki elmondta, hogy amikor legutóbbi utjáról hazajött, bizalmaskodva félrehívta a Kati s elmondta neki, hogy a felesége sokszorosan megcsalta, amíg nem volt itthon. Persze rögtön kiadtam az utját.

— Ha igaz, hát igaz, — nyelvelt Kati.
— Igaznak igaz s a feleségem ellen meg is indítottam a válópórt — de Katinak ahhoz semmi köze.

A rendőrtisztviselő magáévá tette az utazó álláspontját s miután alaposan összeszidta, elutasította az ösnyével Katit. Kati azonban fel-lebbezett s ma itélkezett a dologban a közigazgatási bizottság. Az is elutasította panaszával a leányt, ugyanazon az alapon, amelyen a gazdája kidobta a házból. Akármilyen is történt, amíg nem volt otthon az ur, semmi köze hozzá Katinak.

— **Schneider ezredes utóda.** A nemrégiben elhunyt *Schneider* ezredesnek, a Dreyfus-ügyben sokat emlegetett párisi osztrák-magyar katonai attasénak már van utódja. Helyébe gróf *Herberstein* vezérkari kapitányt nevezték ki.

— **Haláloszások.** Bölosházi *Belházy* János nyugalmazott magyar királyi honvédeknagy tegnap Bécsben elhunyt.

Idős *Luczenbacher* Pál, a főrendiháznak újjászervezése alkalmával életfogytiglan kinevezett tagja, Hütteldorban, Bécs mellett, ahol súlyos betegségben november óta gyógykezelés alatt volt, tegnap, vasárnap délután 83 éves korában meghalt.

— **A fontos szerep.** *Macrum*, az Egyesült Államok transvaali konzula mindenképpen fontos szerepet akar elővárásolni a boer háborúból. Sehogy sem tudta megállni, hogy hazájá kormányát fel ne világosítsa a külügyi helyzetről. Váltig mondogatták ugyan otthon, hogy készönik szépen a felvilágosítást, tudják ők ugyis, hogy mi történik Transvaalban, de *Macrum* nem engedett. Hajóra szállt s haza utazott. Az uton roppantul fontoskodott s egyre azt akarta elhitetni az emberekkel, hogy őt *Krüger* küldte. Mikor azután haza ért, szépen elmondatták vele a felfedezéseit, a terveit meg az eszméit s végül kijelentették, hogy az a konzul, aki engedély nélkül elhagyja a helyét, az nem konzul többé.

Macrum ur tehát nem konzul többé. Most fűhöz-fához kapdok s egyebek közt azval érvel, hogy neki megengedték, hogy hazajöjjen s csak azért csapaték el, mert valami protekciós embert akarnak a helyébe tenni.

— **Házasság.** Nagy Jenő fővárosi ékszerész eljegyezte *Székely* Sárkát, *Székely* Armin fővárosi férfi-szabó-üzlet tulajdonos leányát.

Bátorkeszi *Kobek* Kornél földbirtokos, tartalékos huszárhadnagy eljegyezte boronkai *Boronkay* Ellikét, sarkányi földbirtokosnét.

— **Az öngyilkos honvéd végrendelete.** A honvédegyesületi laktanyában az éjjel *Ehrenfeld* Jakab, az 1. számú honvédegyesület közlegénye szolgálati fegyverével a gyónlotta magát. A szerencsétlen fiatal embert gyógyíthatatlan orrbetegsége kergette a halálba. Több levelet hagyott hátra, többek között az ezredesnek és századparancsnoknak, akiktől bocsánatot kér, hogy öngyilkosságával kellemetlenséget okoz nekik, azonban a fájdalmakat, amelyek ellen nincs orvosság, nem tudja tovább elszenvadni. Végül Isten áldását kéri rájuk. Szép levélben bucsuzik el dr. *Tassy* ezredorvostól is és ezt a levelet így fejezi be:

— Koponyámat hagyom *Tassy* ezredorvos urnak, hogy tanulmányozza az emberiség javára.

Holttestét a helyőrségi kórház halottaskamrájába szállították.

— **Kedélyes mozdonyvezető.** Bécsből jelentik, hogy a nyugati pályaudvaron az éjjel fél kettőkor egy mozdonyvezetőnek — nem tudni mi okból — az jutott eszébe, hogy két lokomotívot eltolt a helyéről. Az egyikbe befűtött és ráállt, a másikat meg ott tarta maga előtt. Egyszerre csak néhány kocsit látott maga előtt a sinen. Megállni már nem tudott, hát hamar elengedte a pályaudvar földött csarnokába, nagy erővel nekivette két fekező kocsinak és egy szalonkocsinak s utóbbi teljesen összetörtte és fűtőre meg világitásra szolgáló gázcsöveit megrepesztette. Ennek következtében robbanás történt és tűz támadt. A folytonos összekötözés, az egymást sűrűn követő robbanás nagy ijedséget keltett a pályaudvar egész környékén s a dolog vége az lett, hogy rendőrség jött és tűzoltóság, mely eloltotta a tüzet és helyreállította a nyugalmat.

— **Jubiläum.** Az országos izraelita tanítóképző március 13-án, vasárnap délelőtt 11 órákban az izraelita

hitközség Sip-utcai dísztermében ünneplő kiváló tagjának, *Ozer* Zsigmondnak ötvenéves jubileumát.

— **A tévedés.** *Konstantinápolyban* végzetes tévedés történt abból a régi okból, hogy az emberek sokszor összetévesztik az orvosságot valami méreggel. A *Home* című barátok társaságának egyik elnöke, Mrs. Nissen két adag strichnint rendelgetett az orvosával két macskának a megölésére. Az egyik adagral meg is ölte az egyik macskát, a másikat azonban félre tette. A minap fejfájás gyötörte s antipirint akart bevenni. Benyult a szekrénybe fiókjába, bevette az orvosságot s abban a pillanatban érezte, hogy mi-csoda végzetes tévedést követett el. A lélekjelenlétét megőrizve, rögtön az orvosához küldötte a cselédjét egy levélkével, amelyben ezt írta:

— Epp most vettem be tévedésből az egyik adag strichnint. Jöjjön gyorsan.

Bár az orvos rögtön megjött s a körülötte lévők mindent megtettek a megmentésére, Mrs. Nissen mégis meghalt a strichninmérgezés minden kinja közepette.

— **A sebesültek bélyegei.** Angol sebesültek lenni nem jó, ezt mindenki elhiszi. Hogy azonban ettől az életpályától még jobban elriaszszunk mindenkit, ideiktatjuk azt a kérdőívet, amelyet minden kórházban fekvő sebesültek ki kell töltenie, ha bélyeget akar levelére. Ime a kérdések:

Kinek ir levelet?

Mi a címzett foglalkozása?

Milyen természetű a levél?

Most kéri az első bélyeget?

Ha nem, hányadik ez?

Milyen leveleket küldött eddig?

Tud írni?

Ha nem, kinek diktált?

Sebesültek lenni rossz. Levelet írni rossz. Hát még így írni levelet, sebesülten.

— **Sikkasztó detektív.** *Fekete* József, a budapesti detektív-testület egyik legügyesebb tagja — mint megirtuk — körülbelül két hónappal ezelőtt megszökött a fővárosból; most sikkasztott. Házgondnoka volt báró *Craigler* Dénesnek s ezen a röviden két esztendő alatt mintegy 12.000 forinttal károsította meg a bárót. A báró feljelentést tett ellene, mire *Feketét* kihallgatták, de tekintettel titkos rendőri voltára, szabadlábban hagyták. *Fekete* megszökött a fővárosból, mire az ügyészség vizsgálótestét küldte el. *Fekete* keletnek vette útját, pedig körülbelül egy hónappal ezelőtt az a hír járta be kollégáinak köré, hogy levél jött tőle Gibraltárból, ahonnan Transvaalba készül. A csel azonban nem vált be, mert mint az ügyészséghez *Bukarestből* érkezett jelentés mondja, *Fekete* Józsefet ott letartóztatták. Sokat járt azóta, megfordult Szerbiában, Bulgáriában és összekészálta egész Romániát. Pénze nem igen volt, mert az elikkasztott összeget egy barátjánőjére költötte, akinek fényes lakást tartott az uesti várnál közelében. Ezzel együtt szökött el a fővárosból, de utóbb elhagyta utitársnőjét és egyedül barangolt tovább. Így került *Bukarestbe*, ahol a rendőrség fölismerte és táviratilag értesítette erről a budapesti törvényszéket. *Perémy* vizsgálóbíró nyomban kiadta ellene az elfogatási parancsot, mire az eddig rendőri felügyelet alatt tartott detektívet letartóztatták. A kiadási eljárás már megindult, és *Fekete* néhány hét múlva már idehaza lesz, hogy törvényt lássanak fölötte.

— **Balesetek a pályaudvarokon.** A kelenföldi állomáson *Nagy* István 42 éves napszamos ma reggel egy teherrakosnál foglalatokodott, amikor a kocsi hirtelen meglökött. Nagy elvezette az egyensúlyt és fejfel előre lebukott. Koponyáját bezuza, eszméletlenül terült el a földön. A segítségül hívott mentők életveszélyes sebével a Rókus-kórházba vitték. — A keleti pályaudvaron tegnap este két súlyos baleset történt. *Klein* Henrik 34 éves kocsiszíntő tegnap este 7 óra tájban egy személykocsi kerekét tisztogatta, amikor a kocsi egyszerre megindult. A szerencsétlen ember a kerek alá került, amelyek ballabának négy újját tőből lemetsztették és más súlyos sebetek ejtettek rája. A segítségül hívott mentők életveszélyesen megsebesülve vitték a Rókus-kórházba. — Alig egy órával később a keleti pályaudvaron ismét történt baleset. *Szinka* Zsuzsa 32 éves, kovás neje, létráról bukott le és ballabszarát alsó harmadában eltörté. A mentők a Rókus-kórházba szállították.

— **Se Szatmáron, se Nagy-Bányán.** *Pressburger* Lipótnak afféle kis vidéki Uránia-színháza volt. Már csak volt. Egy laterna magikával meg grammofonnal tartott előadásokat a vidéki iskolákban s jól ment a sora. Miniszteri engedély biztosította számára a tanári karok jóindulatát. Legutóbb Szatmáron produkálta a masináját. Azonban hirtelen haza kellett jönnie Budapestre, tehát a segédjére, *Körösi* Dezsó urra bízta az egész készséget. *Körösi*nek azt a megbízást adta, hogy Szatmárról menjen Nagy-Bányára, ott is tartson néhány előadást, aztán a továbbiakat majd megbeszéli leveleiben. Azóta várja a levelet, de hiába, *Körösi* csak nem akar megbeszélni semmit. Végre is utána tudakozódtak Szatmáron is, meg Nagy-

Bányán is, de mindenünnen azt a választ kapta, hogy *Körösi* ur már és még nincs körükben. *Körösi* ur a legnagyobb valószínűség szerint elkezelte a laterna magikát meg a bevételeket is, amiket Szatmáron még ő szedtet be a gazdája helyett.

— **Öngyilkossági kísérlet.** *Király* Józsefné született *Vajda* Anna 43 éves magánzó tegnap este a Külső-Váci-ut 96/b. szám alatt lévő lakásán eddig ismeretlen okból lúgkoldatot ivott. Súlyos belső égési sebekkel szállították a Rókus-kórházba.

— **Az egri sikkasztás.** A nagy szenzációt keltő sikkasztás ügyében ma a csödbe került bank igazgatósági tagjainak a vagyonára bünyűgyi zárlatot rendeltek el. Azonkívül egy millió korona erejű biztositási végrehajtás történt. Mind a két intézkedést nagy megnyugvással fogadták az érdekeltek. *Dostal* könyvelő ellen, akinek a tartózkodási helye ez ideig még ismeretlen, körözölevelet bocsátottak ki.

— **Aszfalt-fürdő.** A magyar petroleumpár részvénytársaság kén-utca 8. szám alatt lévő gyártelepén ma délelőtt végzetes szerencsétlenség történt. *Knecsik* Pál 27 éves napszamos egy forró aszfalttal telt üst mellett foglalatokodott, amikor egyszerre megbökött és az üstbe zuhant. A forró folyadék annyira összeégette a szerencsétlen embernek az egész testét, hogy a mentők haldokolva vitték a Szent-János kórházba.

Hadi élményeim.

Elmondja: gróf *Sternberg* Adalbert.*

Bécs, március 12.

December 6-ikán érkeztem a Delagoa-öbölhöz ahonnan rögtön *Pretóriába* siettem. Nehány nap alatt beszereztem itt minden szükséges hadifőlszerelést; *Bloemfonteinban* szamarakat, kocsit és hátraslovakal vettem és az utat *Magersfonteinig* rekkenő hőségben három nap alatt tettem meg. Itt találtam a boer hadsereget, amely ujjongott a december 11-iki győzedelmén. A győzelem biztos reményével tekintettek a jövőbe. Hetek multak, mialatt az angolok táborában semmi se történt. Csak keveset ágyuztak naponta reggel és este. A hajó-ágyuk halálos gránátjaikat messzi vetették el és a veszélyes ágyuzás közepette a boerok szoltárokra énekeltek, lévén ez egyetlen foglalatosságuk.

Jó magam lovagoltam ki *Kimberley*-ig az ostromló hadsereghez, ahol a város bombáztafását figyelemmel kísérem. Január végén *Villebois* ezredes és engem megbízta, hogy keressünk itt ki valamit alkalmas helyet a *Hosszu Tom* számára. Elhatároztuk, hogy a *Kamferdam*-aknát sáncoc alakítjuk át, a honnan az óriási löszáram pompásan működhetik. A *Hosszu Tom* sok akadály legyőzése után február 6-án érkezett meg rendeltetési helyére. Éjjel felvonszolták, a nélkül, hogy *Kimberley*-ben a villamos reflektorok kémliözeme észrevette volna. A következő napon tíz órák délelőtt kezdődött az ágyuzás. Egész házsorok dültek össze egy óriási füstoszlop homályában. Mikor a szakadatlan ágyuzást délután négy órák ura megkezdöttük, észrevettük, hogy az angolok *Hosszu Cecily*-ke, és a többi ágyut közelebbre hozták. Minden lövegünkre gránátzapporral válaszoltak, úgy hogy ezen a délután öt tüzeri vesztettünk el. Oly precíz volt az angol tüzelés, hogy hat bomba a *Hosszu Tom* sáncóban pattant szét.

Villebois és én *Kimberley* ellen támadást terveltünk, amelyet nem vittünk ki, mert *Koodoosbergnél* az angolok támadást intéztek, amely a körülzáró sereget érzékenyen gyöngyöztette.

Tudomásuokra esett, hogy az angol táborban néhány nap óta számos csapat gyülemlik össze. Végül megjött a furca hír, hogy ezeket a csapatokat vasuton ismét visszazsállították. Február 10-én a thamai ütközést híre *Jacobsdalba* lovagoltam, ahol a német ambulancia két orvosával az angolok mozdulatait megfigyelhettem. Alkonyatkor három angol őrszárta bukkantunk, amely visszavonulásra kényszerített. Még aznap este *de Wet* tábornok és *Cronje* parancsnok, a tábornok ücsese vezénylete alatt 600 boert küldtek ki, hogy a közelgő angol lovasságot föltartóztassa.

Február 11-én korán reggel heves ágyuzás kezdődött *Koffyfontein* közelében. Rögtön kilovagoltam, és láttam, hogy a boer front a Riet-folyó mentén *Koffyfontein* felé vonul, míg az angolok a Ramden-gázlónál akarnak a folyón átkelni. Két megsebesült Junieskilling-dragonosztó megadtam, hogy *Kitchener* 14.000 emberrel közeleg *Kimberley* felszabadítására. Rekkenő hőség volt, — nem tudtam ellenállni a vágynak, hogy a *Riet* hullámaiban enyhülést keressék.

* Gróf *Sternberg* Adalbert főhadnagy volt a hadseregünkben; december elején beállt a boer seregbe és több csatában vett részt. Jakobsdal bevétele után angol fogságba került, ahonnan becsulőtszóra hazaszorították. Itt készült hadi élményeit egy bécsi újságról elírt monda el.

Képzélek el meglepetésemet: még a vízben voltam, a mikor egyszerre látom, hogy az angolok közelednek. Közvetlen közelében vonultak el előttem az ezredek, szép sorrendben, egyik a másik után. Nagynehezen tudtam lovammal a fűzek mögött elrejtőzködni, amelyek a mély partot beárnyékolják.

Mihelyt az angolok eltűntek, sebesvágatva Cronje táborába siettem, hogy a helyzetről felvilágosítsam. De nem hittek nekem. A boerok erősen hitték, hogy nagyobb csapattek az ilyen mozdulatot még csak tervbe sem vehetik. Cronje egyetlen óvintézkedése az volt, hogy kétszáz embert a folyón átküldött az angol szállítókosok megsemmisítésére. Ami ennek a kétszáz embernek sikerült is.

De Wet tábornokról és Cronje parancsnokról semmi hír sem érkezett, úgy hogy azt hittük, hogy semmi sem történt. Másnap egész kedélyesen *Jacobsdalba* lovagoltam. A felúton észrevettem a látóhatáron ügöző lovasokat; boerok sohase lovagolnak így. Ez meglepett és arra felé siettem, hadd lám, mi történik. Vagy öt angol mérföldet tettem meg, amikor hatalmas porfellegeket vettem észre. Kétségtelen! — a dombok mögött csapatok vonulnak előre. Lóhalálával vittem ezt a hírt Cronje táborába. A tábornok a *maggersfontein* sáncok mögött volt, ahol percről percre várta az angolok támadását. Főllármázom a tábornok. Ingujiban jöttek egyenként elő és hitetlenül rázták fejüket. Végre gúnyosan fölkiacagtak és azt mondták, hogy feltétlenül tévedek.

Főlltem egy másik lóra és ismét kilovagoltam oda, ahol *French* brigádját fölvonulni láttam. Mint egy fekete óriás kigyó vonult el előttem az egész ellenséges haderő. 5 órakor délután visszatértem Cronje táborába, ahol észleletem pontosan jelentettem. A boerok még mindig nem hittek nekem és *Arnoldi* hadbiztos fölkiacagott, hogy ugyan mutassam meg neki az angolokat.

Vele együtt lovagoltam ki és husz perc múlva már az ellenségre bukkantunk: mögötte lángban álltak a szabad államosok apró táborhelyei, amelyeket az angolok elpusztítottak.

Az esthalmly már ráborult a távoli halmokra és a homokpusztaságra. A boerok a folyam mentén fölültek és egy rövid ütközet folyt le. Gyorsan és nem törődve az ellenség hadállásával, szerencsés pozíciókat foglaltak el a burghereknak. A látóhatárra testes viharfellegek borultak. Vad szélvész kavarta föl a homokot és forzagatba verte. Utána lovagoltam a hátráló angol lovasságnak, hogy láthassam, mi volt a célja ennek a vakmerő lovassági mozdulatnak, minthogy nem tételizhettem föl, hogy *Kimberley* föl szabadítását lovassággal kísérlik meg. Az angolok *Olifantsfontein* felé vonultak vissza...

Hajnalban újra kezdődött az ágyuzás, az ellenséges tüzelés táborunkig hatott el. Kafferjeim reszkettek, mint a nyarsaléval és most végre megérieni kezdte a helyzet komolyságát Cronje tábornok. De Wet tábornokról még mindig nem volt hírünk. *Kalkfontein*-nél dult a harc: de *Beers* parancsnok kevés emberrel és óriási bátorsággal védte ezt a farmot. Tavcsőveink segédmeivel egészen föl láthatuk az angolok menekését *Olifantsfontein* felé.

A mikor a táborba visszatértünk, megjött *Jacobsdal*-ból a híre, hogy *Henry* ezredek bevonult a helyőrségbe, de súlyos veszteségek után ismét elhagyta. *Steyn*, a *Jacobsdal*-kerületi főnök, az elnök ücsöse az észszakát sátramban fölötötte. Tisztaban volt, hogy az úgy a Modder-folyónál el van veszve, mialatt *Cronje* a nagy támadást még mindig *Maggersfontein*-ben várja, nem akarván pozícióját gyöngíteni. De az ellenség közvetlen közelsége és a sok ágyú nagy zavart idézett elő a boer táborban. Még ugyanaz este elhatározta egy véletlenül összehozott haditanács a tábor elhagyását. Ez éjfél után két órákor történt meg: három angol mérföldre vonultunk vissza D-lnyugat felé egy völgyteknyőbe, amelyet fekvése biztosított a bombázás ellen.

De az elhagyás demoralizálni kezdte a boerokat és amikor reggel az ellenség megújította a támadását, a boerok észre vehető kedveltséggel harcoltak. Amikor kilovagoltam, mindenfelé menekülő boerokkal találkoztam, páni félelem tört ki, mindenki a *maggersfontein* sáncok mögé menekült. Délutáni haditanácsot tartottak, amelyben *Villobris* és én is résztvettünk, — és itt elhatározták a visszavonulást *Olifantsfontein*-re át *Bloemfontein*-be. Ebben a haditanácsban nagy volt a vihar; a szabadállamosok féltve földeiket, barmaikat és jószágukat, kategorikusan követelték a visszavonulást.

Steyn kerületi főnökkel *Jacobsdal* felé lovagoltam, ahol a boer őrséget az angolokkal heves ütközetben találjuk. Egy órányi messzeségben vagy kétszáz boer katona követelt. *Steyn* visszafordult, hogy *Cronje* táborát fölkeresse, — én belovagoltam *Jacobsdalba*, ahol fölhatároztam az őrséget azzal, hogy

tudtokra adtam vagy 600 boer közeledtét. A boerok ötezer angol ellen oroszán módra harcoltak, — az angolok pedig, nem törődve a veszteségekkel előrenyomultak, míg el nem foglalták a helységet. A boerok *Petrusburg* felé menekültek.

Cronjehoz siettem, hogy a szomorú hírt megvigyem neki. De utközben megebesztelt a lovam, úgy hogy a folyóig gyalogolnom kellett. Itt bukkantam a kocsmira és a legényemre. Körülgázolva az angoloktól, ebédet főztem magamnak, majd a sötétség védelme alatt *Bloemfontein* felé igyekeztem menekülni.

De egy órákor éjjel, amikor a *Paardeberg*-gázlónál akartam kelnit, elfogtak az angolok, akik igen jól bántak velem, mint bajtárssal, tudván, hogy nem vezérelt politikai rokonszenv, csupán a szakmám iránt való érdeklődés őrizet alatt Fokvárosba küldtek, ahol becseleltszóra elbocsátottak.

Nagy tanulságokat rejt magában ez a háború. Ez a háború megmutatta, hogy a füsttlen lópor és a modern löfegyver halomra döntötte a taktika régi törvényeit és összes korábbi tapasztalatainkat. Új feltételek, új osztagvonalak és új csataszabályok előtt állunk. Az a hadsereg, amely ma kacsul ragaszkodik a régi hagyományokhoz, a jövő háborúiban aldozatul fog esni, ahogy ezt világosan bebizonyították az angol hadsereg első hadműveletei, pedig ez a hadsereg a legjobb és legbátrabb elemekből volt összeválogatva. Természelesen nem lesz többé háború, ahol a véleszületet hajlamot, kiképezést és nevelést tekintve, oly kitűnő csapatok küzdenének, mint amilyenek a boerok. Az angol tiszt és az angol katona rendkívül vitéz és elszánt és oly halálmegvetéssel tör kitűzött célja felé, amely az angol lobogónak mindenkor dicőségére válik, de az a harc, amelyet a boerok szabadságukért végig küzdenek, szent és minden nép előtt az önfeláldozás példaként fog világlani a jövőben.

Epizódok.

(A Théâtre Français egéséről.)

Budapest, március 12.

A táviratok aránylag szűkszavu elbeszélése után a ma érkezett francia lapokkal megérkeztek a *Théâtre Français* katasztrófájának epizódjai is. Itt adjuk a legérdekesebbeket:

Rothschild a lángok közt.

Amikor az első lángok kicsaptak a színház ablakain, a téren arra robogott báró *Rothschild* Henrik automobil-kocsija. *Rothschild* azonnal leugrott kocsijáról s a színházhoz sietett. Még ekkor kevesen voltak a téren s a színházhoz csak egy létra volt támasztva, amelyen át a színészek menekültek öltözőikből. *Rothschild* a tűzoltóparancsnokhoz ment s felajánlotta orvosi szolgálatait.

— Hála istennek — felelt a parancsnok — mindenki épen menekült meg.

Ekkor meglátta *Rothschild*, hogy az emeletről képeket eresztenek le a tűzoltók.

— Hát akkor ezeknek segíték — mondta s már mászott is föl felé. Két tűzoltóval behatolt a muzeumba s megfizethetetlen szolgálatakat tett azzal, hogy *műértő lévén, a legértékesebb képeket szedte le a falakról; Houdon és Caffieri szobrait ő eresztette le kötélen az utcára. A mikor a tűz már a dlszletraktárt pusztította, Lépine rendőr-főnök torkaszakadtából kiáltott fel:*

— Báró ur, ha azonnal nem menekül, nem felelek az életéért!

Erre aztán lejött *Rothschild* báró, a hátán egy képpel, két hóna alatt két mellszoborral, piszkosan, rongyosan...

A bátor közkatona.

Föltűnt egy egyszerű közkatona, aki *Rothschild*-nak segített képeket hordani. Vakmerőn, szinte buta merészséggel ment a lángok közé s ahányszor egy-egy műtárggyal megjelent, a tömeg megjelentezte.

Mikor már a rendőr-főnök őt sem eresztette vissza a lángok közé, a közkatona a tömeg közé akart vegyülni. *Brugère* tábornok, Páris katonai parancsnoka meglátta és magához intette. Megkérdezte:

- Hogy hívnak?
- Ferrandininak, tábornok ur.
- Melyik ezred?
- Hetvennegyedik gyalogezred, tábornok ur.
- Tudod, hogy bátran viselkedtél?
- Ha kell, újra kezdem, tábornok ur.

A tábornok mosolygott és intett, hogy elmehet. Még utána szólt:

— Holnap jelentkezézzél, Ferrandini, kápiárlszel!

Ézt a jelenetet a *Figaro* jegyezte föl.

Az utolsó szinlap.

Itt adjuk eredetiben a kétszáz éves Théâtre Français utolsó szinlapját:

1680 | COMÉDIE-FRANCAISE | 1900

Aujourd'hui Jeudi 8 mars
QUINZAINES CLASSIQUES
Deuxième quinzaine (billets roses)

MATINÉE
Les bureaux ouvriront à 12 h. 1/2.
On commencera à 1 heure

BAJAZET
Tragédie en CINQ actes, de RACINE

MM. SILVAIN, *Acomat*
Albert LAMBERT fils, *Bajazet*
VILLAIN, *Osmin*
Mmes Adeline DUDLAY, *Roxane*
Renée du MINIL, *Atalide*
Jane HENRIOT, *Zaïre*
DELVAIR, *Zelmé*

LE DÉPUTÉ
DE
BOMBIGNAC
Comédie en TROIS actes, en prose, de M. Alexandre BISSON

MM. COQUELIN cadet, *Finteau*
de FERAUDY, *de Chantelaur*
Pierre LAUGIER, *des Vergettes*
FALCONNIER, *un Domestique*
Louis DELAUNAY, *de Morard*
Mmes MULLER, *Renée*
Renée du MINIL, *Hélène*
FAYOLLE, *la marquise de Cernois*
LYNNES, *Julie*

ORDRE: Bajazet. — Le député de Bombignac

Le Bureau de location est ouvert de 11 heures du matin à 6 heures du soir.

Ezen a szinlapon, a Racine-tragédia szereplői közt még ott van *Henriot* kisasszony, aki halálát lelta a lángok közt.

Voltaire a matrácok közt.

Óriási súlyánál fogva nem lehetett *Voltaire* csodaszép szobrának megmentésére gondolni. *Lépine* rendőr-főnök erre minden oldalról matrácokat dobott a szoborra, hogy ha majd a megnyezet beomlik, a matrácok alatt nyugvó *Voltaire* ne érje baj. Az ötletes intézkedésnek meg volt a haszna. *Voltaire* szobra tökéletesen ép maradt.

Egyéb értesülések.

Claretie igazgató azt mondja, hogy *Sarah Bernhardt* egy levélben, amelyhez *Edmond Rostand* is írt néhány sort, felajánlotta színházát a hajléktalanná lett Théâtre Françaisnak. Az igazgató kénytelen volt köszönettel visszautasítani a nagylelkű ajánlatot.

A képviselőházban *Leygues* közoktatásügyi miniszter *Kémilliókéttszáz* frank hitelt kért a Théâtre Français fölépítésére. Az új színház nézőtere tökéletes imitációja lesz a réginek.

Az igazgatóhoz érkezett részvétlívratok közt volt *Vladimir* orosz nagyhercegé. Szövege így hangzik:

Önök, a színház tagjainak, s az egész szóméyzetek küldöm őszinte és tiszteletteljes részvételemet. Bátorságot kívánok s gyors újjászülést!
Vladimir nagyherceg.

Claretie így felelt:

Bátorságunk van, s ha fenséged nemsokára megtisztel azzal, hogy hozzánk jön, helyen fogja találni az új Comédie-Française. Köszönet és hódolat!

És hogy a dolog teljesen francia legyen: a *Libre Parole* vezércikkben követeli, hogy *Claretie*, igazgatót csukják börtönbe...

FŐVÁROS.

(*) **A főpolgármester jubileuma** A törvényhatósági bizottsági tagok közül többen értekezletet tartottak ma délután a központi városháza tanácstermében, Márkus József főpolgármester 25 éves szolgálati jubileumának a megünneplése tárgyában. Kélt István udvari tanácsos elnökölt. A fővetélt indítványok közül elfogadták Tenczer Pálnak azt a javaslatát, hogy 23-ikán az ünneplés céljából rendkívüli közgyűlést fognak tartani. Erre vonatkozólag most szerdán, a rendes közgyűlésen Ludvig János fogja megtenni az indítványt. A jubiláris közgyűlésen Radocza János fog az ünneplést főpolgármesterhez beszédeként mondani. A bizottsági tagok kizárólag a maguk körében, 10.000 koronát fognak összegyűjteni s ezt a díszközgyűlésre Kélt István adja át Halmos János polgármester kezébe, a fővárosi alkalmazottak segítségére járva.

(*) **A főváros közbiztonsága.** A főkapitány ma számolt be a főváros közigazgatási bizottsági ülésén a múlt hónap közbiztonsági állapotáról. E szerint februárban 1224 bűnöslettel foglalkozott a rendőrség. Ezekből 163 irányult az emberek testi épsége ellen. A vagyon ellen elkövetett bűncselekmények száma 939. A fogház- és toloncözösztályban 2088 ember került közigazgatási elbánásra. Elítélőcsoportok 248 embert. A fővárosból kitiltottak száma 37, a többi közt három külföldi.

(*) **A százmillió kölesön.** A kölesönügyi bizottság ma délután Halmos János polgármester elnöke alatt ülést tartott, amelyen megjelentek a kölesön által érdekelt pénzintézetek képviselői is. A megállapodás a következő:

A székesfőváros, a 11,564,000 korona névértékű regálékartalansági kötvényt, a kötvényezés megszűntetésének kieszközölése és címletekre való földarabolása után, a 100 millió kötvények átvételére szövetkezett pénzintézeteknek eladja, még pedig a névérték 96% százalékának megfelelő vételárban, hozzáadva az 1900. évi január 1-től az átvételig számlázandó kamatokat. A főváros a múlt évben fölvetett 12 millió korona függő kölesönből tényleg folyóvá tett 8 1/2 millió korona összeget az 1900. évi április hónap 1-ig visszafizeti. Együttal azonban a szövetkezett pénzintézetek utabb 12 millió korona erejéig, újabb függő kölesönt boosátanak a főváros rendelkezésére. A függő kölesön főtetele az lesz, ami a tavalyi volt: 1 százalék az osztrák-magyar bank kamatlábjára fölött. A szövetkezett pénzintézetek kikötik, hogy a főváros enél a pénzügyvelénel, az 1902. évi március hónap végéig, egyenlő főtetelek esetén, az elsőbbségi jogot nekik biztosítja.

Ezeket a megállapodásokat holnap délután, rendkívüli ülésen a pénzügyi és gazdasági bizottság veszi tárgyalás alá.

(*) **Uj állások a fővárosonál.** Budapest székes főváros tanácsa az adóhivatalokhoz utonnan szervezett következő állásokra hirdet pályázatot: 1. Négy, egyenkint 3000 korona évi fizetéssel és 1000 korona évi lakpénzzel javadalmazott számtanácsos; 2. öt, egyenkint 2800 korona évi fizetéssel és 800 korona lakpénzzel javadalmazott számvizsgálói; 3. tizenegy I. oszt. számtiszt (2400 korona fizetés, 800 korona lakpénz); 4. tizenegy II. oszt. számtiszt (2000 korona fizetés, 700 korona lakpénz); 5. hat számszámíró (1600 korona fizetés, 700 korona lakpénz); 6. öt, egyenkint 2-2 évi szolgálati idő után kétféle 200-300 koronával emelkedő, 1000 korona évi segélynyújtással javadalmazott számgyakornoki; 7. öt, egyenkint 1800 korona fizetéssel és 700 korona lakpénzzel javadalmazott I. oszt. adóvégrehajtói s végül 8. öt, egyenkint 1400 korona évi fizetéssel és 600 korona évi lakpénzzel javadalmazott II. oszt. adóvégrehajtói állásra, valamint a leisorot magasabb illetményű állásoknak esetleg fokozatos előléptetés után való helyettesítés követelkezésben megüresedhető számvizsgálói, I. és II. oszt. számtiszt, számszámíró, számgyakornoki, I. és II. oszt. adóvégrehajtói állásokra. A pályázati kérvényeket, kellően felszerelve, a székes főváros tanácsához címelve, s elnöki és személyügyi osztálynál (Központi-Varosháza I. em. 24.) kell beadni az év március hó 31. napjának deli 12 óráig.

(*) **A tejhámsági kérelme.** A közigazgatási bizottság ma ülésen, amelyen a tebrusárról szóló jelenéseket terjesztettek elő a rendőrség, az adófelügyelőség és a tisztviselői hivatal főnökei, több tejhámsági ügyével is foglalkoztak. Ennek során érdekes és mulatságos kérvényt terjesztett elő a már több ízben megbüntettet Schiff Marton, soroksárlakos, aki a vevőt hamis tejfel arasztja el. A IV. kerületi előjáróság ugyanis Schiff Martont legújában, mint ismételt tejhámságot elkövető embert, két hónapra elzárásra és 600 korona pénzbüntetésre ítélte. Schiff Marton főlebbezett most a közigazgatási bizottsághoz s azt kerte, hogy ezt, valamint a három eddigi pénzbüntetését is változtassa át a közigazgatási bizottság elzárására. Kéri, hogy ő készségében leül a fogadó, mert raszolgált, de ha benajtak rajta a pénzbüntetés, akkor teljesen tönkre van téve, mert az összeg olyan nagy (több mint ezer korona), hogy azt csak akkor vehetik meg rajta, ha mindenét elhatalmálják. A közigazgatási bizottság, az előjáróság részéről hozott elsőfokú ítélet helybenhagyta ugyan, de Schiff Martont azzal a kéréssel, hogy a pénzbüntetését leültesse, a IV. kerületi előjárósághoz utalta.

Sürgős tennivalók.

Budapest, március 12.

(nt.) **Sajátságos kifogás** emelhető a kereskedelmi társaság költségvetésének tárgyalása ellen: magas volt a nivója. Nem vonatkozik ez a modorra, bár tagadhatatlan, hogy a kérés tenyérre sértő, ha kegyes kézzel nyulunk hozzá, de azt tapasztaljuk, hogy az a mély perspektíva, amelyet Hegedűs Sándor felfogása és munkálkodása megfestésében produkált, a szemlélőknél valami messzelátás felét idézett elő. Nem a látókörünk tágult, hanem a rövidlátással ellenkező baj támadta meg szemünket — s esetünk-botlunk.

Tagadhatatlan, hogy a méretek nagyok. Magyarországnak, mint ipari államnak kiépített, valóságoslag új honfoglalásnak mondhatnók; az első a haza földjét szerezte meg számunkra, ez a második a haza kincseit tartaná itthon; az elsővel a magyar nép vándorlása ért véget, a második pedig a magyar pénz vándorlását szüntetőbe.

A cél nagy s fájdalom, messze van. De az eszközök közt akárhánny van, amely elmozdithatja a célt. Képzéljük csak el annak az 50-60 ezer munkanélküli budapesti iparossegédnek, avagy annak a több száz, negyven segédre berendezett, de csak három-négyvel dolgozó mesternek lelkiállapotát. Amidőn a kormány és egyeseknek szép terveiről, új iparágak meghonosításáról, állami kedvezményekről stb. olvas az újságokban. De fölösleges is elképzelni ezt, vannak e lelkiállapotoknak külső jelenségei bőven, amelyek nyilvánvalóvá teszik, hogy a kormány retorikában készülő szociális olajcseppek csak a jövő társadalom gépezetének mozgását tehetik könnyűvé, a mai nemzedékre abból semmi haszon sem hármlék. A kerekék ma itózatosan nyikorognak s félő, hogy a gépezet összetörik. Vajjon felépíthető-e a jövő az ilyen jelenre? Nem. Pedig más állapot nem vehetünk hozzá.

Első sorban ezt az alapot kell erőssé, szilárdá tenni. A mi ipari életünk már túl van gyermekkorán, fényesen megmutattuk azt országvilágnak kiállításainkon, s azok a gazdasági bajok, amelyek nálunk ma az ipar és kereskedelem szervezetén rágódnak, nagyrésztben e szervezetek kívül találják okaikat. E bajok ma nem sporadikusak, nem szorítokznak egyedül a mi országunkra, megtaláljuk azokat a legfejlettebb ipari államokban is, s ebből az a tanúság vonható le, hogy a mai helyzet előállhat akkor is, amidőn betetőzve lesznek mindazok az intézmények, amelyeket ma csak tervezünk; mert az államok mai nexusában a pénzügyi helyzet, a forgalom fluktuációja egyes országok határainál meg nem törk. Csak hogy a káros hatások ellen külön-külön védekeznek az államok. S ezt kell nekünk is tennünk.

E védekezésnek ma abban az irányban kell hatnia, hogy a már virágzó iparágakat a tartós deroutenak áldozatul esni nem engedjük, mert csak ezek lehetnek azok a fix pontok, amelyek segélyével s amelyek mellé a jövő alkotásait sorakoztathatjuk. A pangás káros hatása ipari életünkben két irányban észlelhető: vagyonok pusztulnak el, melyek azt a hivatást töltötték be, hogy az egyes iparágakat táplálják, azok fejlődését intenzívvé tegyék, másodsor pedig tömérdek munkaerő devalválódik minőségében. S ez utóbbiban még nagyobb veszély rejlik, mint az előbbiben, bár nemzeti szempontból pótolhatatlannak kell tarjanunk minden existenciát, mely közülünk törk le. De ha a talajt meg is javítjuk, termést hogy produkálhatunk, ha mag nincsen, amelyet belevethetünk. A valóságosan szóljunk: hiába alapítunk ismét ipartelepeket, ha a hozzáértő munkáskéz hiányozni fog. A munkahiány folytán pedig éppen a kvalitás zülük el leg hamarabb. Az egyén szívs, mert az életfenntartás ösztöne erőt, kitartást ad neki, de kvalitását elveszti, visszazerezhetlenül. Nos és hogyan pótoljuk azt? Import utján? De mikor lesz ebből ismét független nemzeti út? Kezdjük a nevelést előlrol idegen vezetés mellett, holott ma kész a kulturánk.

Sok egyéb okból szükséges, de ebből pláne elkerülhetetlen az állami beavatkozás. Vergődő kézi-és gyári iparunknak segítségére kell sietnie, — oly módon és mértékben, amint és amennyire azt más állami feladatok veszélyeztetése nélkül creje megengedte. A baj már nem mai keletű, tehát nem hiszszük, hogy az illetékes helyen a módokról és eszközökről nem gondolkodtak volna, s így ott bizonyára többször látnak azokból, mint mi, kiknek mindenhova betekintésünk sincs. De azt minden szemlélő tisztán látja, hogy azokat a szükséges állami alkotásokat, melyek a pangó iparnak tápot adhatnak, megvalósítani ma kell. Ez a minimum, amelylyel az államnak a baj orvoslásához hozzájárulni kötelessége. Kiemeljük, hogy kielégítendőknak csak a valódi szükségleteket tart-

juk, mert államháztartásunk hajójával még mindig Scylla és Charybdis között evezünk. De ily szükséges munkálatokat a kereskedelmi miniszter maga is megjelölt. Nem kell tehát késmi velük; s különösen mellőzni kell most a szokásos toldás-foldást, mert sohasem kielégítő expedienst s alig végezzük, újból kezdhejük, — az ily beruházás nem is gyümölcsöző — s a most égető munkahiányt még kis mértékben sem pótolja. Ez okból sajnáljuk, ha például a budapesti pályaudvarok rendezésének évek óta vajdudó kérdése éppen most kielégítő megoldáshoz nem jutna.

Hamarosan nem is tudnánk szükségesebb állami munkálatot felhozni. E kérdés végleges megoldását összes momentumai sürgetik. A miniszter maga beismeri, hogy a mai állapot a forgalom lebonyolítását megbénítja, szinte veszélyezteteti, tehát tarthatatlan. Minek akkor a mai állapot tulnyomó részének fenntartásával kísérletezni, amikor a győkekes orvoslást a forgalmi érdekeken kívül ebben a speciális esetben a város fejlődése is megkívánja s általa a pangó ipar rátalálna a munka gazdag forrására. Azért hangoztatjuk, hogyha van oly terv, melynek megvalósítása által az állam erejének súlyosabb megterhelése nélkül a budapesti pályaudvarok rendezésének kérdése végleges és helyes megoldást nyerhet, e nagyszabású munkálat inicialásával siessen az állam a pangó ipar segítségére. Ez segítség volna a baj jelzett kétoldalú támadása ellen. A bukástól mentené meg; sőt lábra állítana sok-sok iparvállalatot, nagyot és kicsit, másrészt azokat a képzett munkászeket, amely előkelőbb ipari munkák teljesítésére vannak hivatva, rendeltetésüknek visszaadva, felmenti a kvalitásukat előlrol durva tömegmunka elől. Ez az a szempont, amely e munkálatokat a többiekkel szemben kívánatosá teszi. Oly munkálatok ezek, amelyek hatását semmiféle más, még oly nagyszabású terv sem pótolhatja. Így a budapesti kikötő kiépítése nagyobbára a tömeget foglalkoztatná s a tömegnyomor enyhítéséhez kétségtelenül hozzájárulhatna, de ipari szempontból még össze sem hasonlítható a budapesti pályaudvarok rendezésének kérdésével. Mi féltjük a magyar ipar nivóját s ezért sajnáljuk, hogy a kereskedelmi budget tárgyalását a messze szárnyaló tervek magas nivójáról a földhöz kissé közelebb hozták volna.

A villásreggeli.

(A kultuszminiszter rendeletileg betiltotta, hogy az iskola-szolgák a jövőben valóságos kis vendéglőket nyissanak és a jövőre csak száraz zsemkét árúsítsák engedélyez az iskolákban. Ellenben meghagyta, hogy a pedellusok uniformist viseljenek.)

Az ifuság fejére hincsen
Hamut! Szivem búval teli;
Mert, óh, az iskolákba nincsen
Ezentul villásreggeli!
Megnýtül sok éhes ifju orra,
Mert ott, hol eddig jóllakott,
Behozták a vaj-sonka korra
A szárazzsemle korszakot.

E rendelet hírére nem épül,
Valljuk be, senki sem nagyon;
Szegény pedellusok zsebéből
Kihullt miatta egy vagyon;
Ilyen csapásnak baj kitenni
Sok ifju és bohó fejt,
Hisz nem lehet majd inni, enni
Vallástan vagy latin helyett!

Aludtam én is, mint a bunda
Ott, hol nem járt soh'sem tanár,
Hol még senkit sem ért szekunda, —
A pedellus lakás a vár,
A vár, amelybe még se hittan,
E más tárgy eddig nem hatolt;
S a Hébe, hogyha ettem-ittam,
A vén pedellus lánya volt.

Terhére van nem egy tanárnak
A rendelet; búsan susog
A sok diák és sírva járnak
Az insolvens pedellusok!
És mert nem néz a lány szemébe
Az ifju, csak ha jóllakott,
Ezért üdvözlí sírva Hébe
A száraz zsemlye korszakot.

— kö.

SZÍNHÁZ, ZENE.

** Az Operaház újdonsága. Bahnernek A csempészek című operájából pénteken tartják meg a főpróbát, a bemutató előadás szombatra van kitűzve.

**** Filharmónia. Auer Lipót, akit külföldön élő hazánkfának nevezünk (éppen mint mesterét: Joachim-varról), ahol a cár kedves muzikusai közé tartozik: ma megjelent a Vigadó pódiumán, még pedig kettős minőségben. Először, mint virtuóz mutatkozott be, másodsorban, mint dirigens. Virtuóz minőségében Goldmark remek hegedűversenyét adta elő. Karnagyi minőségében Csajkowszky negyedik (F-moll) szimfóniáját dirigálta. A hegedűművész mindenestre kiválóbb, becsebb Auer Lipótnál, mint a karmester. Ha csak karmesterséggel foglalkozott volna, sohasem vergődött volna világhíre és sohasem játszott volna szerepet Pétervártól. Ezzel különben nem degradáljuk Auer karnagyi rátermettségét, mert dirigálása — magában véve — ügyes, temperamentumos és szellemről tanusodik. Csak éppen a híros virtuózzal nem állja ki az összehasonlítást. Auer a Joachim tanítványa, de már annyira megnőtt, hogy most szorosan a mestere mellett áll. Nem úzi a Thomson-Kubelickéle káprázató akrobataságát. Inkább arra törekszik, hogy erős, tiszta vonásokkal plasztikusan emeljen ki minden szép gondolatot, nemessen tolmácsolja, finoman fesse a szerző mindkét hangulatát. Pompás technikája ennek a célnak áll szolgálatában. Hatása nem szenzációs, de mély és maradandó. A mai hangverseny nagy közönséget mind a két száma után zajosan taposolta Auer Lipótot, aki meg lehet elégedve Budapesttel, valahányszor — mint vendég — rövid időre hazajön. — A mai koncerten magyar szerzőtől is mutatott be ujdonságot. Schmitt Gusztáv Szabadtól című suitejét játszotta a filharmónikusok. A fiatal zeneszerző (az országos zeneakadémia végzett növendéke) maga is ott hegedült a zenészek sorában és onnan lépett a pódium közepére, amikor kitaláltak. Munkájában legfigyelemreméltóbb a szingazdag hangszerelés. Invenciója egyelőre kevés. Oboaszólója éppen úgy énekel, mint az erdei madár Wagner Siegfriedjében és a suite egész beosztása nyomon követi a Pastoral-szimfóniát, egy kis Berlioz-val és Massenet-vel keverve. A koncert elején *Mehülől*, ettől a régi jó francia operairólól játszottak el egy bájos uvertürt. A kedves, egyszerű, rococo-muzsikát valóságos csemege gyanánt élvezte minden amatőr. Az egyes számokat Kerner István dirigálta.**

**** Március 15-ike a Vigaszínházban. A Vigaszínházban március tizenötödikén, csütörtökön Benedek Elek népszerű tündéreggője, a *Többszínű királyfi* került színre. A hazafias alkalomra *Haraszthy* Hermin a székely menyecske szerepében érdekes régi magyar dalokat fog énekelni. A *Vigaszínház* zenekara szintén történeti érdekű zeneszámokat ad elő. A darabot megelőzőleg *Gál Gyula* *Abrányi Emil* *Március tizenötödikén* című hazafias költeményét fogja elszavalni.**

**** Hangverseny. Beniczky Gyula** Irén zongoraművész nő március 26-án este 7^{1/2} órakor hangversenyt ad a Royal-szálló termében. A hangversenyen közre fog működni *Arányi Dezsőné* *Lanoe* Emma operaférfes és *Feigl József*. *Beniczky Gyula* Irén Bethoven Chopin, Brüll Ignác Moszkovszky, Liszt darabjait és saját szerzeményeit fogja játszani. A jeles zongoraművész nő ezer korona árú belépőjegyet küldött a Budapesti Újságírók Egyesületének Segítő Alapja javára. A 6. 4 és 2 koronás jegyek a holnapi napról kezdve váltakozó egész nap az Újságírók Egyesületének helyiségében. (Keresepárt 17. sz. I. em.)

**** A Szepe Heléna sikere. A Népszínházban** holnap kedden és holnapután szerdán a *Szepe Heléna* kerül színre, amelynek eddigi előadásaira egészen megtelt a nézőtér. A keddi előadásban Orestes szerepét *Bojár* (Baligovich) Teruska, a szerdai *Kápolnai* Irén játsza. Páris szerepében mind a kétszer *Gábor* József lép fel.

**** Bendiner Nándor zenekari hangversenye.** Bendiner Nándor zongoraművész, aki nagy sikert aratott, nemetországi körútjáról nemrég hazatért, és ma minap a Lipótvárosi Kaszinó hangversenyén játékaival nagy feltűnést keltett, legközelebb önálló hangversenyre lép a budapesti közönség elé. A fiatal művész teljes zenekari kísérettel *Weber* F-moll zongora- és Liszt Es-dur koncertjét és *Liszt-Busoni* spanyol rapszodiáját fogja előadni. A hangverseny iránt a zenei körökben nagy érdeklődés mutatkozik.

**** Műsorváltozás a Magyar Színházban.** A Magyar Színház holnap, kedden és holnapután, szerdán kénytelen félbeszakítani a *Kleopátra* előadásait. *Abrányiné Wein Margit* asszony indisposíciója folytán ugyanis a két napon nem léphet föl és az igazgatóság ennek elfogva *Kedvre Szulamitot*, szerdára pedig *New York szépet* tűzte ki előadásra. Csütörtökön *Abrányiné* asszony már újra a színház rendelkezésére áll és ettől fogva Verő György fényes sikerű operetteje akadálytalanul fogja dominálni a műsort.

**** Vizsgaelőadás a Varszinházban.** Az országos szimfonikus akadémia növendékei szerdán, e hó 14-ikén vizsgalati előadást rendeznek. Az estén K. Borostyáni Irma asszony, a Nemzeti Színházban jelentékeny sikert aratott dramoletta a *Másodvirágzás* kerül színre.

**** Takács Mihály édesapja. A trubadur** tegnapi előadásánál a földszintes támlásszékek egyikén egy fehér szakállú, tisztas aggasztán ült. A mint idegen pillantásával szerte nézett a ragyogó csarnokban, meglátszott a szép öreg, hogy vidéki, — de azért a magyar patriarkák nyugalmát nem veszítette el. Mikor aztán Takács Mihály Luna gróf szerepében csak úgy ragyogott a gyönyörűsége baritonját és a közönség viharosan meglapsolta kedvencét, az aggasztán, aki különben honvéd is volt 1848-ban, egy öreg könnyecpetet törölt ki a szeméből, de nem taposott. Takács Mihályt hetvenéves édes apja volt az öreg, aki most látta színpadon először a fiát. Az *Operát*, fia sikereinek a színhelyét se látta még, mert még Budapesten se volt soha. Nem akart kimozdulni pátriájából, Nagybányáról soha, bárhogy is csalogatta meg hívogatta a fia Budapestre.

— Már csak a kis házak között maradok! — szabódott ilyenkor Takács János.

De most nagy alkalom illetéki föl az öregot a vasutra: nem sokára aranylakodalmá lesz és ezért eljött személyesen Budapestre, hogy fiát, menyét és a kis unokáját meghívja az ünnepségre. A történelmi igazság kedvéért följegyezzük, hogy az öreg szítya, aki először látott életében opera-előadást, a tegnapi estén csak egyetlen egyszer taposott, — tudniillik a balletnek. Jó vér az öreg, az Isten tartsa meg soká!

**** Jótékonycélú előadás. A gróf Weckheim** Frigyesné és öccsér *Fallavini* Edéné védnöksége alatt álló Tanoncok Védő-Egyesülete javára hétfőn este 8 órakor tartandó színelőadással egybekötött műkedvelők hangversenyének műsora a következő:

1. Prólóg. Korodi Pálót, előadja Horváth Clárisz. 2. Dalok. énekesi Erdőteleky Kovács József. 3. Rubinstein zongorahármasa, előadja gróf Cebrini Mária, Manrini Gyula és Schiffer G. 4. Dalok. énekesi Scapa Henrika. 5. Vegyes kar. előadja Balogh Franci, Floch-Reyersberg Arvina, Herzog Ilona, Kneifel Irma, Mikos Margit, Soltovszky Lóia, Scapa Henrika és Záhorzky Jolán. 6. Egy csésze tea, vigáték egy felvonásban, közreműködők: Floch-Reyersberg Alfred, Bornemissza Gabr., ifjabb Orley Kálmán, ifjabb Mihály Péter. 7. A virágok királynője, daljáték, előadja virágjátékosok: Balogh Franci, Bornemissza Gabr., Floch-Reyersberg Arvina, Herzog Ilona, Horváth Clárisz, Kende Margit, Kneifel Irma, Lippthy Ilona, Luka Janka, Mikos Margit, Müller Józsa, Nonn Emília, Petrovics Mariska, Scapa Henrika, Soltovszky Lóia, Steinbach Emília, Suda Mariska és Záhorzky Jolán.

Az előadás az Uránia-színházban lesz és jegyek már most a Harmonia zenemű és zongorakereskedésben (Váci-utca 20. sz.) kaphatók.

**** T. Vizvári Mariska Kassán. T. Vizvári** Mariska, a Nemzeti Színház fiatal művésznője, mint *Kassáról* jelentik, ez idő szerint nagy sikerrel vendégszerepel az ottani színházban. Eddig *Francillon*, *A dolovai nádor leánya* és a *Pillangó csatában* lépett föl és finom művészetével egészen meghódította a kassai közönséget, amely estéről-estére zsutolással tölti meg a színházat. A művésznőt különben a vidék több nagyobb városába hívták meg vendégszereplésre.

**** István hangverseny. A VII-ik kerületi** polgári finis-kola volt növendékei március 10-ikén nagy jótékonycélú hangversenyt rendeztek az intézet dísztermében. A közreműködők közül *Tatjót* Klára, *Zsó* Stefli, *Gerláci* Hermin, *Szem* Emma és *Kraner* Etel arattak nagy taposokat. Rendkívül nagy hatást ért el *Végő* Géának, a szabó-kai színház tagjának a melodramja, amelyet *Tarján* Irma művészi ígéret adott elő. Kitérő volt még *Somló* Artur és *Kalmár* Lipót. A hangversenyen a VII. kerület előkelőségei nagy számban voltak képviselve.

**** Ujházi Ede Temesváron. Ujházi Ede, a** Nemzeti Színház kiváló művésze, tegnap este fejezte be Temesváron tiz estére terjedő vendégszereplését *Makó* Lajos társulatánál. A művészt egész vendégjátéka alatt valóságos ünneppel a temesvári közönség, de különösen a *Crampton* mester előadása után. Bucsu-felleg *Szigeti* József *A Vén bakancs és fia* a *kuszár* című népszínművében volt. A színház valamennyi estén zsutolással megtelt.

**** Szigligeti-színház Nagyváradon. Nagyvárad** új színháza, mint tudósítónk jelenti, már egészen készen van és csak a belső díszítés munkálatai vannak hátra. Az épület, mely *Felner* és *Helmer* műépítésszek tervezete szerint készült, egyike lesz a vidék legszebb színházainak. Ötven esztendeig tartott, a míg Nagyvárad állandó színházhoz juthatott, s végre ez év október havában vonul be új, állandó hajlékába a híres *fabódából*, melynek nevezetes és jelentős szerepe van a magyar színészet történetében. A megnyitás ünnepélye nagy fényvel fog végbemenni, *Bulyovszky* József polgármester megkeresésére a színelőadás bizottság és a *Szigligeti Társaság* bizottságok küldtek ki, mely most állapította meg az ünnep programját. A megnyitás napján délelőtt a város díszközgyűlést tart, melyen dr. *Hoványi* Géza, a színelőadás bizottság elnöke, mondja el a színház építésének érdekes, sőt viharos történetét. Azután *Rádl* Ödön, a *Szigligeti Társaság* elnöke mond a nap jelentőségét méltató beszédet, indítványozva, hogy a színházat a város nagynevű szülöttéről *Szigligeti-színháznak* nevezzék el. Délben társaslakoma lesz, este pedig díszelőadással

nyílik meg a színház. A prólogus írására *Endrődy* Sándort, előjáték írására *Várady* Antalt kéri föl, akik a Szigligeti Társaságnak tagjai; aztán *Somogyi* Károly színtársulata előadja a *Hunyady László* operát; végül előképeket mutatnak be *Szigligeti* darabjainak alakjaiból. Az ünnepre meghívják az irodalom és színészet ama kiünnepeit, akik a nagyváradai színészet multjában érdemeket szereztek maguknak.

**** Vidéki színházak. A szeptemberi** primadonnájának *Amon* Margitnak, nagy sikere volt legutóbb *A kis szökevényben*. A fiatal művésznő sok taposót és virágot kapott. — *Szepsi-Szent-Györgyről* írják nekünk: *Berczik* Árpád kedves vigátéka, a *Himfy dalai* került előadásra e hó 8-ikán szép számú közönség előtt, akik között a mindkét nembeli ifjuság száz-száz taggal volt képviselve. *Mátray* Gyula titkár jutalomjátékul ment a darab s mint Kisfaludy Sándor személyesítője, sok taposót és kibívtást kapott. Úgyesen és hatással játszott *Ráthonyi* Tilla, *Fekete* és *Szabolcsi* Jozsef egészítették ki a jó előadást. *Fekete* Bela színelőadását március 15-ikén fejezi be *szepsi-szent-györgyi* idényét s már 17-ikén *Kézi-Vásárhelyt* kezdi meg előadásait *Szulamittal*.

**** She a Telefon Hírmondóban.** Mader Raoul híressé vált ballejté, a *She* kerül színre ma este a magyar királyi Operaházban. Az előadást a Telefon Hírmondó is közvetlenül fogja s így az előzetesek abban a kellemes helyzetben lesznek, hogy kitérő muzikájú zenét élvezhetnek *odahaza* teljes három órán keresztül. Az opera előadásának végeztével a szerkesztőség a legújabb híreket olvastatja fel, majd még katonai- és cigányzene lesz felváltva hallható a kagylókon keresztül.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

○ **Akadémiai székfoglaló. A Magyar Tudományos Akadémia** II. osztálya ma délután öt órakor ülést tartott *Fauler* Gyula elnöklése alatt. Az ülés egyetlen tárgya *Böhm* Károly levelező-tag székfoglaló értekezése volt: „Az értékelés feladata és alapproblémája”-ról.

Értekezése két részre oszlik: Az egyikben az ismeretelmélet feladatát abban keresi, hogy az értéket minden formájában megállapítsa s így mintegy a cselekvésnek megállapítója legyen. A másodikban a becsölő ítélet lélektani alapjait kutatja s azon eredményre jut, hogy három értékelési mód van, melyek egyike a hedonisztikus, a másik az utilisztikus s harmadika az idealisztikus becslése a tárgyaknak. Végül az értékelési módok egymásközti viszonyát veszi tekintetbe, legfőbbikül az idealisztikus állítva s az idealisztikus értékelés mértékének fejtegetésével zárja be dolgozatát.

○ **Az izraelita irodalmi társaság** e hó 13-án kedden este 6 órakor az izraelita hitközség sípótói dísztermében felolvasó ülést tart a következő tárgysorozattal: 1. *Véski* József: *Marcusius* szövekről. 2. *Szabolcsi* Miksa: *Aché* vétkő. 3. *Dr. Bernstein* Béla: *Marcusius* 15-dike és a zsidók.

○ **Kuriai határozatok. Grecsák** Károly, a Kuria kereskedelmi, váltó- és csőd-tanácsának tagja, a Kuriaéknak az 1899. évben hozott elvi jelentőségű határozatait: *Kuriai határozatok kereskedelmi, váltó- és csőd-ügyekben* 1899. évben címmel most adta ki. A 360 oldalas kötet a kereskedelmi, váltó- és csőd-ügyekben fejezeteknek rendszerét követve, közli az elvi jelentőségű határozatokat, kiemelve a kuriai ítélet indoklását szövegre. A kötet végén bő tárgymutató van. A nagyérdemű kötet ára 6 korona. Kiadta az Athenaeum részvénytársulat.

○ **Az új bűnvádi perrendtartás. Az új bűnvádi** perrendtartásra vonatkozólag az Athenaeum kiadásában újabbán a következő könyvecskéket jelent meg: 1. *Törvények a bűnvádi perrendtartásról* (1896. XXXIII. és 1897. XXXIV. törvények) kiegészítve az idézett törvényekkel és kimerítő betűrendes tárgymutatóval. Ára 2 korona 50 fillér. 2. Az esküdtbíró-ságokról (1897. XXIII. törvények): a bűnvádi perrendtartás életbejuttatásáról (1897. XXXIV. törvények): a büntetőtörvények módosításáról (1897. XXXVII. törvények). Ára 60 fillér. 3. *Rendelekek a bűnvádi perrendtartás életbejuttatásáról* (3200/99. eln. sz.) és a büntető ügyviteli szabályokról (3700/99. eln. sz.) kiegészítve a vonatkozó rendeletekkel. Ára 1 korona 20 fillér. 4. *Rendelekek az ügyességek és rendőri hatóságok részére. Kiegészítve az idézett törvényekkel és rendeletekkel.* Ára 2 korona 80 fillér. 5. *Büntető ügyviteli szabályok a fűmei királyi törvényszék és egyes bíróság részére* (3900/99. I. M. E. sz.) kiegészítve az idézett törvényekkel és rendeletekkel. Ára 1 korona 20 fillér.

EGYESÜLETEK.

(Az orsz. Sülj-d-egyesület) ma tartotta évi közgyűlést a Rák Szállás-utca 13. szám alatt levő helyiségében. Gróf *Teleki* Sándor megnyitó beszédét után *Popper* István előterjesztette a bizottsági jelentést, amelyben halás szavakkal emlékeztet meg a kormányt és a különféle hatóságok áldozatkészégéről. Azután *Guttenberg* Pál igazgató terjesztette elő jelentését, melyből kiemeljük a következőket. Az ország különböző vidékein 33 iskola működik 70 csoportban, amelyekben körülbelül 1400 dolgozó iskolagyermek van elfoglalva. Az eszme szélesebb körben való elterjesztésére vannak hivatva a Budapest és egyes vidéki városokban tartott évenként tartandó tanítói tanfolyamok. Dr. *Mandello* Károly olvasta fel ezután jelentését az 1897—98. évi pénzügyi kezelésről, amelyek a számvizsgálók javaslataira a közvilágítás

lyesdőlég tudomásul vett. A közgyűlés erre megadta a folmentvenyt, megállapította az 1900. évi költségvetést és megojtotta az új választásokat.

(A Mária Dorothea-egyesület választmánya) vasárnap délelőtt 11 órakor gróf Csáky Albinné elnöklése mellett látogatott ülést tartott. Felolvasták elsőbb is a múlt évi zárásadást, amely szerint a Tanítóok Otthona építkezésére eddig 58.000 forintot fordítottak, kiűzetendő még 6298 forint. Erre a célra az egyesület saját alapítványait és gyűjtését használta fel idegen adósság igénybe vétele nélkül. A választmány felterjesztést intéz a közoktatási és földmívelési miniszterekhez, női földmívelési iskolák felállítására ügyében és külön a közoktatási miniszterhez a fővárosi községi felsőbb leányiskolákhoz intézett ama rendelet tárgyában, amely a tanítóoktatást a két felsőbb osztályban való alkalmazástól eltiltja.

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ A budapesti főügyész első szereplése. Dr. Székely Ferenc a új budapesti főügyész, hosszú évek óta ma szerepelt először új minőségében a bíróság előtt. A tábla fegyelmi tanácsa ma tárgyalta Krómy József kalocsai járásbírói albiró ügyét, akit tavaly nyolc esetben megállapított fegyelmi vétség miatt helyeztek vád alá. Az albiró a hatáskörébe tartozó bűnügyekben a nyilvántartást elmulasztotta s a helyett, hogy az ítéleteket a törvény értelmében a királyi ügyészséghez tette volna át, az iratokat írtárba helyeztette s így az ítéletek végrehajtása elcsúszott. A tábla fegyelmi hatósága a felelőkény albirót, dr. Nyeviczky Antal előadásában, hivatali kötelességének vétkes megszegése miatt, dr. Székely vádjához képest, *védésre* ítélte.

§§ Változások a büntetőtörvényeséknél. A budapesti törvényszék vizsgálóbírói: Olah András, Drüll Béla, Saly Dezső és dr. Pászori Gyula értekezletre gyűltek össze Zsitvay Leo büntetőtörvényeséki elnöknel. Az értekezleten elhatározta Zsitvay elnök, hogy Olah András vizsgálóbíró csoportját április elsejével *feloszlata*. A feloszlátásra okot azon körülmény szolgáltatja, hogy az új bűnvádi eljárás életbe lépett óta a négy vizsgálóbíró csoportjának dolga annyira megváltozott, hogy azt három vizsgálóbírói csoportra könnyen elvegezheti. A négy fő tárgyaló tanács ellenben nem győzi az összehalmozódott sok ügy letárgyalását. A feloszlátás által Zsitvay elnök azt célozza, hogy egy ötödik fő tárgyaló tanácsot is állít össze. Ez a fő tárgyaló tanács Olah András bíró elnöklése alatt már a jövő április hó elsején tehát nyomban a vizsgálóbírói csoport beszüntetése után megkezdő működését. A feloszlátással kapcsolatos személyi változásokat Zsitvay elnök már a napokban megállapítja.

§§ Fogas kérdés. Mert az csak fogas kérdés, mikor a törvény urainak azt kell eldönteni, hogy Varga Lajosnak hogy tünt el a két első fogá? Vajjon Deutsch József ütötte-e ki a gyűrűs ujját, mikor Varga ugyanezt az ujját le akarta harapni, avagy sörös kancsóval ütötte-e ki? Ez a szörnyen fogas kérdés a Deutsch Samu koreszmájában támadt, ahol most harmadéva Varga Lajos halpaprikák mellett szórakozott. Varga úgy éjfél tájban fizetni akart s ekkor közbe és a vendéglős között némi differenciák merültek fel az elfogyasztott halpaprikások száma körül. Deutsch ugyanis három porció halpaprikást követelt, Varga ellenben csak kétfőre emlékezett.

A felmerült elvi differenciák közül csakhamar személyes kontroverziák lettek s Deutsch és Varga bírokra keltek. A birkózásnak az lett a vége, hogy Varga a csatározás után két fogát. Varga azt állítja, hogy a két fogát Deutsch József egy sörös kancsóval ütötte ki, mikor testvéreinek, Sándornak a segítségére sietett. Deutsch József szerint pedig úgy történt a dolog, hogy Varga bekapta a gyűrűs ujját s amikor ezt kiszabadította, két fogát is kirántotta a harapós embernek. A tanuk vallomásából sehogy sem lehetett kihámozni a valószínűséget. Blau Simon megesküdött arra, hogy Varga kezdte a háborúságot s hogy ő a hibás, mert a Deutsch újat csuklás közben bekapta. Simonyi János ellenben úgy emlékszik rá, mintha ma történt volna, hogy Deutsch József a sörös kriglivel ütötte ki a Varga két fogát. Ez az ellentmondás indította a királyi táblát arra, hogy az első alkalommal hozott ítéletet föloldja s utasítsa a törvényszéket, hogy kérdezze meg az orvosszakértőt arra nézve, vajjon kívülről befelé, vagy belülről kifelé vezetett-e az orrszak irányba. Ezt a kérdést az orvosok ma el is döntötték olyanformán, hogy ennek alapján a törvényszék a vádlottakat dr. Gal Jenő védőbeszédje után a testi sértés vétsége alól fölmentette, ellenben egy régebbi becsületértéért mindhármukat *öven-öven* hónapra pénzbüntetésre ítélte.

§§ Minden jó, ha a kezdet jó. Kasics Péter Radikális címen hetilapot indított, melynek első száma gyanúsítással támadta meg Perzel Dezső képviselő-házi elnököt, mint volt belügyminisztert. A Magyar Távirati Iroda most arról értesül, hogy a képviselő-ház elnöke a Radikálisnak a közlalmánve miatt sajtó-

pórt indított Kasics Péter, a lap szerkesztője és tulajdonosa ellen.

§§ Család bukás. Komlósi Ferenc újpesti dívatúrás egyéb munka híján olyan valamit termelt, amit semmiképpen sem szabad mesterségesen termelni. Komlósi ugyanis a passzívait termelte mesterségesen, az aktívából pedig, amennyire lehetett, fére tett magának. Ily módon aztán elfállott az a kényes helyzet, hogy 932 ftt 60 kr. vagyonnal szemben csak négyezer forint adóssága volt a cégnek. A hitelezők csakhamar kiderítették, hogy Komlósi 2200 forint ára árut közvetlen a csőd előtt eladott s egyik hitelezőjének ezer forintot kifizetett. Ezt a csalárd kis ügyletet ma tárgyalta Pakomni Kálmán s Komlósit *hét havi börtönbüntetéssel* sújtotta.

SPORT.

Football match. E hó 15-ikén és 18-ikán match-el a magyar uszó-egyesület a műgyetemi football-klubbal. 15-ikén a második és 18-ikán az első csapatok fognak szemben állani egymással. A M. U. E.-nek nagy előnye a M. F. C. gyakorlott és kipróbált játékosaival szemben, hogy náluk oly ismeretű futók játszanak, mint Schubert, Peidl, Herzog stb. s a M. U. E. az utóbbi időben, a szorgalmas training folytán oly paladást mutat fel, amilyennel ily rövid idő alatt egy egyesület sem dicsekedhetik. Így a match nagyon érdekesnek ígérkezik.

Legujabb.

London, március 12.

Itteni jól értesült körökben nem kételkednek abban, hogy a délafrikai köztársaság kormányának legutóbb javaslatot tett az angol kormánynak, de nem tudják, hogy az miként hangzott. Hivatalos helyről azonban nem lehet semmiféle biztos értesülést nyerni arról, vajjon a kormányhoz ily javaslat érkezett-e vagy sem. Az a hír, mintha a múlt héten tartott minisztertanács ezt az ügyet tárgyalta volna, alaptalan.

London, március 12.

Az alsóház mai ülésén Harry Foster azt kérdezte a kormánytól vajjon közölhetné-e a kincstár első lordja a közérdek sérelme nélkül azokat a lényeges feltételeket, amelyek alatt maga a kormány a jelen háborúval összefüggő esetleges békeajánlatokat megfontolás tárgyává fogja tenni. (Ellenmondás a kormány hívei részéről.)

Balfour, a kincstár első lordja, azt feleli, hogy ez lehetetlen; de nemskóra okmányokat fognak e tárgyban a Ház elé terjeszteni.

Dalezel azt a kérdést intézi a kormányhoz, van-e valami alapja annak a híreknek, hogy Krüger a kormányhoz táviratokat intézett.

Balfour, a kincstár első lordja, azt feleli, hogy már megmondta, hogy nemskóra okmányokat fognak a ház elé terjeszteni.

Laurenco-Marquez, március 12.

Fischer, az Oranje-szabadállam államtitkára és Wolmarand, a délafrikai köztársaság végrehajtótanácsának tagja, ma ide érkeztek.

Nyitlter.

(Az e rovat alatt közöltetnek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÁVIRATOK.

London, március 12. A hadi kölcsön jegyzését ma bezárták. Hír szerint a kölcsönt huszszorosan tuljegyezték.

Tüntetés.

Bécs, március 12. Ma este a szociáldemokrata-párt által egybehívott öt gyűlés volt, amelyben a kormánynak és a parlamentnek a bányászatról ügyében követett magatartását tárgyalták. Az egyik gyűlést a kormány sértő nyilatkozatok miatt feloszlatták, mire a gyűlés résztvevői az utcan tüntettek. A rendőrség kivont fegyverrel szétoszlatta a tüntetőket és néhány embert letartóztatott.

A francia jövedelmi adó.

Páris, március 12. A jövedelmi adóról szóló törvényjavaslat, amelyet Cailloux pénzügyminiszter kidolgozott, minden ingatlan vagy ingó birtokból, kereskedésből és iparból, szabad hivatásból, nyilvános kiállításokból stb. származó jövedelemre vonatkozik. Az adótételt a jövedelem 4 százalékában állapítja meg e törvényjavaslat, de a jövedelemnek egy részét fölmenti az adó alól. Így a párisi adókötelesek első 2500 franknyi jövedelmük után nem fizetnek adót. Azok a külföldiek, akik kevesebb, mint egy év óta laknak Franciaországban és akiknek jövedelmi forrásai Franciaországon kívül vannak, nem lennének megadóztatandók. Ellenben a külföldiek azon jövedelmeik után, melyeket Franciaországban élveznek, akkor is adót fizetnének, ha az országon kívül laknak. Az adókötelesek összes jövedelmének főbecsülésénél alapul a lakbér fog szolgálni s a jövedelmet a lakbér öt- vagy hatszorosára fogják becsülni.

Török aggodalmak.

Köln, március 12. A *Kölnische Zeitung*nak egy konstantinápolyi távirata szerint ottani török körök nagyon nyugtalanoknak, hogy Oroszország Bulgáriát a török birodalom ellen igazolja, hogy az orosz követelések könnyebben érvényesüljenek Konstantinápolyban. Török körök még vannak arról győződve, hogy Burgas város átengedésével Konstantinápoly minden eshetőségnek ki lenne téve.

Khina.

London, március 12. A Timesnak jelentik Hongkongból 10-diki kelettel: Francia hivatalnokok méresek végeztek a francia birtokkal határos tartományokban egész Jünan-Fuig. A Kanton folyón még folyton kilözök garázdálkodnak. A honkongi kereskedelmi képviselők kemény rendszabályokat sürget a rablók ellen.

Peking, március 11. Vushi Hsint, akit nemrég letartóztatott, mert a honani vasutépítési koncesszió megszerzésére Pekingben alakult szindikátust támogatta, császári ediktummal *életfogytig* tartó fogházra ítélték. Macdonald angol követ és a szindikátus képviselői mindent elkövetnek, hogy kiszabadítsák a bűntetés enyhítését, de sikertelenül. A kínai hatóságok magatartása határozottan visszautasító. Attól félnek, hogy ennek az ügynek nagyon rossz befolyása lehet Khina és a külföld viszonyára.

A pestis.

Sidney, március 12. Tegnapelőtt itt három pestises megbetegedés fordult elő.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, március 12. A bécsi Bankgyűléslet 1899. évi mérlege 6.068.069 forint nyersjövedelmet mutat ki. A tiszta nyereség 4.544.871 forint. Az igazgatótanács 8%-os vagyis részvényenkint 16 forintos osztalék kifizetését fogja javasolni.

Berlin, március 12. (Gabonapiac.) Szintelen külföldi jelentésekre a gabonapiac gyöngye volt. Eleinte tartották magukat a tegnapielőtti árak, később azonban buza és rozs körülbelül 1/4 márkával hanyatlott. Zab szilárd. Az idő szép.

Pétervár, március 12. Pétervár városi tanácsa kérvénnyel fordult a pénzügyminiszterhez, hogy törölje el a község behozatali vámot. Ha az sikerül, akkor a község ára tíz százalékkal olcsóbb lesz.

New York, március 12. (Értéktőzsde.) Váltó Londonra 4.82%. Váltó Berlinre 94.7%. Ezüst 60 1/2.

New York, március 12. (Terménytőzsde.) (Zárlat) Gyapot: New Yorkban helyben 9.1/16 (9.1/16). Áprilisra 9.34. (9.47). Juniusra 9.27. (9.39). New-Orleansban helyben 9.1/16 (9.1/16). — Petroleum Stand white New Yorkban 9.90. (9.90). Stand white Philadelphianban 9.85. (9.85). Refined in Cases 11.10. (11.10). Credit Balances at Oil City 16.8. (16.8). — Zsir: Western steam 6.30. (6.25). Rohe és Brothers 6.60. (6.45). — Tengeri irányzata igen szilárd. Márciusra — (—). — Májusra 43.— (41.1/2). Juliusra 43.1/2. (41.1/2). — Buza irányzata szilárd. Piros őszli helyben 79.— (78.1/2). Szeptemberre 72.1/2. (72.1/2). Márciusra — (—). — Májusra 73.— (72.1/2). Juliusra 72.1/2. (72.1/2). Gabona szállítási díja Liverpoolba 3.1/2 (3.1/2). — Kéfé: fair Rio 7. sz. 8.1/4. (8.1/4). Áprilisra 6.70. (6.60). Juniusra 6.70. (6.60). — Liszt: Spring Wheat clears 2.70. (2.70). — Cukor: 3.1/4. (3.1/4). — On: 34.50. (34.75). — Rész: 16.50. (16.50). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, március 12. (Terménytőzsde.) (Zárlat.) Buza irányzata szilárd. Márciusra 65.1/2. (65.—). Májusra 66.1/2 (65.1/2). — Tengeri irányzata igen szilárd. Májusra 37.1/2. (36.—). — Zsir: Márciusra 6.95. (6.87). Májusra 6.05 (5.97). — Szalonna short clear 6.07. (6.02). — Sertészsír: Februára — (—). — Májusra 10.— (10.77). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLÉK.

Démon.

A mozdulatlan, szürke csendben
Egy árva hang, egy szó se rebben,
Valami névtelen búbanat
Arasztja el a szűk utcákat.

Valami nyugtalan semmi,
Nem tud zajogni, sem pihenni,
Kítaszított, testetlen álmom,
Kóválygó szellem a világom.

Amerre tartok, merre járok,
Kísért ez a nyomasztó átok,
Rejtély, mely itt lebeg felettem
S beteg tőle a szívem, lelkem.

Herceg János.

† A márciusi hó meséje. Egészen más, mint a januári, vagy a decembri. Szépséget is ad. A márciusi havat megéneklük költők, meseírók. Például Giambattista Basile, a híres olasz meseíró így ír a márciusi hóról:

A szegény Liso egyedül csatangolt a nagyvilágban. Egy este egy kocsmába tért be, ahol tizenkét fiatal ember ült a tűz körül. Egyik megkérdezte Lisót, hogy mit tart erről az időről.

— Mit tartanék róla — felelte Liso — én azt hiszem, hogy az évnek minden hónapja kitesz magáért és mi, akik sokszor magunk se tudjuk, hogy mit akarunk, erővel be akarunk avatkozni az ég titkaiba.

— Ugy beszélés, mint Salamon — válaszolta az ifju — de azt csak nem tszadhatod, hogy ez a mi márciusunk az ő fagyjaival, esővel, havazásaival és olmos esővel, szeleivel és viharaival, ködjeivel és orkányaival kiállhatatlanná teszi az életünket.

— Te csak káros oldaláról említed ezt a szegény hónapot — folytatta Liso a beszélgetést — de a hasznát, amelyet hoz, elfelejtet. Mert bizony hiába, a március ám a tavasz bevezető hónapja!

Az ifju igen megörült Liso szép szavainak, mert ő volt maga a március, aki tizenegy hónaptestvérel üldögélt a tűz körül. Hogy Lisót megjutalmazza, egy ládikát adott neki ajándékba.

— Vedd tőlem ezt a ládikát — szóló Lisóhoz — s ha valamire szükséged lesz, csak kivánd bátran és meg fogod benne találni.

Mikor Liso gazdag és szívtelen bátyja meghalotta öccse szerencsét, ő is elment abba a kocsmába. Ott is megkérdezte az az ifju, hogy mit tart a márciusról.

— Vigye az ördög ezt az átkozott hónapot — rivalt rá a gonosz bátya nagymérgesen — ez a hónap a parasztok ellensége, a pásztorok réme. Megszomo-

ritja a lelket és megbetegíti a testet. Csak azért van a világon, hogy ha valaki rosszat akar kívánni ellenségeinek, így szólhasson hozzá: „Vigyen el a március” — Közmondásos is a kártékonyága, nem hiába mondják, hogy: „márciusi hó árt a vetésnek.” Egyszóval olyan hónap ez a március, hogy valószínűleg alidás lenne az emberiségre, ha neve a tizenkét hónap listájából ki volna törölve.

Mi adhatott az ifju március a goromba embernek? ... Márciusi havat adott.

† A méz gyógyító hatása. Tudvalevőleg vannak olyan egyesületek is már a külföldön, amelyek a természetes gyógyítódnak a hível. Egy ilyen egyesületnek az ülésén egy urhölgy mint általános orvosságot nagy dicsőréttel mutatta be a mézet. Égési és vágott sebekre azonnal mézet tesz fel, nátha, köhögés és rekedtség ellen tizenöt-husz percenkint egy-egy teakanányi mézet kell szerieté bevenni. A tudóre és a gyomorra is nagy hatása van.

— Én magam — mondta a szóban lévő urhölgy — erős gyomorbajban szenvedtem és semmiféle orvosság nem használt. Akkor megpróbáltam a mézkrutát. Reggelint és esténként egy csésze forró tej benne bőven feloldva méz, ebéd után egy pohár mézes víz és azonkívül minden harmadik perben egy teakanányi tiszta méz és négy hét múlva teljesen meg voltam gyógyulva. Azóta a méz valószínűleg napi szükségletemmé vált és attól kezdve csupa erő és irissesség vagyok és egészen elfelejtettem, mennyire szenvedtem. A verszegénység ellen is jó szer a méz.

† Vágyak. Miss Young, egy angol tenitónő kinyomozta a kis leányokat arra nézve, hogy mi életüknek az ideálja. Ezer tanítványa közül hatszáz a kézművesosztályból való volt és négyszáz az előkelő osztályból. A munkásosztály gyermekei többnyire játékszerek és jó ételek után vágyódtak, míg az előkelő osztálybeliek nagyobbbrészt ékszerszert és bioiklit kívántak. Az alsóbb iskolák gyermekeinek tizenkét százalékát zongorát kívánt. A magasabb iskolák tanulónak negyvenhét százaléka az állatokat vallotta ideáljának; az alsóbb iskolákból csak nyolc százalék volt meg ez a kívánsága. Egészséget, tudományt, szépséget és javakat az előkelő osztályból sokkal többen óhajtottak, mint az alacsonyabb társadalmi osztályokból. Csak igen ritkán kívánta valamelyik a kicsinyek közül, hogy jó ember váljék belőle. Ebben a tekintetben két kis leányka adta a legkielégítőbb feleletet. Ők azt erősítették, hogy bizony mindig jók akarnak lenni. Sajátosság, hogy a leánykák közül senki sem akart szónok lenni. Mikor miss Young az utazást penditette meg, a leánykák tulnyomó része világkalandor akart lenni. Különösen a tizenöt éves leányok hetvenhat

százaléka adott kifejezést annak a kíváncsiságának, hogy igen szeretne valamit látni a világból. Egy leányka oly bátor volt, hogy élete céljának az északi utazást tűzte ki magának, egy másik meg egyenesen oda akart utazni, ahol „ember még nem járt”. Hivatás tekintetében igen sokan a művészi pályát választották. És nagyokat mondtak például. Sokan olyan írók akartak lenni, mint Shakespeare, mások úgy akartak tudni komponálni, mint Mendelssohn. Egy meglegedett azzal is, hogy első látásra lezongorázhasson valami zeneművet.

† Az angol hadsereg négy lábú hőse. Az angol hadseregben nagyra becsülik a kutyákat és szolgálataikat megjutalmazták tekintet nélkül négy lábú voltokra. Roberts lord lova például, amelyen most a boerok ellen harcol, a Kábul-érdemjel tulajdonosa. E kitüntetés az afgán háboruban tett kitűnő szolgálataiért kapta. Ilyen kitüntéseket a krími hadjárat alatt is osztogattak: az almai ütközetben egy Jack nevű kutya megmentette egy angol sötöna életét, Inkermannál pedig több orosz a vízbe dobott. Hőstetteiért a Viktória-keresztet és a krími érdemjelet kapta. Később bemutatották Viktória királynőnek, aki saját felséges kezével megsimogatta a derék állatot. Az egyiptomi hadjárat alatt egy Tyny nevű kutya Tel-el-Kabirnál megsebesült és gyógyító balzsamot a Khedive csillagot kapta. Később Tynynek nagyon prózai vége lett: Aldershotban egy bérkoosi elgázolta. Az előbbinek kollégája, Paddy hősiességét talált az Abou-Klea melletti csatában. A legnagyobb kitüntetésben azonban egy Wob nevű kutya részesült. Miután az afgán háboruban megsebesült, Londonba vitték, ahol a királyné saját kezével akasztotta nyakába a katonai érdemkeresztet. Ez a rendkívüli kitüntetés azonban nem akadályozta meg Bobot abban, hogy London utcáin kószáljon és hogy egy közönséges konflis kerekéi alatt lelje halálát.

† Keleti világ. Ez jellemzi most az amerikai szegényt. A társaság a Keletért rajong. Nemrég egy newyorki milliomosnál vendéglátás volt, s a házigazda és testvére, aki gyönyörű mályvaszínű toalettel viselt, egyiptomi szobában fogadta a látogatókat. Igazi török és arab szolgák horadtak körül a frissítőket. Azután volt egy előadás csupa különlegességből. Fölhípett egy kínai akrobata, egy hindu bűvész, aki mindenféle csínyeket és fogásokat mutatott be. Egy hindu leány jelmezben táncot lejtett.

† Franciaország dohány és gyufanyeresége. A francia kincstár tisztá nyeresége az elmúlt 1899. évben 22½ millió frank volt a gyufa- és 329 millió frank a dohány-monopóliumból. A lefolyt év alatt közel 33 milliárd gyufát adtak el — 31.767.145.050

REGÉNY.

EGYETLEN EGY ASSZONY

Irtá: MOLNÁR FERENC

(9)

Az asszony egy pár akkordot vett és ekkor eszébe jutott valami. Tetszett neki ez a sok farkánkó. Ezeknek valami igen szentimentálisat kell játszani — gondolta. Kívánsái volt, hogy miképpen reagálnak. Erre a célra Massenet-t találta a legalkalmasabbnak. És egy kicsit az ő szívének is jól esett ez a lány, szomorú muzsika, Werther, tele mélységes szerelemmel, s azzal a minden melódiaiból kireszkető sóhajjal, hogy valaki máshoz ment férjhez, nem ahhoz, akit szeretett.

És elkezdte. Igen nagy csönd lett. Az akkordok halkán zengtek a szobában, a dallam visszavitt a múltba, kereste a szívekben a rejtett sóhajlásokat. Tele lett szomorú zenével a szoba és mindenki hallgatott, még a kártya is megakadt az irodában. Mindenki ez a muzsikát volt, csak az asszony látszott parancsolni a dallamoknak. A szemét félig lehunyta, s nagyon szép volt. Általában igen régi költészet lett urrá a szobában, olyan, amint mi már túl vagyunk itt a városban. Az ilyen csak a vidéken, a csöndes elmékedések és a nagy, hosszú szerelmek, igen mély titkok országában él sokáig. Ott is illik a lelkekhez. Például most ezek az urak agyonvertek volna egy szecesszionistát, akinek nem tetszik Werther.

— Nagyon szép, — mondták, hogy vége lett s Éva megérezte, hogy ma este már nem szabad többet játszania. Ezek az emberek aludjanak el ezzel a muzsikával. Ott is hagyta a zongorát. Richter azonban elkialtotta magát:

— Halljuk Vértést!

Vértés leült, de előbb kijelentette, hogy

sohse tanult, már régen nem játszott, satöbbi. Ez hozzá tartozik. Polkák és keringőket játszott. Erre aztán benn elkezdtek csapkodni a kártyákat, egy kicsit megiazult a társaság, nagyobb lett az élénkség és a füst. Vértés patogtatta a ritmust és talán ez okozta, hogy a mindig előkelő és gavallér Bajtár odaült Éva elé:

— Szabad kérnem?

— De nincs hely? — mondta Éva, mire a többi urak nekiestek a székeknek, az asztalnak, s abban a reményben, hogy ők is táncolni fognak, egy pere alatt félretoltak mindent. Bajtár pedig előkelő pesties módra kezdett keringőzni, nem ugrálva, hanem lépkedve, valami turesa, szinte neveltségű kis vállgöbítéssel. Tozanov Jolán kisasszonyt kérte fel, Richter pedig Csenke névvel táncolt. Valóságos kis báli lett, Vértés egyre jobban verte a zongorát, benn szinte ordítottak a kártyázók és Évanak már égett az arca.

Aztán váltakoztak a párok, a dolog pompás kis mulatságnak ígérkezett. Most már Richter is járta Évával. De az asszony csak egy tórt táncolt vele. Akkor halkán mondta neki:

— Elég. Magának nem szabad többet.

Valóban Jolán kisasszony már figyelte is őket. Éva libegve ült egy széken s visszautasította Bajtárt. Nem táncol. Pihen. Legyeztes és gyönyörködtek a hamvas, piros arcbán, a most már mély és igéző tüllel ragyogó szemben, sőt kis lakcipőjét is nézték. Mindenkinél tetszett. Érezték, hogy ez lesz itt a királyné. Már is vizet hozott az egyik, a másik legyeztes és Vértés még mindig verte, verte a zongorát, pedig már akkora volt a forróság, mint valami kemencében.

Künn, lenn az uton éjfélkor az éjjeli turnus emberei érkeztek sorra a bánya elé. Ezek éjfélkor mennek be és reggeli hatig dolgoznak. Ott lenn mindegy, éjjel van-e, vagy nappal. Sárga lánggal égő méceikkel ott kószáltak, kóboroltak a bejárat körül, várva az imádságot. Bámulva nézték a négy világos emeleti ablakot, amelyet megizzasztott belülről a sok forró lehellet. Valami lázas élénkség, forróság áradt

most a házból, kihallatszott a zongora, mint ennek a meleg, izgatott életnek a lüktetése. És lenn ámos, didergő szegény emberek néztek föl rá, mint valami kisebbszerű pokorra, amely izzik, lángol, tombol az ablakok mögött. Végre együtt voltak mind s a méceek egy csomóba gyűltek a bejáratnál. Az imádság is úgy morajlott el közöttük, polkaritmus mellett, amelybe akkor már kurjantások vegyültek, mivel már a kártyások is táncoltak a sok konyakozás után és Csenke bácsi olyan vidám volt, mint egy vakációs bányászövendék.

Aztán bementek a tárnába, lassan beszíttá a fekete nyílás a hegy alá a kis világosságokat. Az utolsó is eltűnt és kívül megint csönd lett. Az esteli munkások ma a Lili-tárna felől jöttek ki. És magányosan maradt a négy izzó ablak, most már egyedül tüzelt az éjszakába, a nyugodt, mélyen alvó faluban, a rengeteg fenyők alatt, mint valami mérges, piros pattanás egy nyugodt testen, amely egyedül forró, s amelynek megvan a maga külön kis láza.

Senkise hitte volna, hogy a teasztély ilyen szépen fog sikerülni. Igen sok konyak és svéd likőr fogyott s a nagy kaput reggel hét órakor, derengéskor nyitották ki. Jolán kisasszony jött ki elsőnek, óriási kendőbe burkolva, sietve, utána Richter és Csenkéék. Majd folygúrt gallérral, lármásan az urak.

— Menni kéne még valahová, — mondta Bajtár és erre jóízűen, szívből nevettek. Emlékeztek erre a mondásra városi mulatságokból.

— Menjünk reggelizni a kaszinóba!

Ez tetszett. Mind a kaszinó felé indultak. De a bányatiszték akkor már messzi jártak és Jolán kisasszony Richter karjába kapaszkodott. Egy kicsit szomorúan, félve szorította magához a fiu karját, szinte konstátálta, hogy mellette van, hazakiséri, szóval, hogy még az óvé.

(Folytatása következik.)

fagyutót és 1.101.946.920 viaszgyújtót. Ez utóbbiakhoz 37.447 kilométer hosszúságú viaszfonalat szálláltak fel. Dohányból 38.161.627 kilogrammot adtak el, ami fejenként egy kilogrammot képvisel és közel három kilogrammot minden felnőtt férfi után. Az átlagos dohányfogyasztás az utolsó 70 év alatt megháromszorosodott. 1830-ban 552 gramm volt, 1845-ben 529, 1861-ben 763, 1880-ban 907, 1890-ben 944 és 1899-ben 990 gramm.

Napirend.

Naptár. Kedd, március 13. — Római katolikus: Nicefor ptk. — Protestáns: Roderig. — Görög-orosz: (február 29.) Kasszián. — Zsidó: Veadr 12. — A nap két óra 2 percek. — Nyugszik d. u. 5 óra 44 percek. — A hold két délután 3 óra 16 percek. — Nyugszik reggel 4 óra 23 percek.

A földmiveltési miniszter fogad délután 4 órakor. Az összerfelleltségi törvény revíziójára kiküldött bizottság ülése a képviselőházban.

Az Országos Iparügyiület összes ülése délután 5 órakor az Ujtelek 4. számú helyiségében.

Nemzeti múzeum: Régisírtára, nyitva van délelőtt 9 órától d. u. 1-ig. — Többi tárai 1 korona belépődíj mellett megtekinthetők.

Nemesség-küldetés a városligeti Múcsarnokban. Nyitva délelőtt 9 órától d. u. 5 óráig. Belépődíj 2 korona.

Szekely-küldetés a Nemzeti Szalonban, nyitva délelőtt 9 órától este 9 óráig. Belépő díj 50 fillér.

Iparművészeti Múzeum és az Iparművészeti Társulat állandó hazája nyitva délelőtt 9-12-ig.

Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9-12-ig, és délután 3-8-ig.

Mezőgazdasági múzeum (Kerepesi-ut 72.), nyitva d. e. 9 órától 1 óráig.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság: VII. kerület Kerepesi-ut 20. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-12 délután 2 óráig. Tuaközös-otály és Kereskedelmi szakkönyvtár: VII. kerület, Kerepesi-ut 22. szám alatt. Hivatalos órák délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. A hazai termékek állandó kiállítása. A Keleti mintatár és kereskedelmi-történelmi gyűjtemény, továbbá a hazai-ipari kiállítás melyben az üzletvezetőség árusításokat is eszközöl) a városligeti iparcarnokban nyitva: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 2 órától 4 óráig. A külföldi kiállítási központi üzletvezetősége (Magyar kereskedelmi részvénnytársaság) V. Váci-körút 32. szám alatt.

Szórakozó helyek.

Allatkert nyitva egész nap.

Somogyi Mulató. Nagymező-utca. Ma egész új szenzációk műsor.

Folles Caprice. VI. Róvay-utca 18. Naponta fényes műsor.

Budapest kávéház. Andrássy-ut. Naponta Banda Marci és fia hangversenye.

Stefánia-szálloda, Murányi-utca 53. Budapest legelőbbs szállodája.

Paris szálloda. Váci-körút. Éttermek. Elegáns kávéház. Látnyavosság: Bachus-pince.

Union-Szálloda díszes nagy étterem, villanyvilágítás, specialitások konyhájában.

Petanovits Metropol szállodája. Naponta hangverseny (lásd hirdetés.) Ujtonnan berendezett fényes éttermek.

Ehm János éttermében (ezelőtt Szikszay) Nemzeti Színház-étterem. Naponta kintinó csinányzene.

Putzer-pince Deák-tér naponta a pince éttermekben Dobronyi Géza I-5 rangú zenekarának hangversenye.

KÖZGAZDASÁG.

A szeszkontingens.

Budapest, március 12.

Éppen jökor, a kereskedelemügyi és a földmiveltési terek költségvetésének tárgyalása közti peremen folyik a pénzügyminisztériumban az a szaktanácskozmány, amely egy nagy hazai ipar szerzett jogait nagyon közelről érinti. Különös iróniája a sorsnak, hogy a kereskedelemügyi vita után, amelyben a hazai ipar istápolását, illetőleg megermentését minden részről olyan buzgó, olyan melegen ajánlották és igérték, azonnal olyan törvényjavaslat felett tanácskoznak, amely egy már meglévő, nagy adózási erővel bíró ipart nyugalmából felzavarni képes. Egyáltalában úgy látszik, nincs szerencsés kezünk az ugynevezett érdekköszűtőközések kiegyenlítésében.

Midőn a borkereskedelem körüli visszaélések megszüntetéséről volt szó, akkor agyonították a borkereskedelmet és bélyeget sütöttünk mindenre, aki annyira elvetemednék, hogy borral kereskedjék; és ennek az árat a bortermelők fizetik meg, akiknek érdekében állítóltag az egész hadjárat megindult, mert készleteik közvetítői hiányában nem igen akadnak vevőkre.

Midőn arról volt szó, hogy a gabonakereskedés körül bizonyos visszaélések észlelhetők, akkor azonnal az egész gabonakereskedés az uszoratórvény védelme alá került és a jövő aratás alkalmával kiszagadánk hiába fognak keresni olyant, akinek megint kedve volna magát annak kitenni, hogy vetéseiket aratás előtt megvegye, kevesen lévén olyanok, akik a fenyítő bíróság elé is idéztetik magukat csak azért, hogy a legtovényesobb adószedési üzletet megköthessék. Megint a gazdák azok tehát, akik a tulszioru és helyén nem levő intézkedésnek megadják az árat.

Midőn arról volt szó, hogy az őrlési forgalom örve alatt kelletlenül több idegen buza özönlik be az országba, a helyett, hogy a visszaélést megakadályozták volna, megint a külföldről behozott idegen jelszavak után induló gazdák sok évi sürgetésére az egész őrlési forgalmat, amely minden országban, még olyan országokban is, amelyek nem annyira mezőgazdasági jellegűek, mint Magyarország, üdvöven működő intézmény, teljesen eltörölték; és ennek hatása az, hogy a buzaárak lejjebb szállanak, mert a nagy malmok ez intézkedés által meg vannak fosztva amaz eddig élvezett előnyöktől, amelyek őket képessé tették arra, hogy minél több hazai buzát dolgozzanak fel és mentől több örleményvel felkeressék a külföldi piacokat. Az őrlési forgalom eltörölése által tehát nem csak ezt a nagy ipart, amelynek felvirágzása sok elfogult embernek szála volt a szemében, hanem éppen a mezőgazdaságot is sújtották, amelynek egy tőkegazdag és

teljesítési képességgel bíró fogyasztója tetemesen meggyöngült.

Es most, úgy látszik, ugyanazok az elfogult elemek és megint a rosszul értelmezett mezőgazdasági érdekek cégre alatt egy más nagyipar kikézdését vették célba. Ez az ipari szeszgyárak intézménye, amelynek az ugynevezett agráriusok kizárólagos mezőgazdasági iparágá váló kijelentését követelik. Képzeltető, hogy Lukács László pénzügyminiszternek nagyon nehezeze eset, hogy a szeszkontingentálási törvényt rövid felévi fennállása után megbolygattassa és az ipari szeszgyárakat az 1899: XXII. törvényeikkel nekik több évre megadott jogbiztonságukban megint megzavartassa. Es sietünk kijelenteni, hogy midőn Lukács miniszter az agráriusok sürgetésének engedve, a gyáripárnak megadott kontingensnek a mezőgazdasági szeszgyárak érdekében levő megrövidítését előzoza, ezt a legenyhebb módon tervezi, és hogy teljesen át van hatva attól, hogy az ipari szeszgyártás nemcsak államgazdasági, hanem mezőgazdasági szempontból is mily nagy jelentőségű; de nem tagadható az, hogy a gyári szeszipar megzavartatik törvényileg több évre biztosított nyugalmában. Az agráriusok megfelelkeznek éppen arról, hogy az államra nézve nem közömbös, vajjon a szeszgyártás, amelynek adózási képessége a költségvetésnek egyik nagy tényezője, iparilag vagy mezőgazdaságilag üzetik-e. A mezőgazdasági szeszgyár csak akkor dolgozik, ha az éppen előnyére van és csak akkor használja fel a neki megadott kontingenset, ha ez nyereséggel jár, míg a nagy gyáripart nagy befektetései és üzleti összeköttetései az üzemre jóformán kényszerítik, még akkor is, ha az veszteséggel jár. Attól tehát nem kell tartanunk, hogy a gróf Zselénski által tegnap beadott határozati javaslatnak elvi kijelentései elfogadattassanak, mert a pénzügyi igazgatás bevételeinek egy olyan lényeges alkotórészt olyan ingadozó alapra fektetni, minők a mezőgazdasági szeszgyárak, soha sem lesz hajlandó; de tény, hogy rövid felévi fennállás után törvényt változtatnak, csak azért, mert időközben több mezőgazdasági szeszgyár létesült, már egymagában is alkalmas arra, hogy az érdekelt gyáripárban a bizonytalanság kínos érzetet keltsen fel. Németországban, ahol az agráriusoknak csak elég nagy befolyásuk van, minden ujonnan létesült szeszgyárde kénytelen várni addig, míg a kontingens újra felosztatik. Nálunk az, ha valakinek eszébe jut egy új szeszgyárat építeni, teljesen elegendő arra, hogy ő is azonnal kontingenshez jusson.

Az itt egymással összeitközésbe kerülő érdekek böles mérlegelése szükséges lesz arra, hogy a most tanácskozás alatt álló törvényjavaslat-tervezet olyan alakot nyerjen, amely a meglévő gyáriparra tulságos nagy áldozatot ne rójjon, mert épp úgy, amint az egyoldalulag itélkező agráriusok részéről 20 év óta üldözöbe vett nagy malmok, úgy a szesz-nagyipar is nyerstermékek tömeges feldolgozása által fontos mezőgazdasági

UJ FÖLD

Ira: KNUT HAMSUN

Önök bíztak valakiben s az a valaki nem felelt meg a várakozásnak s a bizalomnak; ezt nem szabad elfeledni.

Nem, nem szabad megbocsátani, hanem meg kell bosszulni az ilyent. En láttam, mikor egyszer két omnibusz-lovat kinozott a kocsis, egy katolikus országban láttam, Franciaországban. A kocsis fenn ült a bakon, a magasban s a nagy, hosszú ostaróval ütötte-verte a lovakat, de hiába volt; a lovak megcsuszak a kövezeten, nem tudtak belekapaszkodni, ámbar majd elhasadt a körmük; de nem tudták, sehoggy sem tudták megmozdítani a kocsit. A kocsis leszállt a bakról, megfordította az ostart s az ostartnyéllal ütötte őket, a hátukon vágott végig. A lovak most egyet rántottak a kocsin, a levegőbe rugtak s ujból megrántották a kocsit.

A kocsis dühöng. Egyre több ember sereglik köréjük, akik bámulják a kocsit is, a lovakat is. A kocsis most a lovak elé megy s a szemük közé csap az ostaral, aztán a hátsó lábukat üti, a hátsó lábukat, ahol legjobban fáj az ütés.

A lovak meghorkannak, elesusznak s ujra térdre esnek, mintha csak kegyelemért könyörögnének... Háromszor is előlépett és meg akartam markolni annak a kocsinak a torkát, de a tömeg mindháromszor hátra szorított, mivel nem volt köztük egy sem, aki feláldozta volna a jó helyét, amelyről mindent meg lehetett látni. Revolver nem volt nálam, a zsebkezem volt minden fegyverem, azt a kezembe is vettem s így káromkodtam s szidtam azt a kocsit, aztán imádkoztam, soha életemben nem könyörögtem még olyan buzgóan valamiért, mint azért, hogy ezt az embert a pokol minden kinja sújtsa az életben is,

halálában is. Imádkoztam, könyörögtem buzgóan. Most egy asszony áll meg mellettem. Apaca s Krisztus keresztjét hordja a mellén. Így szól hozzám:

— Ugy-e uram, mennyire vétkeznek?

— Igen — mondom.

— De Isten jó, Isten meg fog nekik bocsátani. Hirtelen megfordulok, ránézek erre a kimondhatlan durva teremtsére. Nem szölok egy szót sem, csak egyre nézem s aztán az arcába köpök...

Köröskörül mindenki kacag.

— Az arcába köpött? Igazán? No és mi lett belőle? Megugrott, megszaladt?

— Nem, elfogtak... De azt akartam csak mondani, hogy az embernek sohasem szabad megbocsátani. A jótéményt még nagyobb jótéttel kell megfizetni, de a gonoszsgat meg kell bosszulni. Ha az embernek a jobb képét megütik s ezt is megbocsátja vagy pláne a bal arát is odatartja, akkor aztán vége van minden jótéménynek... Látják, kérem, a thing mai eseményei egészen beillenek azokba az állapotokba, amelyeket mi magunk teremtetünk. Mi megbocsátjuk és szivesen elnézzük a vezérferfiak hűtlenségét, gyengeségeiket. Ez ellen és most kellene fellépni Norvégia ifjuságának, az erőnek, a haragnak. De az ifjuság nem lép fel, nem, mert zsolttarokkal és énekel tele kiabáltak a fulúkat, s csak a békére, az engedekenyiségre és kegyességre tanítottuk őket s arra, hogy mindig dicsérjen. Itt van, tessék megnézni. Erős, egyenes tartásu ifjuságunk van, hat láb magas legények s mégis a szopövegéből táplálkozik. Meghiznak tőle, kövérek lesznek tőle. Ha nyakon ütök őket jobbról, megbocsátják s még a bal képüket is odatartják. Az öklük a zsebben. Béke...

Koldevin beszédét nagy érdeklődéssel hallgatták, észrevették őt. Mint rendesen, most is nyugodtan ült s nyugodtan beszélt. A szemé lángolt, keze remogott s ámbarot titkolni akarta ezt s egymásra tette a két kezét, mégis látni lehetett. Ujjait hátrafelé görbitette. A beszéde egy-

hangu volt. Különbben pedig nem volt valami kedves külseje, gombos gallérja a nyakkendővel együtt félrecsuszott, úgy hogy az egész egy oldalon lógott le; kék gyapot ingét látni lehetett. Koldevin ur azonban mitsem sejtett mindebből. Itt-ott ősz szakállá mellőig ért.

A hírlapíró bölintott s így szólt szomszédjához:

— Nem rossz! Majdnem úgy beszél, mintha közlünk való volna.

Paulsberg Lars tréfálva s még egyre jóakarattalag beszélt.

— Igen, fél napon át egyebet sem tettem, mint káromkodtam: én tehát megtettem a magamét s az ifjuság felháborodásából eléggé kivettem a részemet.

Grande ügyvéd fölségesen mulatott, nem tudott hova lenni a feletti örömeiben, hogy magával hozta Koldevin. Még egyszer elbeszélte Mildének, hogy miképpen történt az egész dolog:

— Gondoltam, hogy odafent mulatok valami jól, találkoztam evvel az emberrel, aki a Tivoli kapujában állt; egyedül volt s megsajnáltam szegényt...

Most Mildé vette át a szót.

— Ön az uralkodó állapotokról beszél, azokról, amelyekbe belekerültünk; azt gondolja talán, hogy köröskörül, mindenütt erőtlenség és vértelenség vesz körül bennünket? Nagyon téved, ha ezt hiszi...

Koldevin mosolyogva szólt közbe:

— Nem, azt nem gondolom.

— Hát mit? Nem járja, hogy olyan erőtlő, nagy tehetségektől duzzadó ifjuságot, mint aminő a miénk, egyszerűsen elnyerjedéssel vadoljunk. Az ördögbe is, mutasson az ur olyan időt, amelyben annyi tehetség lett volna az ifjuságban, mint amennyi a maiban van.

— Nem, igazán nem mutathatok, nem tudok mutatni — mondta még Norem is, a szinész, aki az asztal sarkán csendben meglapulva, egyik pohár pálinkát a másik után hörpintette fel.

Folytatás következik

darabos 43.50—44.50 korona, 3 darabos 45.—46.—47.—48.—49.—korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 15.50—16.—korona, 120 darabos —.—korona, 100 darabos 20.75—21.—korona, 85 darabos 28.—28.25 korona azonnali szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 14.—14.25 korona, 100 darabos 20.—20.50 korona, 85 darabos 27.—27.0 korona. Szilvaiz: szlávóniai 18.—18.50 korona, szerbiai 16.—16.50 korona azonnali való szállításra.

A bécsi gabonatózsdé.

Bécs, március 12. (A Budapesti Napló telefon-jelentése.) Külföldről nem érkezett olyan kedvező jelentés, amely a forgalomra élelénkítőleg hatott volna s ennek következtében a részvétel csekély volt. Az üzlet csöndesen kezdődött, az irányzat még valamivel gyöngült s az árfolyamok általában 1—2 fillérrel elapródtak, tengerit kivéve, amelyben arányos kereslet mutakozott s erre 2 fillér advance támadt. Buza május—júniusra 7.69—7.65—7.63, őszre 7.87—7.83. Rozs tavaszra 6.58—6.57, május—júniusra 6.66—6.65, őszre 6.80—6.78. Zab május—júniusra 5.30—5.31. Tengeri május—júniusra 5.45—5.47 koronán kelt. Egyébként jejezetett: Buza tavaszra 7.65—7.66. Zab tavaszra 6.25—5.26. Zab őszre 5.58—5.60. Repce augusztus—szeptemberre 12.85—12.90. A készárú piacán a foyasztás részvéltensége következtében nem volt figyelemreméltó üzlet; az irányzat változatlanul nyugodt, azonban arra a hírre, hogy a Bánában a fagy károkat okozott, a tőzsdé szilárdabban zárult. Buza tavaszra 7.60. Buza május—júniusra 7.70. Buza őszre 7.92. Tengeri május—júniusra 5.50. Rozs tavaszra 6.60—6.62. Rozs május—júniusra 6.79—6.78. Rozs őszre 6.83—6.84. Zab tavaszra 5.28—5.30. Zab őszre 5.66.

A bécsi értéktőzsdé.

Ama jelentés, hogy a szénbányász-sztrájkot legközelebb befejezik, az előtőzsdére befolyást nem gyakorolt. Az üzlet panzrott.

Déli tőzsdé üzletellen.

Zárlat élénk, különösen szén hausse a sztrájk befejezésének híre.

Bécs, március 12. (Magyar értéktőzsdé.) 4% aranyjárdék 97.40. Tiszai és szegedi kölesön sorsjegy 141.75. Magyar vasuti kölesön ezüstben 100.10. Magyar keleti vasuti állami kötvény 99.40. Magyar leszámítoló és pénzváltóbank —.—. Rimamurányi vasműrészvény 316.—. Magyar koronaárjárdék 93.70. 4%—os Magyar földteherm. kötvény 92.65. Magyar hitelbank részvény 186.25. Magyar nyereoményi kölesön sorsjegy 164.—. Kassa-oderbergi vasuti részvény 90.—. Magyar kereskedelmi bank 274.—.

Bécs, március 12. (Osztrák értéktőzsdé zárlat.) 4 2/3% papírjárdék 99.30. 4%—os osztrák aranyjárdék 98.35. 1890-iki sorsjegy 136.25. Osztrák hitelsorsjegy 395.—. Angol-osztrák bank 124.50. Bécsi bankgyűlésület 135.75. Osztrák-magyar-bank 128.25. Déli vasut 26.30. Dunagőzhajózási részvény 72.20. Dohányrészvény 142.50. Császári és királyi arany 114.30. Német bankváltók 118.50. 4 2/3% ezüst járdék 99.20. Osztrák koronaárjárdék 99.45. 1864-iki sorsjegy 200.50. Osztrák hitelintézeti részvény 235.70. Unionbank 154.60. Osztrák Länderbank 118.60. Osztrák-magyar államvasut 136.80. Elbavölgyi vasut 124.50. Alpsi bányarészvény 268.—. 20 frankos arany 19.29 Londoni váltóár 242.85. Bécsi Tramway 135.—. Az irányzat üzletellen.

Bécs, március 12. (A Budapesti Napló tudósítójának telefon-jelentése. A délutáni magánorgonában a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 235.60 Magyar hitelrészvény 186.60. Angol-Osztrák bank 125.—. Union bank 135.90. Länderbank 154.50, bankgyűlésület 118.60, osztrák-magyar államvasut részvény 136.80, északnyugati vasut részv. 26.30, elbavölgyi vasut 134.50, dunagőzhajós részv. 120.—, alpsi bányarészvény 142.75, májusi járdék 268.—. osztrák koronaárjárdék 93.75, magyar arany, 99.30, magyar koronaárjárdék 93.70, német birodalmi márka készpénz

124.25, utómóra 118.42, töröksorsjegyek 118.52, rimamurányi vasut —.— déli vasut —.— dohányrészvény —.— Napoleon d'or 19.29 Lombard —.—.

Külföldi értéktőzsdék.

Berlin, március 12. (Zárlat.) A mai tőzsdé-forgalom nem volt nagyon élénk. A járdékpiac az angol konzolok londoni emelkedésére szilárd volt. Belöldi 3%—os kölesön 86.70-ig emelkedett. Kohórészvények tartották magukat, bányarészvények egyenlőtlének. Vasutak nagyobbára csöndesek. Kanada-Pacific részvények március első hetéről kimutatott 70.000 dollárral kisebb bevételre gyöngültek, transvaali vasutak javultak. Magánleszámítási kamatláb 5 1/4%.

Berlin, március 12. (Zárlat.) 4 2/3%—os papírjárdék —.—. 4% osztrák aranyjárdék 99.25. Elbavölgyi vasut —.—. Magyar koronaárjárdék 92.90. Osztrák-magyar államvasut 139.60. Kassa-oderbergi vasut —.—. Bécsi váltóár 84.30. Magyar vasuti beruházási kölesön 100.90. Alpsi bányarészvény —.—. Disconto-Commandit 196.90. Általános villamosozási Edison 250.—. Gelsenkircheni 212.60. Laura-kohó 275.90. 4 2/3% ezüstjárdék 98.10. 4% magyar aranyjárdék 97.80. Osztrák hitelrészvény 235.40. Déli vasut 29.10. Károly Lajos vasut 100.50. Orosz bankjegy 219.10. 4% új orosz kölesön 99.25. Török dohányrészvény —.—. Olasz járdék 94.75. Magyar hitelbank —.—. Dynamit Trust —.—. Harpeni 229.40. Az irányzat csendes.

Berlin, március 12. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Esti forgalom. Négyezredes magyar aranyjárdék 97.60. Magyar koronaárjárdék 92.90. Osztrák hitelrészvény 235.50. Osztrák-magyar államvasut 139.50. Déli vasut 29.10. Északnyugati vasut —.—. Elbavölgyi vasut —.—. Orosz bankjegy készpénz —.—. Buschtchradai 299.50. Orosz bankjegy 216.10. (Ultimo.) Lombard —.—.

Hamburg, március 12. (Zárlat.) 4 2/3% ezüstjárdék 98.10. 1890. sorsjegy 138.—. Déli vasut 29.—. 4% osztrák aranyjárdék 99.50. Osztrák hitelrészvény 235.50. Osztrák-magyar államvasut 139.50. Olasz járdék 94.60. 4% magyar aranyjárdék 97.50. Az irányzat nyugodt.

Frankfurt, március 12. (Zárlat.) 4 2/3% papírjárdék —.—. 4% osztrák aranyjárdék 99.30. Magyar koronaárjárdék 93.10. Osztrák-magyar bank 127.40. Déli vasut 29.10. Elbavölgyi vasut 124.70. Londoni váltóár 105.05. Bécsi bankgyűlésület 133.20. Villamos részvény 143.—. 3%—os magyar aranykölesön 80.50. 4 2/3%—os ezüstjárdék 98.30. 4% magyar aranyjárdék 97.50. Osztrák hitelrészvény 235.50. Osztrák-magyar államvasut 139.40. Északny. vasut 117.50. Bécsi váltóár 84.30. Párisi váltóár 812.66. Unionbank 254.—. Alpsi —.—. Bécsi bankgyűlésület —.—. Szilárd.

Frankfurt, március 12. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Arfolyamok január. Esti forgalom. Osztrák hitelrészvény 235.80. Osztrák-magyar államvasut 139.40. Déli vasut 29.10. Osztrák aranyjárdék —.—. Olasz járdék 94.80. Laura-kohó —.—. Harpeni 229.75. Discont —.—. Alpsi —.—. Bécsi bankgyűlésület —.—. Szilárd.

Páris, március 12. (Zárlat.) 3% francia járdék 101.90. Olasz járdék 94.37. Osztrák-magyar államvasut —.—. Francia törleszt. járdék 100.75. 4% magyar aranyjárdék 98.60. Török dohányrészvény 297.—. Osztrák Länderbank —.—. 3 1/2% francia járdék 102.88. Osztrák földhitelintézeti részvény 1260. Déli vasut —.—. 4% osztrák aranyjárdék 100.15. Ottonbank 576.—. Párisi bankrészvény 1165. Alpsi bánya részvény —.—. Az irányzat nyugodt.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Március 12. A sertésüzlet irányzata változatlan. A) Fürtött sertések ára: I. A) Magyar elsőrendű: Öreg nehek (páronkint 400 kilogramm felüli súlyban) 92—96 fillérig. Öreg közép páronkint 300—340 kilogrammig terjedő súlyban —.—. Krajcárig. Fialat nehek (páronkint 320 kilogramm felüli súlyban) 100—102 fillérig. Fialat közép (páronkint 251—320 kilogrammig terjedő súlyban) 100—101 fillérig. Fialat —.—. Kőnyű páronkint 250 kilogrammig terjedő súlyban 99—100 fillérig. — II. Magyar szedett: Nehek (páronkint 260 kilogramm felüli súlyban) —.—. Krajcárig. Közép (páronkint 240—260 kilogramm súlyban) —.—. Krajcárig. — Kőnyű (páronkint 220 kilogrammig terjedő súlyban) —.—. Krajcárig. — III. Romániai: Nehek (páronkint 220 kilogramm felüli súlyban) —.—. fillérig. — Közép (páronkint 250—320 kilogrammig terjedő súlyban) —.—. fillérig. — Kőnyű (páronkint 250 kilogrammig terjedő súlyban) —.—. fillérig. — IV. Romániai eredeti (Stacahl). Nehek (páronkint 240 kilogrammig terjedő súlyban) —.—. fillérig. — Kőnyű (páronkint 250 kilogrammig terjedő súlyban) —.—. krajcárig. V. Szerbiai Nehek (páronkint 260 kilogramm felüli súlyban) 97—99 fillérig. — Közép (páronkint 240—260 kilogrammig ter-

jedő súlyban) 96—98 fillérig. Kőnyű (páronkint 240 kilogrammig terjedő súlyban) 94—97 fillérig. Sertés jéltészám: 1900. márc. 10. napján volt készlet 26378 darab, 1900. március 11. napján elhajlatott 1744 darab, 1900. évi március 11. napján elszállított 260 darab, 1900. március 12. napjára maradt készletben 28362 darab.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Március 11. —

Kinevezések. A pénzügyminiszter a székesfehérvári adófelügyelőhöz Hann Arnold ottani pénzügyi segédtitkár pénzügyi segédtitkár, Bölcsházy Barna vasvári számvizsgálókat ideiglenes minőségű vasvári számvizsgáló, Zamlinszky Ferenc budapesti lakost ideiglenes minőségű segédnyilvántartó pénzügyi számvizsgálóknak; — a kolozsvári illetéktábla élnöke Haú János vezéret joghatóságát a kolozsvári illetéktábla kerületébe seénydíjas jogvagyakornak; — a szegedi pénzügyvizsgálóság Rajner Kálmán díjazott vámgyakornok-jelöltét a szegedi fővámbívaltohoz díjazott vámgyakornokká; — a budapesti kereskedelmi és váltóforgalmazó dr. Dávid Miksa budapesti gyakorló ügyvédet német és francia tolmácsá; — a zombori törvényszék dr. Bikár Voin ügyvéd zombori lakost a zombori törvényszéknek harmadik szerb-horvát-magyar tolmácsnak; — a szabadkai törvényszék élnöke Németh Imre szabadkai törvényszék napidias hivataloszókat a zentai járásbírószékhöz hivataloszóvá; — a szegedi törvényszék élnöke Turbók József kiszolgált katonát, jelenleg tamási járásbírósi napidias szolgát a bonyhádi járásbírószék III-ad osztályu hivataloszóvá nevezte ki.

Névváltoztatások. Klein Lipót budafoki illetőségű ugyan ottani lakos vezetéknevének Balassórá, Adamcsok György-tantó Jász-Alsó-szent-tyröggyi lakos, valamint kiskoru gyermekei Gizella, Margit és Sándor vezetéknevének Egrire, kiskoru Kraus Róbert, Kraus Perina, Kraus Nándor és Kraus Jenő budapesti illetőségű ugyanottani lakosok vezetéknevének Meszlényire kért átváltoztatása, bolgyminiszteri rendelettel megengedett.

Időjelzés.

— A m. kir. országsó meteorológiai intézet jelentése. —

Budapest, március 12.

A magas nyomás centruma keletebbre — Magyarországon és a Fekete-tenger közö — húzódtott, az északi depresszió Islandtól az Urálig kiszélesedett és a bicegyre öböl felett levő sekély depresszió benyomult a kontinensre és nyomában egy új maximum húzódik, Irország felé.

Az idő még jobbra a magas nyomás hatása alatt száraz és csak a depressziók közvetlen környékén volt csapadékok.

Nálunk az idő még mindig általánosan derült és száraz; a hőmérséklet nappali maximuma 10°, minimuma éjjel és hajnalban pedig 5°—6° körül van.

Különd: Emelkedő hőmérséklettel egyelőre még száraz és derült idő, később pedig nyugatról terjeszkedő borulás várható.

Vizállás.

	márc. márc.	márc. márc.		márc. márc.	márc. márc.
	10.	12.		10.	12.
	méter			méter	
Jan Duna	Schöding	0.28 0.28	Tisza	M.-Szécs	0.40 0.20
"	Passau	5.48 5.4	"	Tokohéka	0.18 0.14
"	"	0.20 0.27	"	V.-Námény	0.60 0.39
"	Bécs	0.24 0.24	"	Tokai	1.41 0.90
"	Pozsony	2.50 2.50	"	Tisza-Püred	2.48 1.82
"	Konstom	2.09 2.09	"	Szolnok	2.03 2.18
"	Budapest	2.91 2.90	"	Csongrád	2.25 2.54
"	Páts	2.80 2.40	"	Szeged	2.09 3.01
"	Mohács	4.44 4.08	"	Trék-Becse	2.62 2.69
"	Gombos	4.57 4.44	"	Tisza	2.03 2.59
"	Cyőr	2.76 2.76	"	Óndova	0.78 0.65
"	Buda	2.80 2.40	"	Tonolya	0.86 0.80
"	Orsova	2.58 2.08	"	Podrogy	1.98 1.50
"	Magyariálya	3.10 2.90	"	Sajó	1.08 1.94
"	Zselica	0.21 0.4	"	Hérszéd	0.13 0.27
"	Troncsán	0.43 0.5	"	Bereettyó	0.63 0.64
"	Szered	0.09 0.18	"	B.-Uffalu	0.74 0.45
"	Sz.-Gothárd	0.12 0.14	"	Kőrös	0.84 0.22
"	Sárvár	0.44 0.36	"	N.-Várád	0.02 0.05
"	Cyőr	2.76 2.76	"	Békéscs.	1.45 1.11
"	Pettinó	0.55 0.50	"	Tenke	0.28 0.20
"	Zákány	0.31 0.27	"	Gurahonó	0.83 0.50
"	Berec	0.07 0.07	"	Borbély	0.62 0.20
"	Eszék	1.10 1.38	"	Bóly	0.28 0.29
"	M.-Szerhad.	0.42 0.40	"	Gyoma	2.06 1.62
"	Zágráb	0.60 0.68	"	Gy.-Fehérvár	0.14 0.00
"	Sziszec	1.10 1.10	"	Branyicska	0.65 0.43
"	Mitrovics	3.75 3.41	"	Soborsán	0.00 0.00
"	Dobó	0.17 0.13	"	Arad	0.38 0.39
"	Szatmár	1.04 0.88	"	Makó	0.40 0.34
"	N.-Majfay	0.00 0.28	"	K.-Kostóly	0.40 0.43
"	Munkacs	0.14 0.00	"	Kiszécs	0.61 0.76
"	Homonos	0.10 0.00	"	Tomcsév	0.01 0.16
"	Ungár	0.21 0.28	"	Becserekek	0.48 0.35

KÁVÉ ÉS TEA
különlegességek
legutányosabban kaphatók 5 kilogrammos esomagokban is
TRIESZTBŐL
FRATELLI DEISINGER-ÉKÉ
Via dell'Acquedotto Nr. 53.
• Árjaap ingyen. •

Radó Antal!
Költők
Albuma
Jelenkori magyar költők verseiből. Harminceket magyar festőművész képeivel. 28 forint helyett 18 forint.

A nekünk mutatott számlát megbízható, hiteles és kénytelenül helytlen szemügyre vétel után fennálló minden hibát a teljes egészében ajánljuk.
Rendelőintézet Budapest, Andrássy-ut 24.
az Opera mellett.
TITKOS BETEGSÉGEKET
hüvelybetegségeket és sebeket, az érfertőtlenítés utóhatásait, az elgyengült férfiak, magánélet, a bajnok utókezelésényeit, nékelt fertőzöttyűk, barmenyire dőltek is, valamint mindazon más betegségeket, melyeknek a magtatársak egyik főokozója és birtokosok képegyütt új gyógyítómó szerinti, biztos sikertel, gyorsan és alaposan.

Apold a szépségedet!
CZERNY-féle eredeti
Orientalische Rosenmilch.
(Kétféle rózsaszín)
A legjobb és lecsodás megújító és úde arcbőrre szerel, mely semmi más hasonló ártalmatlan szer által is nem felel; kifűnt bőrszűken sőt a bőrtnek bármilyen tisztáltsághoz ellen, megújított a szíves vagy barna arczu.
ára 2 korona.
Sonnenblumenohl-seife ára 70—100 fill.
hozza Balsamin-zsappan 60 fill.

Csak rövid ideig!
Valódi harzi kanári.
Öblös, csengő, rászogató és mélyhangú, harang és fuvola, változatos énekek szorgalmas énekesek, megérkeztek és eladók „Fehérlő”-szálatla VIII. Kerepest-ut 15. földszint ajtó 12. Söndermann madártenyésztő, közvetlen Harz-ból. Megjegyzem, mindig jótállással 10 napi próbaidőre adok el. Különleges forrás ismételtdőknek. Rövid tartózkodás.

Most jelent meg!
A polgár, mint esküdt.
Írta:
Dr. Gonda Dezső
Ára angol vászonkötésben 1 frt 20 kr.
Kapható a „Budapesti Napló” kiadóhivatalában, József-körút 18.

Dr. Garai Antal
ortos, sebész, szemész és szülészet dor. volt csász. kir. oszt. főorvos.
RENDELŐ: naponta, 6 ó. a 10 óráig, egyéb délután 4 óráig.
Díjazott levelekre lemacsokor ügyeltemmel válaszoltatás és gyógyászatekről is gondoskodva lesz.
Nőknek külön váróterem.
Uyvonott megjelent és szerzője: Dr. GARAI ANTAL-nál megrendelhető **NEPSZERŰ ÜTMUTATÓ** (már 1-1-ké kiadva megjelölt) német betűszóval, 6 ezek észszerű egyszerűsége miatt könyve volt ir 2 frt 50 kr., most csak 90 kr. A könyv új beomagoj lesz elküldve, 1 frt bekiűdése mellett barmenny 60 kr. utánvétel mellett.
A könyv tartalma: I. Az újszerű elírás. — II. A nemel álet bűrésede. — III. Az ánterő letés és az éjjeli maomások. — IV. Hüvelygyógyász (trippes) és hüvelygyógyászlet. — V. A bajnok (alpillis). — VI. Fehérlőny. — VII. Elyen-út letés. — VIII. Női magtatársak. IX. A Varszerel megbetegedések gyógyítására prostruál.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Kedd, 1900. március hó 13-án.

She.

Fantasztikus ballet két részben, 11 képben, Kó-mény Jentől és Beer Józseftől. Zenéjét szerzette Mader Raoul.

Kezdeté 7 óraker.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Kedd, 1900. március hó 13-án.

Rafael.

Dráma 4 felvonásban. Irta Várady Antal.

Személyek:

Chrysostomus	Egressy Sollo	Gyenes
Castiglione	Császár Margherita	Felekiné
Pietro Bembo	Ivánfi Stella	Hegyesi
Barnabó	Mihályfi Gina	Meszlényi
Rafael	Somló Rita	Keczeri
Antonio	Paulayné Követ	Hetényi

Kezdeté 7 óraker.

VÁR-SZÍNHÁZ.

Kedd, 1900. március hó 13-án.

Zárva.

VIGSZÍNHÁZ.

Kedd, 1900. március hó 13-án.

Pajkos férjek.

Bohózat 3 felvonásban. Irta Georges Feydeau.

Fordította Mihály József.

Személyek:

Vatelin	Hegedűs	Pinchard	Balassa
Lucienne	Lánczy	Pinchardné	Nikó L.
Pontagnac	Fenyvesi	Rendőrbiztos	Gyöngyi
Clotilde	Kalmár		Nánási
Soldignac	Gál	Victor	Almási
Meggy	Haraszthy	Gérome	Szerényi
Redillon	Góth	Jean	Szöke
Armandine	Pécsi	Clara	Berzötei
Hotel igazg.	Bárdi	Egy ur	Gyözö

Kezdeté 7 1/2 óraker.

NÉPSZÍNHÁZ.

Kedd, 1900. március hó 13-án.

Szép Helena.

Operette 3 felvonásban. Írták Meilhac és Halévy. Fordították Fái J. Béla és Makai Emil. Zenéjét szerzette Offenbach.

Személyek:

Páris	Gábor	Achilles	Kiss M.
Menelaus	Kovács	1. Ajax	Ujvári
Helena	Küry	2. Ajax	Szerdabelyi
Agamemnon	Tollagi	Orestes	Bojár T.
Calchas	Németh	Leona	Radványi

A 3-ik felvon. Páris almája. Táncoz némajáték.

Kezdeté 7 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Kedd, 1900. március hó 13-án.

Szlamit.

Zsidó daljáték 4 felvonásban. Kövessy Albert átdolgozásából írták: Beöthy László és Makai Emil, zenéjét szerzette: Davidsohn Emanuel.

Személyek:

Monósh	Kardos	Szlamit	Szter
Aron	Mátra	Abigail	Róza
Absolon	Beöthy	Cingitang	Rózsahegy

Kezdeté 7 1/2 óraker.

URÁNIA SZÍNHÁZ

Kerepesi-ut 21.

Kedd, 1900. március hó 13-án.

Spanyolország.

Irta Pekár Gyula.

206 vetített képpel, 4 spanyol táncal és 11 a bika-riadalt ábrázoló mozgó fényképpel.

Kezdeté 7 1/2 óraker.

Országos Magyar Képzőművészeti Társulat

Műcsarnok, városliget.

A művészek nyugdíjalapja javára özv. gróf Nemes Nándorné hátrahagyott műveinek kiállítása

március hó 6-ától 24-ikéig naponta d. e. 9-től d. u. 6-ig két korona belépődíj mellett a műcsarnokban (város-
liget) látható.

FOLIES CAPRICE

Eredeti!! Ma Ujdonság!!
10 óraker! Szencziós ujdonság!

Sámson és Delila.

Parodisztikus bibliai daljáték. Szövegét írta: egy álismstus. Zenéjét összeállította és részben szerzette: Kmoch Adolf. Rendező: Rott Sándor.

Végül:

„Blonde Bestien.“

Bohózat Leitner H.-től. Zenéje Kmoch A.-tól.

Erkély incognito páholyok. Kitérő konyha és italok. — Mérsékelt árak.

PETANOVITS Metropole-szállója.

Ma kedvelt zenekara játszik. Színház után teljesen friss vacsora. A gyönyörű téli kertben kívül a mulatságok, lakodalmak, bankettek megtartására igen alkalmas díszes fehértérme és elegáns különszobák állanak a vendégek rendelkezésére.

Pénteken, március 23-án

este 1/8 óraker

a Royal-teremben

BUSONI

Ferruccio zongoraestéje.

Jegyek 10, 6, 4 és 2 koronáért Rózsavölgyi és Társanál válthatók.

Purim kiállítás

elismert legjobb minőségű hizlalthus és nyelvek, Prima szalámi, Veronal Mortadella, valamint mindennemű saját gyártmányú hurka árúkat, melyek jelenleg ajándékkul legjobban alkalmasak, postakosarakban vagy dobozokban szétküldve, gyári árakban szállít

Grósz Máttyás

ezelőtt Böhm Farkas Fiai füstölthús gyáros Budapest, VI., Király-utca 6. (Simonyi-féle ház.)

Eredeti pilseni palacsör!

Az „Első Pilseni Részv. Serfözde“

ALAPITVA 1869.

világhírű söreit, továbbá

Müncheni Pschorrbräu

és a

Dreher-féle Koronasört

naponta friss töltésben, úgy üvegek, mint hordókban a tartósság kezességé mellett szállítja:

Peissel Henrik,

vezérképviselő és főbizományos Magyarország részére

IV., Váci-körut 19. szám.

U. i. A már létesített „fiumei, zarámbi, aradi és kassai“ képviseleteken kívül szándékom van ilyeneket minden nagyobb vidéki városban felállítani. Erre vonatkozó ajánlatokat kérem közvetlenül címre intézni.

Sneidig egyenruhákat

készít

BLUM SÁNDOR

a főgyáros

Budapest, Váci-utca 17. szám.

STANDARD életbiztosító-társaság

Edinburghban (Angolhon.)

Alapított 1825-ben.

Magyarországi fiók: Budapest, V., Fürdő-utca 4.

Évi bevétel	28.000.000
Kiutalt nyereséményrészek	150.000.000
Vagyon	222.000.000
Halálesetek folytán kifizetve	140.000.000

A Standard kötvényeinek nevezetesebb előnyei:

Kétségtelen biztonság Alacsony díjak. Szabad viláncötvények. Kötvények érvényben tartása díjmentes elmulasztásnál. Tökésítés és előre megállapított visszaváltási ó-ték. Megtámadhatatlanság. Feltétlen fizetés öngyilkosság esetében egy évi fennállás után. Szabad háborúbiztosítás népfelkelők részére.

Díjtáblázatok kívánatra küldetnek.

ÉRTESETÉS.

Használt téli kabát helyett új felöltő csekély ráfizetéssel kapható ROTHBERGER JAKABNÁL Budapest, Kristóf-tér. A becserélt ruhák egy elkülönített osztályban mérsékelt áron adatnak el.

Somossy Mulató

(Nagymező-utca). Albrecht Ferenc, igazgató.

Pénztárvnyítás 7-ker. Kezdeté 8-ker.

A bibliai operett-társulat vendégjátéka Wolfsthal Ch. és Weinberg M. igazgatása alatt. Pontban 9 óraker.

Közkívánatra: Jeruzsálem leánya és a pásztorfiu.

Szenzáció! Először Budapesten! Hatásos siker!

Schwartz testvérek

eredeti Varieté parodisták.

La belle Dagmar Hansen

német, dán excentrikus énekesnő.

Charles és Frederik

Wildwest a bicyclin. Ugymint fellépte az összes ujonnan szerződött művészeknek.

Holnap, szerdán, március 14-én először: Jehuda Halevy.

Történelmi operett Auerbachtól.

Minden ünnep és vasárnap délutáni előadás, félhelyárrakkal, kezdeté fél 4 óraker.

Jegyek elővételben kaphatók Weiss A. nagytőzsde Károly-körut 26. és a nappali pénztáránál. A mulató villanyos világítása saját gépei által eszközöltetik; a gépek Wüste és Rupprecht gépgyárok által készítették.

GOLIÁT MALÁTA SÖR

Kiváló üdítő ital és gyógycélokra szolgál.

Ajánlják: Dr. Korányi és Dr. Kéty egyetemi tanár urak.

Idegbajokban, verszorgonyosnőnél, emésztési zavaroknál, gyengeségnél stb. kitűnő sikerrel használtatik. Arak vid-ekre kőbányai vasut állomásra szállítva 1 láda 30 nagy palack 17 K. 50 f. 1 . . . 30 kis palack 13 K.

A láda és üres palackok 4 hónapon belüli börtmentes visszaszolgáltatás 5 korona visszaszolgáltatást.

Budapestben kapható minden fűszer- és csemegekereskedésben és poharanként a „Gulsisana Automata Buffet“-ben is.

Bpupa maláta sör és világos márciusi sör ládánként 1 koronával olcsóbb.

Ezen sörök eredeti minőségben hónapokig elállanak

MEGRENDELÉSI HELY: Királysörfőző Budapest-Kőbánya.

Legszebb Legjobb Legolcsóbb PAP-ian PAP-ian PAP-ian

1 szeszaljható vasgry 3	1 acél sodrony ágybetét 5.-
1 matraccal 10.-	1 tengerrifü fejvákos 1.-
1 drb. vater paplan 1.70	1 levarró szalmazak 2.30
1 csacmir paplan 2.50	1 matrac 2.50
1 satin cachmir paplan 5.50	1 Crinde-Afrigue matracc 4.50
1 atlasz cachmir paplan 4.80	1 józser 12.-
1 atlasz selyem paplan 7.50	1 párnázott ruganyos matracc 16.-
1 fodras all. sely. paplan 12.-	1 nagy szoba szőnyeg 300/300 5.50
1 10 vászon ágylepedő 5.-	1 ablak tunis függöny 1.50
1 10 vászon ágylepedő 1.20	1 bouret ágyterítő 2.20
1 drb. 10 vászon chiffon paplan 1.80	
1 drb. len lepedő 1.80	
1 drb. fűzőtakaró pokróc 1.80	
1 drb. 10 lőnőkrók 1.80	

GICHNER JANOS és TARSA

giphar, matracc és kárpitosaru gyárosok, szőnyeg, függöny-
ágy- és asztalterítő stb. nagy vái ártékban.

Budapest, VII. ker., Erzsébet-körut 26. szám.

Arjegyzéket kívánars ingyen es bormentve küldünk. Nem teljes árúkat kiscserélünk, vagy a pénzt visszadjuk

Első es. k. szab. Duna-Gőzhajózási-Társaság.

A személyszállító hajók tavaszi menetrendje.

A személyszállító hajózás a Dunán a következőleg indítatik meg.

Bécs és Pozsony között (naponkénti járatok)
első menet Bécsből (Weissgärber) márc. 3-án d. u. 4 órakor.
Pozsonyból március 4-én, 6 órakor reggel.

Budapest-Kalocsa és Mohács között (naponkénti járatok)
első menet Budapestről márc. 10-én, déli 12 órakor
Mohácsról 11-én d. e. 10 óra 30 p.

Belgrád-Orsova-Turn-Szeverin és Galac között (hetenként háromszor)
első menet Zimonyból Galacba márc. 9-én
Orsováról 5-én
Orsováról Zimonyba 7-én
Galacból 4-én

Budapest-Zimony-Orsova és Galac között (hetenként háromszor)
első menet Budapestről márc. 20-án 10 óra éjjel
Zimonyból felfelé márc. 22-én 5 óra 30 p. reggel.

Szeged-Titell és Zimony között (hetenként háromszor)
első menet Szegedről lefelé márc. 21-én 5 óra reggel
Zimonyból felfelé 18-án 8 óra este

Sabác és Belgrád között) hetenként háromszor
Belgrád és Dubrovica)

(e vonalon a forgalom a Zimonyban, Belgrádban, Sabácban és Dubrovicában közötti helyi menetrendek szerint már megindult.)

Galac és Tuleia között (naponkénti járatok) (e járatok már megindultak, és pedig a Galacban, Zimonyban, Belgrádban és Pancsován közötti helyi menetrendek szerint.)

Bécs és Budapest közt (naponkénti járatok)
első menet Budapestről Bécsbe apr. 5-én esti 6 órakor
Bécsből Budapestre 23-án reggeli 7 órakor.

Engelhartszell és Linz közt (hetenként hatszor)
első menet Linzből márc. 22-én 1 óra d. u.
Engelhartszellből 23-án 5 óra 35 p. reggel.

Krems-Spitz és Melk között (hetenként hatszor)
első menet Kremsből Melkbe és vissza márc. 22-én
Spitzből Kremsbe márc. 23-án.

Menetrendekkel és felvilágosításokkal a társulat igazgatósága készségesen szolgál.

Budapest, 1900. február 28-án.

A forgalmi igazgatóság.

Kizárólag egyedüli főraktár

valódi francia és angol gummi- és halhólyag különlegességekben tucatja 1.20 krtól 6 frtig. Parisi óvspongya Safeti Spongyes 4 frtől 6 frtig. Pessarium oclusivum, hölgyeknek nélkülözhetlen, drb 1.50-2 frt. Megrendeléseket pontosan, a legnagyobb diskréció mellett eszközl

Radványi L.

sérvkötő- és sebészeti-kötszergyár

Budapest, VII. Erzsébet-körut 36.

Hotter diätetikus állatgyógyászati praeparatumal, az ujkor legkiválóbbjai.

Hotter sertéspepora

I. és II. szám.

Legjobb diätetikus szer az étkezd, tehát a sertések hizásának előmozdításához, orbáncnál különösen bevált. A II. szám hasmenésnél használandó.

Agril-táppor

lovaknak és szarvasmarháknak.

I csomag 80 kr.

Kitünő pótlék az abrakhoz, hogy az állat egészséges és erős maradjon, vese-, máj-, hólyag- és idegbajoknál használandó.

Hotter-tréningulda, mosóvíz lovaknak és szarvasmarháknak I üveg 1 frt 20 kr.

Az inakat és izmokat a legmagasabb korig is friss erőben tartja, az állat, bedörzsölések után, a legerősebb munkát és tréninget kiállja. Megerősítőeszközből származó bajoknál mint bénaságnál, rheumánál és morovszégnél is meglopó eredményt hozhat.

Hotter absorbinolja, kozm. mosóvíz lovaknak, 1/1 üveg 6 frt, 1/2 üveg 3 frt 50 kr.

Elővált mindenféle kígyó és szoros torokkötést, anélkül, hogy a szert alkalmaznánk. Erősi megáramlott és gregye inakat, elásvolt és epusztit az izmokról minden butykot és megátal minden gyuladást; különösen bevált openi, csülökdeganatnál, gumónál, vastag téréknél, eltásvolt butykokat az inakon, vastag bokát, daganatot, a hol azok fellépnek. Elmulik a térd remegése, és grógvit mindenféle zúzódat

Főraktár: Apotheke „zum heil. Josef“, Bees, XII/2, Schönbrunnerstrasse 182/P. Főraktár Magyarország részére: Török József gyógyszerháza Budapest, Király-utca 12. sz.

Raktár a legtöbb gyógyszerháza és droguerhiában — Tessék a véglegre vizyálni.

Olaszország Remekei.

Olaszország és az olaszok műkincseinek mintegy 2000 fényképből álló gyűjteménye.

Remek diszalbum hosszukás negyedréf formában.

A teljes mű 30 füzetből áll, ára füzetenként 1 K. 20 fl.

Megjelenik havonként kétszer.

Igazgató: LAURENCIC GYULA.

A magyar kiadás szerkesztője: Boross Vilmos.

A kiadásunkban legközelebb megjelenő, páratlanul szép és gyönyörű diszalbum, mely minden részében kizárólag a legkiválóbb intézetekben készül, *művészi elrendezése és fényes kiállítása*, valamint nagy, *pompás és tiszta fényképfelvételei* által elsőrangú alkotásként hódít majd az egész művelt világon.

A műbe felölelt képek, melyek *teljes és tiszta egészét képezik Olaszország természeti szépségeinek és gazdag műkincseinek*, az olasz vidék beható ismerete s az ottani *építészet, festészet és szobrászat páratlan műveinek alapos tanulmányozása* alapján választattak össze és rendezettek el. A füzetek két hosszukás nyolcadrés oldalán a szerkesztő jeles tollából, aki alapos ismerője Olaszország tájainak, népei és műkincseinek, *tebílincselő szöveg* szolgál szeretetreméltó cicerone gyanánt.

E mű össze nem hasonlítható az eddig Olaszországról megjelent selejtes vásári munkákkal és ezek elmosódott és tisztátalanul nyomott clichével; e diszalbummal

monumentális remekművet alkotunk

az olasz klasszikus földről, olyan nagyszabású művet, melynek értéke minden időben maradandó lesz s a melynek jelentőségét az Olaszországot szeretik és ismerők legszelebbebb köreibben éppen ugy, mint a *művészetkedvelők, művészek és tudósok között* a legmelegebben fogadják és elismerik.

A képek hibátlan tisztasága és azoknak a legapróbb részletig tökéletes élessége folytán e remekmű egyuttal *nélkülözhetetlen forrásmunka a művészetek különböző ágainak tanulmányozásánál*.

A füzetek 1 korona 20 filléryi ára e terjedelmes és nagybecsű művészi teljesítmény mellett páratlanul olcsó. Előfüzetések elfogadtatnak a

„Budapesti Napló“ kiadóhivatalában (Budapest, VIII., József-körut 18.)

Előfüzetési ár:

6 füzetre	7 korona	20 fillér.	13 füzetre	21 korona	60 fillér.
12 „	14 „	40 „	30 „	36 „	— „

A kiadóhivatal,

Budapest, V., Mérleg-utca 11. szám.

A munka elkészülte után bolti ára lényegesen magasabb lesz. — A második füzet kiadása után kéthetenként egy-egy újabb füzet jelenik meg. — Az egész mű 1900 karácsonyra készen lesz.

